

MATEUS TỸ RÁ

*Jesus jóg'jóg ve ag
(Lc 3.23-28)*

¹ Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vĕ. Jesus Cristo vỹ tỹ Davi krĕ'krĕ nĩ, kỹ Davi vỹ tỹ Abraão krĕ'krĕ nĩ. ² Abraão vỹ Isaque han. Kỹ Isaque vỹ Jacó han. Kỹ Jacó vỹ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³ Kỹ Judá vỹ Peres han. Zera ti ke gé. Ā prũ tỹ Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kỹ Peres vỹ Esrom han. Kỹ Esrom vỹ Arão han. ⁴ Kỹ Arão vỹ Aminadabe han. Kỹ Aminadabe vỹ Nasom han. Kỹ Nasom vỹ Salmom han. ⁵ Kỹ Salmom vỹ Boaz han, Ā prũ tỹ Raabe fi ki. Kỹ Boaz vỹ Obede han, Ā prũ tỹ Rute fi ki. Kỹ Obede vỹ Jessé han. ⁶ Kỹ Jessé vỹ pã'i mág tỹ Davi ěn han.

Kỹ pã'i mág tỹ Davi vỹ Salomão han, Ā prũ ěn fi ki, ũ tỹ Urias prũ ja nĩ ěn fi ki. ⁷ Kỹ Salomão vỹ Roboão han. Kỹ Roboão vỹ Abias han. Kỹ Abias vỹ Asa han. ⁸ Kỹ Asa vỹ Josafá han. Kỹ Josafá vỹ Jorão han. Kỹ Jorão vỹ Uzias han. ⁹ Kỹ Uzias vỹ Jotão han. Kỹ Jotão vỹ Acáz han. Kỹ Acáz vỹ Ezequias han. ¹⁰ Kỹ Ezequias vỹ Manassés han. Kỹ Manassés vỹ Amom han. Kỹ Amom vỹ Josias han. ¹¹ Kỹ Josias vỹ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tỹ cidade Babilônia ra mũ ěn kã tóg ag hyn han, Israel ag tỹ sigse kỹ mũ ěn kã.

¹² Ag tỹ cidade ěn tá vỹnvỹn ke kar kỹ Jeconias vỹ Salatiel han. Kỹ Salatiel vỹ Zorobabel han. ¹³ Kỹ Zorobabel vỹ Abiúde han. Kỹ Abiúde vỹ Eliaquim

han. Kÿ Eliaquim vÿ Azor han. ¹⁴ Kÿ Azor vÿ Sadoque han. Kÿ Sadoque vÿ Aquim han. Kÿ Aquim vÿ Eliúde han. ¹⁵ Kÿ Eliúde vÿ Eleazar han. Kÿ Eleazar vÿ Matã han. Kÿ Matã vÿ Jacó han. ¹⁶ Kÿ Jacó vÿ José han, Maria fi mén ên ti. Maria ên fi ki Jesus tóg mur ja nĩ, hã vÿ: Cristo, he mũ.

¹⁷ Hã kÿ ag tóg 14 (ke) nÿtĩ, Abraão krê'krê ag, Davi mré nĩgrén kÿ. Kÿ Davi krê'krê ag tóg 14 (ke) nÿtĩ gé, ag tÿ ag sigse kÿ nÿtĩ tá ag nĩgrén kÿ, ag tÿ cidade tÿ Babilônia tá sigse kÿ nÿtĩ tá ag nĩgrén kÿ. Tag pãte ag krê'krê vÿ 14 (ke) nÿtĩ gé, Cristo mré nĩgrén kÿ. Cristo jóg'jóg ve ag hã vë.

*Jesus Cristo mur
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Jesus Cristo mur vÿ ge nĩ, ha mẽ. Ti mÿnh fi vÿ tÿ José prũnh ke fi nĩ, hã ra fag tóg ver jagnê mré nÿ ja tũ nĩ. Ên kã fi tóg kufy nĩ ha. Topê kuprĩg tÿ fi mÿ gĩr han jan hã vë. ¹⁹ Kÿ José tóg mēg mũ sir, fi tÿ kufy nĩ ti, kÿ tóg ti mÿ e tĩ. Ûn jykré kuryj vë mÿr, José ti, hã kÿ tóg fi mÿ'ãg han sór tũ nĩ, kÿ tóg fi to vĩ tũ nĩ sir. Hã ra tóg fi pin kÿ fi mÿ: “kÿ inh hÿn ã tÿ prũ nĩnh ke tũ nĩ ha.” he sór mũ sir.

²⁰ Ti tÿ ver fi tovãnh to jykrén kÿ Topê tÿ jênê jafã tóg ti mÿ vënh ven mũ sir, ti vënh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “José,” he mũ. “Tÿ ã Davi krê'krê ag kã ù nĩ,” he tóg. “Maria fi to jykrén kónãnh tũg nĩ. Jatun mÿ fi tÿ prũg nĩ, fi tovãnh tũg nĩ. Û tũ pijé', fi kósin ti. Topê kuprĩg tÿ fi mÿ han ja vë. ²¹ Ti mur kÿ tóg gré nÿnh mũ, ha vemnĩ. Kÿ ti mÿ: Jesus, hemnĩ. ã povo krenkren han jé tóg ke mũ, ag tÿ Topê vĩ mranh mũ ra,” he tóg, José mÿ, Topê tÿ jênê jafã ti.

22 Hã ra Topẽ vỹ vãsỹ ã vĩ tó tĩ ù mỹ tag tó ja nĩ, ha mẽ. 23 “Ûn mén ja tũ fi vỹ kufy nĩnh mũ,” he ja tóg nĩ. “Fi kósin fi ki mur ken kỹ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Emanuel to ke vễ, hã vỹ: “Topẽ vỹ ẽg ki rĩr há han mũ,” he mũ, ẽg vĩ ki, hã vỹ: Emanuel, he mũ. José vỹ Topẽ vĩ tag ve ja nĩ.

24 Kỹ José tóg rĩr mũ sir, ti vễnh péti kar kỹ. Kỹ tóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ẽn vĩ ki króm mũ sir. Vễnh prũg han tóg mũ, Maria fi mré. 25 Hã ra tóg ver fi mré nỹ tũ nĩgtĩ. Kejẽn fi tóg ã kósin vég mũ. Kỹ José tóg ti jijin kỹ ti mỹ: Jesus, he mũ. Fi tỹ ti ve kar kỹ tóg vãhã fi mré nỹ mũ sir.

2

Pã'i ag tỹ Jesus venh kãmũ

1 Fi tỹ Jesus ve ẽn kã fag tóg cidade tỹ Belém tá nỹtĩ, ga tỹ Judéia tá. Herodes vỹ tỹ pã'i tỹ rei nĩ, fi tỹ ti ve ja ẽn kurã ki. Kỹ kejẽn ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kuvar há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, rã jur ja tá, ãjag jamã tá. Ûn estudo mág han mũ ag vễ, krĩg to ag tóg estudar he mág han tĩ. 2 Ag tỹ Jerusalém tá junjun kỹ ag tóg sir: “ũ tỹ ùri mur mũ vỹ tỹ Israel ag pã'i mág nĩnh mũ,” he mũ. “Ti kri ẽg krĩg vé, ẽg tỹ ẽg jamã tá nỹtĩn kỹ, rã jur ja tá nỹtĩn kỹ. Ẽg tỹ ti venh kãmũ vễ, ẽg tỹ ti mỹ nén ù há vin sór vễ. Ẽg hỹn hẽ tá ti venh ke mũ?” he ag tóg, ù tỹ kuvar há tá kãmũ mũ ẽn ag.

3 Ag vĩ tag vỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e tĩ, kỹ tóg krĩ kufy nĩ sir. Jerusalém tá ke kar ag mỹ tóg e tĩ gé.

4 Kỹ Herodes tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag jé prěr mũ sir, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Kỹ tóg ag mỹ:

“Cristo h̄yn h̄ẽ tá mur ke mũ n̄eji?” he mũ. ⁵ K̄y ag tóg ti m̄y: “Belém tá ke n̄eji, ga t̄y Judéia tá,” he mũ. “Topẽ v̄i tó t̄i ã v̄y v̄as̄y ti to tag rán ja n̄i, ha m̄ẽ,” he ag tóg. ⁶ “S̄i ti n̄i, cidade t̄y Belém ti, ga t̄y Judéia tá, he ja tóg n̄i. Ti s̄i n̄i ra tóg cidade mág ag kar k̄áfór kar n̄i, p̄ã'i mág ãn t̄y tá mur kenh ke tugr̄in. P̄ã'i mág ãn v̄y t̄y ãg povo t̄y Israel kri p̄ã'i mág j̄ẽnh ke mũ, ã t̄y Belém tá mur ke mũ ãn ti, he ja tóg n̄i, Topẽ v̄i t̄y rán k̄y n̄i ki,” he ag tóg, professor ag, Herodes m̄y. “Hã k̄y tóg Belém tá mur ke mũ, Cristo ti,” he ag tóg, professor ag.

⁷ K̄y Herodes tóg v̄ẽnh péju k̄y fóg ãn ag mré v̄emén mũ sir, ã t̄y kr̄ig to estudo mág han mũ ãn ag mré. K̄y tóg ag m̄y: “kurã t̄y h̄ẽ ki ãjag kr̄ig ãn ve vén?” he mũ. ⁸ Ag t̄y ti m̄y kurã tó k̄y tóg Belém ra ag j̄ẽgn̄ẽg mũ sir. “Ãjag t̄y tá junjun k̄y ti j̄ãvãnh n̄i,” he tóg. “V̄ẽnh kar ki ti j̄ẽm̄ẽmn̄i. Ãjag t̄y ti ve k̄y inh m̄y tónh kãmũmn̄i. K̄y sóg ti venh t̄ig sór mũ gé, s̄y ti m̄y n̄en ã há n̄im jé,” he tóg, Herodes ti.

⁹ Ag t̄y p̄ã'i ãn v̄i m̄ẽ kar k̄y ag tóg mũ mũ sir, Belém ra. Ag mũ ãn ki ag tóg kr̄ig ãn ve m̄ãn mũ gé sir, ag t̄y rã jur ja tá kr̄ig vég mũ ãn. Kr̄ig ãn v̄y ag jo t̄i mũ. Ag t̄y Belém tá junjun k̄y kr̄ig tóg ãn s̄i n̄ĩgja kri hã sa n̄i sir. ¹⁰ Ag t̄y kr̄ig ãn ve k̄y ag fe tóg m̄rin ke mũ sir. ¹¹ Ìn k̄ãra ge k̄y ag tóg ãn s̄i ti vég mũ, ti m̄yñh fi ke gé. K̄y ag tóg ti kr̄ẽm gr̄inhgr̄inh ke mũ, ti m̄y: “t̄y ã Topẽ kósin n̄i,” he jé. K̄y ag tóg sir ti m̄y ãjag t̄u ti vin mũ, ouro ti, ka j̄ẽnjo t̄y incenso ti ke gé, ãg t̄y ti p̄ũn k̄y ger há han jafã ãn, kar k̄y ka t̄y mirra j̄ẽnjo ke gé, ãg t̄y ti p̄ũn k̄y ger há han jafã ã v̄ẽ gé.

¹² Hã ra Topẽ tóg, ag v̄ẽnh péti ki (tóg) ag m̄y:

“Herodes mÿ tó tÿg nĩ,” he mÿ sir. Hã kÿ ag tóg ěpÿ ũ jagma mÿ mÿ, ěmĩn ũ jagma mÿ kÿ ag tóg ãjag jamã ra vÿnvÿn ke mÿ sir, rã jur ja ra.

José fag tÿ vĕnh pigju

¹³ Ag mÿ kar kÿ José tóg kejĕn Topĕ tÿ jĕnĕ jafã vég mÿ, ti vĕnh péti kÿ. Kÿ Topĕ tÿ jĕnĕ jafã tóg ti mÿ: “nĩ ra,” he mÿ. “Ũn sĩ va tÿg, ga tÿ Egito ra, ti mÿnh fi mré. Herodes vÿ ũn sĩ tag tén sór mÿ. Hã kÿ vĕnh péju kÿ Egito ra tÿg. Kejĕn sóg ã mÿ: ha vÿn ké, henh ke mÿ. Egito tá inh vĩ jãvãnh nĩ,” he tóg, Topĕ tÿ jĕnĕ jafã ti, José mÿ. Ti vĕnh péti kÿ tóg ti mÿ ke mÿ.

¹⁴ Kÿ José tóg kuty ěn kã jĕgnĕ kÿ fag tatĩn tĩ mÿ sir, ga tÿ Egito ra, vĕnh péju jé. ¹⁵ Tá tóg nĩ nĩ. Herodes tÿ kejĕn ter kÿ tóg tá vÿn ke mÿ. Hã ra ti tÿg ja tag vÿ rán kÿ nĩ gé. Vãšÿ Topĕ tóg ã vĩ tó tĩ ũ mÿ: “tag rán ra,” he ja nĩ, hã vÿ: “ga tÿ Egito ra sóg vĕnh vĩ jĕnĕ, inh kósin tÿ tá vÿn ke jé,” he mÿ.

Herodes tÿ gĩr ag kygrĕn

¹⁶ Hã ra Herodes tóg fagrĩnh mÿ fóg ěn ag jãvãnh ja nĩ, ũn estudo mág han mÿ ěn ag. Vãhã tóg: “ag tÿ inh mÿ tó tÿg hÿn,” he mÿ. Kÿ ti fe tóg gÿm ke mÿ sir. Kÿ tóg ã pã'i ag mÿ: “ha mÿ jĕg, Belém ra,” he mÿ. “Tá gĩr ag kygrĕn kãn nĩ, ũn gré ag, ũn kri prÿg tÿ 2 anos tá krÿg tũ ěn ag,” he tóg, ag mÿ. Ag mÿ tóg 2 anos tó, fóg ag tÿ ti mÿ: “1 ano kãfór ti nĩ ha, ěg tÿ ti kri krĩg ve ja ti,” hen kÿ. Kÿ polícia ag tóg gĩr ag kãgtén mÿ mÿ sir.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãšÿ Topĕ vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgtĩ, ti jiji hã vÿ: Jeremias, he mÿ. ěn tóg tag rán ja nĩ, ha mĕ: ¹⁸ “cidade tÿ Ramá tá ěg tóg

věnh kygfỹ mēg mũ, vēsỹrénh mág ke gé. Raquel fi vỹ vēsỹrénh mũ, fi krē ag jé. Ag tỹ fi mỹ: fỹ tũg nĩ, he mũ ra fi tóg vēsỹrénh mũ. Fi kré ag vỹ tũ' he kãn, hã kỹ fi tóg fỹ mũ, vēsỹrénh mũ,” he ja tóg nĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg tag ri ke nĩ, polícia ag tỹ gĩr ag kygrěn mũ ti.

José fag tỹ Egito tá vỹn ke

¹⁹ Kejěn Herodes ěn vỹ ter mũ gé sir, pã'i ti. Kỹ Topě tỹ jěně jafã vỹ José mỹ věnh ven mũ, ti věnh péti kỹ. Ga tỹ Egito tá tóg ti mỹ venh ven mũ. Tá fag tóg nỹtĩ nĩ, ga tỹ Egito tá. Tá tóg ti mỹ věnh ven mũ, José mỹ, Topě tỹ jěně jafã ti. ²⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Gĩr va tĩg, ti mỹnh fi pére tĩg gé, ga tỹ Israel ra. Ũ tỹ fi kósin tén sór mũ ěn vỹ hur ter,” he tóg, Topě tỹ jěně jafã ti, José mỹ.

²¹ Kỹ tóg jěgně kỹ tĩ mũ sir. Gĩr va tóg tĩ mũ, ti mỹnh fi pére tóg tĩ mũ gé. Kỹ fag tóg Israel ag ga ra mũ mũ sir. ²² Tá jun kỹ tóg pã'i mág tãg jyjy jēmēg mũ, José ti. Hã ra tóg tỹ Arquelau nĩ. Ti panh tỹ Herodes ri kén tóg tỹ pã'i tỹ rei nĩ, ga tỹ Judéia tá. Kỹ tóg ti kamēg mũ. Kỹ Topě tóg ti věnh péti kỹ ti mỹ: “ga tỹ Judéia tá nĩ mãn sór tũg,” he mũ. Kỹ tóg tĩg mãn kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ sir. ²³ Kỹ tóg cidade tỹ Nazaré tá jamãn mũ sir. Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, Nazaré ti. Vãsỹ Topě vỹ tó tĩ ũ tóg tag rán ja nĩ gé, kỹ tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vě, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, Jesus to. Hã ra tóg ge nĩ.

3

João Batista tỹ ag jyvěn

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Kejẽn João tóg ěmã tũg ja ra tĩ mũ, ga tỹ Judéia tá ga kórég ra. João Batista ěn vĕ. Ga kórég tá jĕ kỹ tóg ag jyvĕn mũ sir. ² “Ājag jykre tovãnh nĩ, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ājag pã'i nĩ jé,” he tóg, João ti. ³ João ěn to tóg tag rán ja nĩ, vãsỹ Topĕ vĩ tó tĩ ěn ti, Isaías he mũ ěn, ha mĕ. “Ěmã tũg ja tá tóg jĕnh ke mũ, ga kórég tá,” he ja tóg nĩ. “Tá tóg ag mỹ jamã hár(a) ke mũ sir. “Ěg Senhor kãtĩg ke jo vĕnh jãnhkrigkrig nĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ěpry kurég ājag tóg tĩ, ěmĩn kurynh ājag tóg tĩ gé, ājag pã'i mág jun ken kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ, ājag jykre pãno togvãnh nĩ, ěg Senhor kãtĩg ken jo,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

⁴ Jo João ěn kur tóg tỹ cavalo pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Nĕn ũ fár tỹ tóg vĕsógfĩn ja han tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré hã, João ti.

⁵ Kỹ ag tóg ti tá junjun kãn mũ sir, cidade tỹ Jerusalém tá kãmũ kỹ, ga tỹ Judéia kar tá kãmũ kỹ, goj tỹ Jordão tá ke kar ag ke gé. João tá ag tóg junjun kãn mũ sir. ⁶ Kỹ tóg ag kygpég mũ sir, goj tỹ Jordão ki, ag tỹ: “Topĕ vĩ mranh ja sóg nĩgtĩ,” hen kỹ.

⁷ Kỹ ũ tỹ Fariseu he mũ ag vỹ ti tá junjun mũ gé sir, ũ tỹ Saduceu he mũ ag ke gé, pã'i ag. Ón kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tỹ ag kygpe jé. Kỹ tóg ag jyvĕn tar han mũ sir, João ti. “Pỹn ri ke ājag tóg nỹtĩ, ājag jykre pãno tãvĩ nĩn kỹ,” he tóg ag mỹ. “Ū nỹ ājag mỹ: “Topĕ jũ venh ke tũ ājag nĩ,” he tĩ”? ⁸ Ājag jykre si tovãnh nĩ, ājag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kỹ. Vĕnh jykre há han nĩ, ěg tỹ ājag jykre tãg hã ve jé. ⁹ Hã ra ājag tóg jagnĕ mỹ: “Abraão vỹ tỹ ěg jóg'jóg ve nĩ, kỹ Topĕ hỹn tóg ěg to jũnh ke tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Abraão krĕ'krĕ nỹtĩn tugrĩn,” he tĩ. Ke tũ vĕ hã ra. Ājag jykre

kórég ên to ãjag tóg jagtar ke mũ, ha vemni. Topê vỹ Abraão krê'krê hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mỹr, ti tỹ Abraão krê'krê ve sór kỹ, Topê ti. ¹⁰ Hã ra tóg ãjag tỹ tũ' henh ke mũ, ãjag tỹ ãjag jykre kórég tovãnh tũ nĩn kỹ. Êg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanên vãnh kỹ êg tóg ti gỹn tĩ, ti tỹ pĩ han jé. Ri ke han jé tóg ke mũ, Topê ti, ãjag tỹ vênh jykre há han sór tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg pĩ ki ãjag vãm ke mũ, Topê ti,” he tóg ag mỹ, João ti, Fariseu ag mỹ, Saduceu ag mỹ ke gé.

¹¹ Kỹ João tóg vênh kar mỹ: “goj hã tỹ sóg ãjag kygpég tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre tovãnh kỹ,” he mũ. “Inh nón tóg kãtĩg mũ hã ra, Cristo ti. Inh kãfór ti nĩ. Tỹ sóg ti camarada nĩ jãvãnh nĩ, sỹ tỹ ti krêm ke pẽ jẽn kỹ. Êg camarada ag vỹ êg pẽn né gé mũgtĩ, êg pẽn to ró ti. Sỹ ti mỹ gé tĩg ke vê vê, hã ra sóg tỹ ti krêm ke pẽ nĩ, ti tỹ inh kãfór nĩn kỹ. Ên hã tóg Topê kuprĩg tỹ ãjag jagrê han ke mũ. Kỹ tóg tỹ pĩ nĩ ve nĩ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vê,” he tóg, João ti, Jesus to.

¹² “Ti kãtĩg vỹ êg tỹ rãgró rên ri ke nĩ. Ti rên kar kỹ êg tóg ti fár pũn tĩ. Ti kanê hã vin han êg tóg tĩ. Cristo kãtĩg ken kỹ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nỹtĩ ag mỹ tóg: “ha kãmũ jêg,” henh ke mũ. Ti to há nỹtĩ tũ ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, João ti.

João tỹ Jesus kypé
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Ên kã kejên Jesus tóg João tá jun mũ gé sir, goj tỹ Jordão tá. Ga tỹ Galiléia tá tóg kãtĩ mũ. Kỹ tóg João mỹ: “ha inh kypé gé,” he mũ sir. ¹⁴ Hã ra tóg João mỹ e tĩ, kỹ tóg ti mỹ: “ã hã tỹ inh kypenh ke vê vê,” he mũ. “Inh mỹ tóg e tĩ, ã tỹ inh mỹ: ha inh kypé, hen kỹ,” he tóg mũ, João ti, Jesus mỹ. ¹⁵ Hã

ra Jesus tóg ti mÿ: “hÿ,” he mÿ. Hã ra tóg isÿ vënh jykre kuryj han kãn há tĩ,” he tóg, João mÿ. Kÿ tóg ti kypég mÿ sir.

¹⁶ Ti tÿ Jesus kype kar kÿ ag tóg goj kátá kãpa mÿ sir. Kÿ Jesus tóg kanhkã nor nĩ ãn vëg mÿ, ha mẽ, kÿ tóg Topê kuprĩg kãtére ãn vëg mÿ. Sórãg ri ke tóg nĩ, ti kãtére ti. Jesus kri tóg kãtére mÿ. ¹⁷ Kÿ vënh vĩ tóg mẽ há tĩ, kanhkã tá, kÿ tóg: “inh kósin pir vëgtĩ,” he mÿ. “Inh fe pẽ vëgtĩ,” he tóg, ù tÿ kanhkã tá vĩ mÿ ti.

4

Japo tÿ Jesus krĩn kónãn sór (Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Kÿ Topê kuprĩg vÿ Jesus mÿ: “ẽmã tũgja ra tĩg,” he mÿ. Kÿ tóg tĩ mÿ. Ẽmã tũgja tá nĩn kÿ Japo vÿ ti tÿ ã jóg vĩ mranh han sór mÿ, hã ra Jesus tóg ke jãvãnh nĩ. ² Kurã tÿ 40 (ke) han tóg, ẽmã tũgja tá nĩn ki. Kÿ tóg jëg tũ nĩ, kurã tÿ 40 (ke) ãn ki, kuty mré ke gé. Kar kÿ tóg sir kókĩr mÿ, vëjën tũ nĩn kÿ. ³ Kÿ Japo tóg ti to kãtĩ mÿ sir, ù tÿ ãg tÿ Topê vĩ mranh han sór mÿ ãn ti. Kÿ tóg Jesus mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nĩ,” he mÿ. “Ã tÿ tÿ Topê kósin nĩn kÿ pó tag tÿ ẽmĩ han, ã tÿ kon jé,” he tóg ti mÿ, Nén-Kórég ti, Jesus mÿ. ⁴ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hã ra tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ,” he mÿ. “Ẽg pi(jé) ẽmĩ tãvĩ jamën kÿ rĩnrĩr mũgtĩ, hã ra ãg tóg Topê vĩ hã jamën kÿ rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Kÿ tóg isÿ ti vĩ mranh jãvãnh tĩ, ẽmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mÿ.

⁵ Kÿ Japo vÿ ti pére tĩ mÿ, Jerusalém ra, cidade mág ãn ra. Tá ag tóg Topê jo ãn kri nÿtĩnh mÿ mÿ.

Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topẽ jo ãn mã tá. ⁶ Kĩ Japo tóg Jesus mĩ: “ã hã ne tóg tỹ Topẽ kósin nĩ,” he mũ. “Ha kema ki hũm,” he tóg. “Topẽ vĩ ki tag tóg rán kũ nĩ, hã vỹ: ã tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ tóg tónh mũ, Topẽ ti, kũ ag tóg ã jy nĩgãn mũ, he mũ. Kũ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. ã pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ, ag tỹ ã ki rĩr kũ, he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kũ nĩ ki. Kũ ki kema hũm,” he tóg, Japo ti. “Rỹj ke tũ ã nĩ ã tỹ tỹ Topẽ kósin nĩn kũ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mĩ. ⁷ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “kũ tag vỹ rán kũ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topẽ mỹ: ã mỹ ã tỹ tó ja ẽn han mũ vỹ? he tũg nĩ, he tóg mũ gé, Topẽ vĩ tỹ rán kũ nĩ ki. Hã kũ sóg ti tỹ inh mỹ nẽn to: “han ra,” he mũ ẽn hã han tĩ, kũ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

⁸ Kĩ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ. Pãnónh téj ra ag tóg mũ mũ sir. Kĩ Japo tóg ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti sĩnvĩ kar ẽn ven tóg ti mỹ. ⁹ Kĩ tóg ti mỹ ke mũ. “Isũ vẽ, tag kar ti,” he tóg. “Hã ra sóg ã mỹ tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ ã jakrĩ tỹ krỹ' hen kũ, inh krẽm, inh mỹ: Topẽ vỹ tỹ ã nĩ, he jé,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. ¹⁰ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ha tĩg, Satanás,” he mũ. “Ëg pã'i tỹ Topẽ hã krẽm ãg tóg ãg jakrĩ tỹ krỹ' he tĩ, ti hã to ãg tóg: Topẽ vẽ, he tĩ, hã kũ tóg rán kũ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kũ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

¹¹ Kĩ Japo vỹ tóg sir tĩ mũ, ti tovãnh kũ. Kĩ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag tóg sir ti tá junjun mũ, Jesus ki rĩr jé. ã jóg vỹ mranh ja tũ tóg nĩ.

*Jesus tỹ Galiléia tá Topẽ vĩ tó
(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Kejẽn ag tóg João ség mũ sir, kũ Jesus tóg mẽg mũ, ag tỹ ti se ti. Kĩ tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, vẽn

péju jé. ¹³ Cidade tỹ Nazaré tá kãkutẽ kỹ tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, tá nĩ jé, goj nig tá, Zebulom ag jamã tá, Naftali ag jamã tá. ¹⁴ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, Isaias ti, kỹ tóg: ¹⁵ “Zebulom ag jamã tá ti nĩnh mũ, Naftali ag jamã tá, goj nig tá, goj tỹ Jordão mã tá. Fóg ag jamã tá ti nĩnh mũ, Israel tũ ag jamã tá, ù tỹ Topẽ ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig tỹ Galiléia fyr ki. ¹⁶ Tá ag tóg Topẽ ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Ti tỹ tá jun kỹ tóg ag kri kurãg ên ri ke han mũ, ag kanhrãn kỹ. Ag kãgter ke vë vë, hã ra tóg ag kanhrãn mũ ag krenkren jé,” he tóg, Topẽ vĩ rán ki. Kỹ tóg ge nĩ, Jesus tỹ tá nĩn kỹ. ¹⁷ Ga ên tá nĩ kỹ tóg ag jyvên mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” he mũ, “ãjag tỹ ùri ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ ve jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ki kagtĩg ag mỹ Topẽ vĩ tón hã vë.

*Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag jé prër
(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Kỹ tóg kejẽn goj nig tỹ Galiléia ên fyr jagma tĩ mũ. Kỹ tóg tá ùn régre ag vég mũ. Û vỹ tỹ Simão nĩ, ag tỹ ù to: Pedro, he mũ tag ti. Kỹ ti jãvy vỹ tỹ André nĩ. Kur tỹ pirã kugmĩ jafã tỹ ag tóg goj kãki fón mũ, pirã kugmĩ jé. Ag rãnrãj vë, pirã kugmĩg tĩ ag vë. ¹⁹ Kỹ Jesus tóg ag ve kỹ (tóg) ag to tĩ mũ sir. Kỹ tóg ag mré vĩ mũ. “Inh mré kãmũjêg,” he tóg mũ ag mỹ. “Pirã kugmĩ há ãjag nỹtĩ. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ, ãjag tỹ êprã ke ag tỹ inh ki ge han jé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁰ Kỹ ag tóg vësỹmér ãjag tỹ nén tovãnh kỹ mũ mũ, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

²¹ Kỹ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra Jesus tóg ùn régre ù ag ve mãnh mũ gé. Tỹ ti

Tiago nĩ, Zebedeu kósin, kũ ti jãvy vỹ tỹ João nĩ gé. Canoa kãki ag nỹtĩ, kur tỹ pirã kugmĩ jafã ki ag tóg han nỹtĩ nĩ. Ag panh vỹ ag mré nĩ nĩ. Kũ Jesus tóg ag jé prêr mũ sir. ²² Kũ ag tóg vêsỹmér (ag tóg) ãjag tỹ nén tovãnh kũ ti to kãmũ mũ, canoa tovãnh kũ, ãjag panh ti tovãnh kũ ke gé. Jesus mré ag tóg mũ mũ, Tiago ti, ti jãvy tỹ João ti ke gé.

Jesus tỹ ag tỹ há' he
(Lc 6.17-19)

²³ Kũ Jesus tóg ga tỹ Galiléia kar mũ tĩ mũ sir, ag mré. Judeu ag vënh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn mũ. Ag mũ tóg Topẽ vĩ sér tó mũ, ù tỹ kanhkã tá nĩ tỹ tỹ êg pã'i nĩ tĩ. Ûn kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé. ²⁴ Hã kũ ti kãmẽ tóg vënh kar kri rũm mũ sir, ga tỹ Síria tá ke kar kri. Kũ ag tóg sir ùn kagyga ag tatĩn kãmũ mũ, ti to, vënh kaga vënhmỹ han mũ ag mré hã, kũ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir. Vënh jagrẽ kórég ag pan kãn tóg mũ gé. Û tỹ ter tĩ han mũ ag tỹ hághá' he tóg mũ gé, ùn grĩngrĩn kũ nỹtĩ ag tỹ ke gé, fag kar tỹ ke gé. ²⁵ Hã kũ ùn tỹ hën ri ke ag tóg ti mré mũ mũ sir. Û ag tóg ga tỹ Galiléia tá kãmũ mũ, kũ ù ag tóg cidade tỹ Decápolis tá kãmũ mũ gé, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé, ga tỹ Judéia tá ke gé, goj tỹ Jordão mã tá ke gé.

5

Jesus tỹ ag kanhrãn
(Lc 6.20-23)

¹ Ûn e ag tỹ Jesus venh kãmũ kũ tóg ag mré pãnónh ra tãpry mũ. Tá tóg nĩ mũ, kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nĩgnĩ mũ, ti rã hã. ² Kũ tóg sir ag kanhrãn

mũ, ag mÿ kãmén kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tag tó mũ, ha mẽ.

³ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ: kórég inh nĩ, hen kÿ. Sÿ Topě kuprĩg tÿ jagrěn kÿ nĩ tũ nĩ ra sóg tÿ ùn kórég nĩnh mũ vễ, hemnĩ. Kÿ Topě vÿ ãjag ve há han mũ. Kÿ ãjag tóg ti tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

⁴ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag fÿn kÿ. Kÿ tóg ãjag fÿ ãn tÿ tũ' henh ke mũ,” he tóg.

⁵ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ vễnh kar mÿ koměr hã vĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg ga kar kri tÿ pã'i nÿtĩnh ke mũ, ùn mág pẽ,” he tóg.

⁶ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ vễnh jykre kuryj ve sór nÿtĩn kÿ, ti tÿ ãjag mÿ ãjag kókĩr ri ke tĩn kÿ, ãjag tÿ vễnh jykre kuryj ve sór nĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

⁷ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ jagně jagãgtãn kÿ. Kÿ Topě vÿ ãjag jagãgtãn ke mũ gé,” he tóg.

⁸ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag jãnhkri nÿtĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg Topě venh mũ, ãjag jãnhkri nÿtĩn kÿ,” he tóg.

⁹ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ jagně krĩ tÿ kãnhvy' hen kÿ. Kÿ Topě tóg ãjag to: “inh krẽ ag vễ,” henh ke mũ, ãjag tÿ jagně krĩ tÿ kãnhvy' hen kÿ,” he tóg.

¹⁰ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ag tÿ vễnh jykre kuryj to ãjag vóg kónãn mũ ra. Topě vÿ tÿ kanhkã tá ãjag pã'i nĩnh mũ, ag tÿ ti tugrĩn ãjag vóg kónãn mũ ra,” he tóg.

¹¹ “Topě vÿ ãjag ve há han mũ, ag tÿ isugrĩn ãjag mÿ vĩ kónãn mũ ra, ag tÿ ãjag vóg kónãn mũ ra. Ag

tỹ ón kỹ ãjag to vĩ vĩ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ ãjag jykre pãno tó mũ ra, isugrĩn. ¹²Mỹ sér nỹtĩmnĩ, ãjag fe tỹ há' hemnĩ, ag tỹ ón kỹ ãjag kato vĩn kỹ. Kanhkã tá ãjag tóg nén kar há venh ke mũ, vènh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ vãsỹ, Topẽ vĩ tó tĩ ag mỹ, ãjag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação

(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ “Sa ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Sa kãhór nĩn kỹ ãg tóg ti tỹ sa há han mãn ki kagtĩg nỹtĩ. Kórég ti nĩgtĩ, ti kãhór nĩn kỹ. Kỹ ãg tóg ti vãm tĩ sir, kỹ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg tỹ ti jykre tovãnh ke tũ kãmén hã vè.

Jẽngrẽ kãme

(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)

¹⁴ “Ga kri mũn kỹ ãjag tóg jẽngrẽ ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ vènh jykre há han kỹ, ag tỹ ãjag ki ve jé, Topẽ jykre há ti. Cidade mág vĩ ve há tĩgtĩ, kuvar há tá jẽ kỹ, ti tỹ pãnónh kri nỹn kỹ. Ti pi(jé) vènh péju kỹ nỹ'. ¹⁵ Ri ke ti nĩ, néj gru ti. Ëg tỹ ti grug kỹ ãg pi(jé) lata krêm ti fẽg tĩ'. Ti fẽg jafã kri ãg tóg ti fẽg tĩ. Kỹ vènh kar tóg ãn vég tĩ sir, ãn kãtã nỹtĩ kar ãn ti. ¹⁶ Gemnĩ, néj gru ri ke nỹtĩmnĩ. Topẽ jykre han nĩ, vènh kar tỹ ãjag ki ve jé, ãjag jykre há ti. Hã kỹ ag tóg ãg jóg tỹ Topẽ mỹ vĩ há han mũ, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ tỹ Moisés mỹ vènh jykre nũ

¹⁷ “Ãjag hỹn iso: ti hã ne tóg Moisés tỹ ãg mỹ nén tó ja tỹ tũ' he sór mũ', he mũ, ti hã ne tóg Topẽ jykre ãn tỹ tũ' he sór mũ', he ãjag hỹn tĩ. Vãsỹ Topẽ vĩ tó

tĩ ag vỹ ãg mỹ tó ja nĩgtĩ, Topẽ jykre ãn ti, hã ra tóg tỹ tũ' he sór mũ', he ãjag hỹn tĩ iso. Hã tũ vẽ. Sỹ ki króm kãn sór vẽ, Moisés tỹ nén tó ja ãn ki, sỹ ki króm kỹ sóg tỹ ãjag kanhrânrân kãn ke mũ," he tóg. ¹⁸ "Topẽ vỹ ã jykre ãn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ha mẽ. Ga tỹ ver kanhkã mré nỹn kỹ tóg ã jykre tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn kỹ. Sỹ ki króm kãn ke vẽ, kỹ tóg ki krov kãn kỹ nỹnh mũ, Topẽ jykre kar ti mỹr, ha mẽ," he tóg. ¹⁹ "Kỹ ãjag tỹ tỹ tũ' he sór kỹ tóg kórég nỹ, ãjag tỹ ti vĩ pir tỹ tũ' he sór kỹ. ãjag tỹ ti vĩ pir to ù mỹ: han tũg nĩ, hen kỹ ãjag tóg tỹ ùn kãsir nỹtĩnh mũ, vẽn kar krêm, kanhkã ki. ãjag tỹ hã ra han kãn kỹ ãjag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ vẽn kar mỹ: "ki króm kãn sórmnĩ," hen kỹ. Kỹ ãjag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, kanhkã tá," he tóg, Jesus ti.

²⁰ "Fariseu ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Topẽ vĩ to professor ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ gé. Ón kỹ ag tóg Topẽ vĩ ki króm tĩ, hã ra ag tóg ki króm há han tũ nĩgtĩ. Ag jykre pi(jé) kuryj nỹ'. ãjag tỹ kanhkã ve sór nỹtĩn kỹ vẽn jykre kuryj han nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ëg tỹ jagnẽ to há nỹtĩnh ke to vẽn jykre

²¹ "Topẽ tỹ vãsỹ ãg si ag jyvẽn mẽ ãjag huri, hã vỹ: ù tén tũg nĩ, he mũ. ã tỹ ù tén kỹ ag tóg ã senh ke mũ, ã tỹ ti mré ter jé, he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ²² Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vẽn, ha mẽ. ã régre to ã fe tỹ gỹm ke tũg nĩ. ã tỹ ã régre to ã fe tỹ gỹm ke kỹ tóg ã tỹ ti tén ri ke nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to ã se kỹ. Kỹ ã régre mỹ vĩ kónãn tũg nĩ gé. ã tỹ ã régre mỹ vĩ kónãn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag

tỹ tag to pã'i mág mỹ ã ven kỹ. Kỹ ã régre mỹ féfén tũg nĩ gé. ã tỹ ã régre mỹ féfén kỹ ã tóg nũgme ki kutẽnh ke mũ, inferno ki, pĩ ên ki," he tóg, Jesus ti.

²³ "Tag to jykrén nĩ, ã tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn sór kỹ. Topẽ jo ãn krẽm. ã tỹ tá jẽn kỹ ã régre kar mĩ êkrén nĩ. "Û mỹ iso jykrén kónãn tũ nĩ vỹ?" he jé ã tóg ke mũ. "Inh mỹ ù jũ han tũ nĩ vỹ?" he jé ã tóg ke mũ. ²⁴ Û tỹ ã to jykrén kónãn kỹ ti venh tĩg nĩ ver, Topẽ mỹ nén ù pũn tovãnh nĩ ver. ã régre ên mỹ: "inh mỹ vẽn pãte fón nĩ," hemnĩ ver. Kar kỹ Topẽ mỹ nén ù pũn sórmnĩ sir, ã tỹ ã régre mré vĩ kar kỹ," he tóg, Jesus ti.

²⁵ "Kejẽn ã tóg ã mré ke ù mỹ név(e) jẽ, kỹ tóg pã'i ag mỹ ã kãmén tĩg ke mũ. Ti tỹ pã'i ag mỹ tónh tĩg ke mũ ên ti to hã ti mré vĩmnĩ, ti mỹ: "kajãm jé sóg ke mũ," hemnĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra pã'i vỹ ã jykre pãno venh ke mũ, kỹ tóg polícia mỹ: "ti se ra," henh ke mũ sir, kỹ tóg sir ã senh mũ. ²⁶ Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Tá ã kãnhmar kãkutẽ mãn ke tũ nĩ. ã tỹ kajãm kãn kar ã tóg kãkutẽ mãn mũ, tá, hẽn ri ke mũn," he tóg, Jesus ti.

Ã prũ tũ fi mré nỹ tũ to vẽnh jykre

²⁷ "Topẽ tỹ êg si ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag huri, ke gé, hã vỹ: "ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ," he mũ. ²⁸ Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vẽn, ha mẽ: ã tỹ ùn tỹtã ù fi ki vẽn'ĩ kỹ tóg ã tỹ fi mré nỹ sỹ han ên ri ke nĩ sir, ã tỹ fi ki vẽn'ĩ mũ ti. ã tỹ ùn tỹtã ù fi mrẽ nũr sór kỹ tóg ã tỹ fi mrẽ nũr ri ke nĩ sir, ã tỹ fi to én mũ ti. Ke tũg nĩ. ²⁹ ã tỹ nén ù ki vẽn'ĩ tigrĩn Topẽ vĩ mranh kỹ ã kanẽ tỹ nám kemnĩ, ã tỹ ki vẽn'ĩ jagy han mãn tũ nĩ jé. ã kyvó nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé vẽn vẽn. ã tỹ hã ra nũgme ki kutẽ kỹ

tóg jagy kãfór nĩ. Jagy pẽ ti nĩ, ã tỹ inferno ki kutẽ ti. Kỹ tag hã ve sór tũg nĩ. ³⁰ ã tỹ ã nĩgẽ tỹ nén ù kórég han kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. ã nĩgnó pir nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé. ã tỹ hã ra nũgme ki kutẽ kỹ tóg jagy kãfór nĩ sir, kỹ tag hã kamẽg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ã prũ fón tũ to vẽn h jykre
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ “Tope tỹ ẽg si ag jyvẽn ù hã vỹ nỹ gé, hã vỹ: “ã tỹ ã prũ fi fón sór nĩn kỹ tóg há tũ nỹ,” he mũ. “ã tỹ ge ra fi fón sór nĩn kỹ fi mỹ vẽn rán kỹ nĩm nĩ, fi tỹ vẽn rán ma tũg jé,” he ja tóg nĩ. ³² Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vẽ, ha mẽ: ãjag prũ fón tũg nĩ. ã tỹ fi fón kỹ fi tỹ ù mré nỹ mãn kỹ fi tóg ã tugrĩn Topẽ vỹ mranh mũ sir, ã tỹ tỹ fi mén pẽ ra. Fi tỹ ã jãvo vėsóg ki ù mré nỹ ja nĩn kỹ tóg há sĩ nỹ, ã tỹ fi mỹ: ha tũg, hen kỹ. Kỹ fi mén tỹ fi fón kỹ fi tỹ prũg sór tũg nĩ gé. ã prũ tũ fi vẽ, fi mén tỹ fi fón ja nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jagnẽ to ón ke tũ to vẽn h jykre

³³ “Vãsỹ Topẽ tỹ ẽg si ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag tóg huri ke gé, hã vỹ: “jagnẽ mỹ ón tũg nĩ,” he mũ. “ã tỹ ù mỹ: Topẽ vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ti mỹ ón sór tũg nĩ. Kỹ hã han nĩ gé, ã tỹ Topẽ mỹ: tag hã han jé sóg ke mũ, hen kỹ. Ón kỹ vỹ tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, ẽg si ag mỹ, Topẽ ti. ³⁴ Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vẽ, ha mẽ: “Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ, ón kỹ. “Û tỹ kanhkã tá nĩ ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ gé, ón kỹ. Topẽ nĩgja vẽ, kanhkã tá, kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. ³⁵ Kỹ: “ũ tỹ ga kri ke ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Topẽ tũ vẽ, ga ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór

tũg nĩ. Kĩ: “ũ tỹ Jerusalém tá ke ag ki rĩr tĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ěg pã'i mág tũ vẽ mỹr, Jerusalém ti, hã kũ ón kũ tag tó sór tũg nĩ. ³⁶ Kũ: “ũ tỹ inh krĩ han mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ā tỹ Ā gãnh kuprig sór mũ ra Ā tóg Ā tỹ nén tỹ Ā gãnh kuprig ke mũ ěn ki kagtũg nĩ, Ā tỹ Ā gãnh sán sór mũ ra Ā tóg Ā tỹ nén tỹ sán ke mũ ěn ki kagtũg nĩ gé. Hã kũ ón kũ tag tó sór tũg nĩ gé. ³⁷ Ki hã tómnĩ, jagně mỹ, ón sór tũg nĩ. Ón kũ Topě jiji tó sór tũg nĩ gé. Ũ tỹ Ā mỹ ki hã tó kũ: hỹ, hemnĩ. Ti tỹ ki hã ke tũ nĩn kũ: vó, hemnĩ gé. Ā tỹ han ke nĩn kũ: hej, hemnĩ. Ā tỹ han ke tũ nĩn kũ: nejé, hemnĩ. Ki hã tómnĩ, jagně mỹ. Ā tỹ ón sór kũ Ā tóg Nén-Kórég jykre hã han ke mũ. Ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ěg tỹ věnh kajãm ke tũ to věnh jykre
(Lc 6.29-30)*

³⁸ “Topě tỹ ěg si ag jyvěn ũ tag mẽ ājag huri, hã vỹ: “ũ tỹ Ā kaně pir ki tãnh kũ věnh kato ti kaně pir ũ ki tãnh nĩ gé,” he ja tóg nĩ. “Ũ tỹ Ā jā pir ki tãnh kũ mranh kũ věnh kato ti jā pir ki tãnh kũ mranh nĩ gé. Pátén tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti. ³⁹ Sỹ ũri ājag jyvěn mũn hã vě, ha mẽ: ũ tỹ Ā vóg mũ ra ti vóg tũg nĩ. Ti tỹ Ā jamě ki tãnh kũ ti mỹ Ā jamě ũ ti ven nĩ, ti tỹ Ā mỹ ki tãnh jé gé. ⁴⁰ Ti tỹ Ā palitó mãn sór kũ ti mỹ Ā camisa mré nĩm nĩ gé. ⁴¹ Ti tỹ Ā mỹ: “mũ nỹ, tag tá, kakó ja tá inh fón nĩ,” hen kũ ti mré tĩg nĩ, hã ra ti mỹ: “kór há tá inh Ā fón tĩg mũ ha,” hemnĩ. ⁴² Ti tỹ Ā mỹ nén ũ to: “inh mỹ nĩm,” hen kũ ti mỹ nĩm nĩ. Ti tỹ Ā mỹ: “inh mỹ prestar hemnĩ,” hen kũ ti mỹ: vó, he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg tỹ ĕg kato vāsān mũ ag tó há nỹtĩnh ke
(Lc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ “Topě tỹ ĕg si ag jyvĕn ũ mẽ ājag huri, hā vỹ: “ā mré ke ag to há nĩmnĩ, kỹ ũ tỹ ā kato vāsānsān mũ ag to jũ nĩmnĩ gé,” he ja tóg nĩ, Topě ti. ⁴⁴ Isỹ ũri ājag jyvĕn hā vē, ha mẽ: ũ tỹ ājag kato vāsānsān mũ ag to há nỹtĩmnĩ, ũ tỹ ājag vóg kónān mũ ag to Topě mré vĩmnĩ. ⁴⁵ Hā ki ājag tóg tỹ Topě krĕ nỹtĩ, ti ri ke han kỹ, ājag jóg tỹ kanhkā tá nĩ ĕn ri ke han kỹ. Ti hā ne tóg rá han', ti tỹ vēnh kar kri jĕngrĕg kỹ san jé, ũn jykre kuryj ag kri, ũn jykre pāno ag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tỹ vēnh kar há han jé, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pāno ag ke gé. Ver tóg vēnh kar to há nĩ, Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁶ “Ājag mré ke ũ ag tóg ājag to há nỹtĩ. Ājag tỹ tag ag hā to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nĕn ũ tũ tĩ ver. ũn jykre kórĕg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé, governo mỹ jānkamy mǎg tĩ ag. ũ tỹ ājag to há nỹtĩ ag hā to ag tóg há nỹtĩ, vēnh kato. Há ti nĩ, hā ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. ⁴⁷ Kỹ ājag tỹ ājag mré ke ag hā mỹ: ā mỹ há? hen kỹ tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ gé ver. ũ tỹ Topě vĩ ki kagtĩg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. Ājag mré ke ag hā mỹ ag tóg: ā mỹ há? he tĩ gé, hā ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. ⁴⁸ Hā kỹ vēnh kar to vēnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩmnĩ, ũ tỹ ājag kato vāsānsān mũ ag mré hā, ĕg jóg tỹ kanhkā tá nĩ ĕn ri ke han nĩ. Ti hā ne tóg vēnh kar to vēnh jykre kuryj han kỹ nĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

6

Ĕg tỹ ũ jagāgtān ke to vēnh jykre

1 “Kỹ ãjag tỹ Topẽ jykre han sór kỹ ù tỹ vẽnh jykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg vẽnh kar rĩnve Topẽ jykre han sór tĩ, vẽnh kar tỹ ag ve jé, ag tỹ Topẽ jykre han mũ ẽn ti. Kar kỹ ag tóg hã ra hã tũ han tĩ sir. Kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn vỹ tóg ãjag mỹ ven ke tũ nĩ, ãjag tỹ ẽg jóg jykre han mũ ẽn kaja ti,” he tóg. ² “Hã kỹ ãjag tỹ ùn jagãgtar ag jagãgtãn kỹ ù mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tũg nĩ. Û tỹ vẽnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ ù jagãgtãn kỹ ag tóg ẽpry jagma mũ kỹ (ag tóg) vẽnh kar mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tĩ. Ẽg vẽnh kanhrãn jafã jo ãn krêm ag tóg tag tó tĩ gé. Ag tỹ ẽprã ke ag tỹ ag mỹ vĩ há han ve sór vẽ, hã jé ag tóg ón kỹ ùn jagtar ag jagãgtãn tĩ. Ag ganho hã vẽ, ẽprã ke ag tỹ ag mỹ vẽnh vĩ há tó mũ ẽn ti. Kanhkã tá ag ganho ù ve mãn ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ûn jagtar ag jagãgtãn nĩ. Û mỹ tó tũg nĩ, ãjag tỹ ùn jagãgtãn mũ ẽn ti, ãjag mré ke fag mỹ tó tũg nĩ gé. ⁴ Kỹ ãjag tỹ ag jagãgtãn kỹ ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tóg ãjag vég mũ sir, kỹ tóg ãjag mỹ nĩm ke mũ sir, ãjag ganho ti. Ẽg tỹ vẽnh vatánh tá nẽn han mũ ẽn ve kãn tóg tĩ (mỹr), Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg tỹ Topẽ mré vẽnén to vẽnh jykre
(Lc 11.2-4)*

⁵ “Kỹ ãjag tỹ Topẽ mré vẽnén kỹ ù tỹ vẽnh jykre régre han mũ ẽn ag jykre ri ke han tũg nĩ gé. Ag tỹ ón kỹ Topẽ mré vĩ kỹ ag tóg ẽg vẽnh kanhrãn jafã jo ãn kãki jẽgjẽ kỹ nỹtĩ, ke tũ nĩ kỹ ẽmĩn kri, ãn to hã.

Kỹ vãnh kar vỹ ag tỹ Topẽ mré vĩ mũ tag vég mũ sir. Kanhkã tá ag tóg ganho ù ve mǎn ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. ⁶ Ag jãvo ãjag tỹ Topẽ mré vēmén kỹ ãjag ãn kãra gemnĩ. Kỹ jãnkã nĩfénh nĩ. Kỹ tá Topẽ mré vĩmnĩ sir, ãg jóg mré, ãg tỹ ùn vég tũ ãn mré. Kỹ tóg kanhkã tá ãjag mỹ nĩm ke mũ, ãjag ganho ti. ãg tỹ vãnh vatánh tá nén han mũ ãn vég tóg tĩ (mỹr), Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “ãjag tỹ ti mré vēmén kỹ fagrĩnh mỹ ti mré vēmén mág han tũg nĩ. ù tỹ Topẽ vĩ ki kagtũg ag ri ke han tũg nĩ. ãjag jãnjãn kỹ ag tóg ón kỹ vĩ mág han tĩ. “ãg tỹ vĩ mág han kỹ ti hỹn ãg vĩ mẽg mũ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. ⁸ Ag ri ke han tũg nĩ. ãg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ, ãjag tỹ ti mỹ tó tũ ra tóg ki kanhró nĩ,” he tóg.

⁹ “ãjag tỹ Topẽ mré vĩ kỹ tag tómnĩ, ha mẽ:

“ãg jóg mág, kanhkã tá ã tóg nĩ nĩ.

ã jiji tó ãg tóg tĩ, kỹ vãnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé.

¹⁰ ãg jé kãnhmar ã tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vé.

Vãnh kar jé ã tỹ nén to jykrén mũ ãn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkã tá ke kar ag ri ke han.

¹¹ ãg mỹ ùri ãg jẽn ti nĩm, ãg tỹ kurã kar ki ko tĩ ãn.

¹² Kỹ ãg mỹ vãnh pãte fón nĩ, ãg tỹ ã vĩ mranh ja ti.

Hã jé ãg tóg ãg tỹ jagnẽ to jũ tỹ jagnẽ mỹ vãnh pãte fón ke mũ gé.

¹³ Kỹ ãg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ ãg kren han nĩ, ãg tỹn mranh tũ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ãg vemnĩ.

ã hã ne tóg tar nĩ'.

ã hã ne tóg mág nĩ inhhã'.

ã jykre tóg tũ' henh ke tũ nĩ,”

hemnĩ, Topẽ mÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Hÿ, ge ti nĩ,” he tóg. “Û tÿ ãjag to jũ kÿ ti mÿ vãnh pãte fón nĩ. Û tÿ ãjag mÿ vĩ kónãn kÿ ti mÿ vãnh pãte fón nĩ gé. ãjag tÿ gen kÿ ãg jóg vÿ ãjag mÿ vãnh pãte fón ke mũ gé. ¹⁵ ãjag tÿ tag han tũ nĩn kÿ, kÿ ãg jóg tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg, Jesus ti.

Ëg vãkre to vãnh jykre

¹⁶ “Kÿ ãjag vãkre kÿ fe ù nÿtĩ tũg nĩ, ãjag tÿ Topẽ mÿ há nÿtĩ jé jẽg tũ nÿtĩn kÿ. Vãkre ki ù tÿ vãnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tÿ ón kÿ vãkre kÿ ag tóg fe ù nÿtĩnh mũ sir, vãnh kar tÿ ag vãkre ve jé. Ag ganho hã vë. Kanhkã tá ag tóg ganho ù vãnh ke tũ nĩ ha. ãjag mÿ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. ¹⁷ ãjag vãkre kÿ ãjag gãnh tãg nĩ, ãjag jamẽ kupemnĩ, festa han nÿtĩ ve nĩmnĩ, ãjag vãkren kÿ. ¹⁸ Hã kÿ ag tóg vég tũ nĩ, ãjag vãkrég mũ ti. Ëg jóg hã ne vég mũ inhhã', ãg tÿ ùn vég tũ ên hã vÿ vég mũ. Kÿ tóg kanhkã tá ãjag mÿ nĩm ke mũ, ãjag ganho ti. Ëg tÿ vãnh vatánh tá nén han mũ vég tóg tĩ (mÿr), Topẽ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ëg rico to vãnh jykre (Lc 12.33-34)

¹⁹ “Ga kri mũn kÿ ricon ke to vãsãn sór tũg nĩ. Ga vÿ ãjag tÿ nén kar ti konh ke mũ, ãjag tÿ rico hã to vãsãn mũ ra. Kÿ ãjag jãnkamy vÿ vëso jãgfanh ke mũ gé sir, ti e nÿtĩn kÿ. Kÿ ag tóg pigju kÿ ma mũnh ke mũ gé sir, ãjag tÿ nén ti, ti e nÿtĩn kÿ. ²⁰ ãjag tÿ inhhã kanhkã tá tũ mág pẽ nÿtĩn kÿ tóg inhhã ãjag mÿ há tĩnh mũ. Tá ti pi(jé) tÿ ga nĩ', ãjag tũ ti, tá ti pi(jé)

vêso jãgfanh mũ'. Tá ag pi(jé) péju ký ma mũnh mũ'. Hã ký tá ãjag tũ vin han sórmnĩ. ²¹ ãjag tỹ ga kri tỹ nén ù mág nỹtĩn ký ãjag tóg ga kri mũ mág sór mũ. ãjag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén ù mág nỹtĩn ký ãjag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, ký tag hã ne há nĩ!" he tóg, Jesus ti.

*Ëg kanē tỹ ãg mỹ kurã han
(Lc 11.34-36)*

²² "Ëg kanē tỹ ãg vég tĩ. Ký tóg tỹ ãg mỹ kurã ri ke nĩ, ãg kanē ti, ti há nĩn ký. Tỹ ãg tóg kurã ve há han tĩ, ãg kanē há nĩn ký. ²³ Ëg kanē kórég nỹtĩn ký tóg ãg mỹ kuty tĩnh mũ. Ký tóg ãg mỹ kurã vég tĩ ãn mỹ (tóg) kuty nĩ sir, ký kuty tag vỹ kuty kar kãfór nĩ. Ge ti nĩ, ãg jykre kórég nĩn ký. Ëg kanē kórég ri ke vè sir, ãg jykre kórég ti," he tóg, Jesus ti.

*Ëg tỹ ga kri rico to vãsãn sór ke tũ
(Lc 16.13; 12.22-31)*

²⁴ "Ã jagrê régre nĩn ký tóg vènhmỹ tĩ. ã tỹ Topê hã tỹ jagrê nĩn ký jãnkamy tân ãn tỹ jagrê nĩ sór tũg nĩ. ã tỹ jãnkamy e ve sór ký ti hã mĩ êkrén ký ti hã vỹ tỹ ã jagrê nĩnh mũ. Ký ãg tóg Topê tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn to jykrén há han tũ nĩgtĩ. ã tỹ Topê to há nĩn ký ã tóg sir ga kri rico to vãsãn sór ke tũ nĩ. ã tỹ ga kri rico nĩ sór ký ã tóg Topê mĩ êkrég tũ nĩ, hã vemnĩ," he tóg, Jesus ti. ²⁵ "Hã ký sóg ãjag mỹ tó mũ. ãjag tỹ nén ve sór mág mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. "Inh hỹn ùri ne konh mũ', inh hỹn ne tunh mũ'?" he tũg nĩ. Topê tỹ ãg han ja vè mỹr, ãg tỹ ga kri mũ jé. Hã ký tóg ãg mỹ ãg jẽn ki rĩr mũ gé sir, ãg kur ki ke gé, Topê ti. ²⁶ Sêsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ êkrãn tĩ?"

Vó. Ag mÿ pãj0 krēm vin tĩ? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra ěg jóg tÿ kanhkã tá nĩ ěn tóg ag ki rĩr nĩ nĩ. Ājag mÿ jēsĩ kãfór tũ nÿtĩ', Topě mÿ'? Vó, sēsĩ kãfór ājag tóg nÿtĩ. ²⁷ Topě tÿ ěg kã ũ jé prēr kÿ ěg tóg ter ke mũ, ěg ter sór tũ ra. Ter jé ěg tóg ke mũ gé, ěg tÿ to krĩ kufy han mũ ra. Ěg krĩ kufy ěn pi(jé) ěg kren han mũ'.

²⁸ Kÿ kur to krĩ kufy han tũg nĩ gé. Ka fej hã to jykrén nĩ. Jatun mÿ tóg mog tĩ. Rãnhřaj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. ²⁹ Hã ra tóg sĩnvĩ nÿtĩ, ka fej ti. Kÿ pã'i mág tÿ Salomão kur tóg ri ke tũ nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ra, vėnh kar kur sĩnvĩ kãfór ti nĩ, Salomão kur ti. Hã ra tóg ka fej sĩnvĩ ri ke tũ nĩ. Ki hã sóg tó mũ mÿr. ³⁰ Topě hã ne ka fej sĩnvĩ han, tÿ tóg kur sĩnvĩ ri ke nĩ, ka fej ti. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. Ũri tóg há nÿtĩ. Kÿ tóg vaj kÿ kógungun kÿ pũr mũ sir, re mré. Hã kÿ Topě tóg ājag ki rĩr kãfór han mũ, ājag kur mré hã. Hã kÿ Topě ki ge kÿ nÿtĩmnĩ, ti vĩ kri fi kÿ. ³¹ Krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hÿn ne konh mũ'? Inh hÿn ne kron mũ'? Inh hÿn ne tunh mũ'?” he tũg nĩ. ³² Ũ tÿ Topě vĩ ki kagtĩg ag vÿ tag to jykrén mág tĩ, hã ra ěg jóg tÿ Topě vÿ ěg vėg tĩ, ěg tÿ nén ve sór mág mũ ti. Kÿ to krĩ kufy han tũg nĩ. Ti hã ne ěg vėg mũ, ěg jóg tÿ Topě ti. ³³ Topě tÿ tÿ ěg pã'i nĩ ěn hã ve sórnmĩ. Kÿ tag hã to vãsãn nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to vãsãn nĩ. Kÿ tóg ājag mÿ ājag tÿ nén ve sór mág mũ ěn tÿ ājag mÿ vin ke mũ sir. ³⁴ Hã kÿ ājag tÿ vaj kÿ nén venh ke to krĩ kufy han tũg nĩ. Vaj kÿ ājag tóg venh ke mũ, kÿ ājag tóg to jykrén ke mũ sir. Ũri ājag tÿ nén tÿ ũri vėg mũ hã to jykrén há han nĩ. Ājag tÿ ũri nén ũ jagy vėg mũ vÿ há nĩ, kÿ ājag tÿ vaj kÿ nén venh ke to jykrén tũg

nĩ, ùri,” he tóg, Jesus ti.

7

Ēg tỹ ù to jykrén kónān ke tũ
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ “Ā régre to jykrén kónān tũg nĩ, ti jykre kórég ra. Kỹ Topẽ vỹ ã to jykrén kónān ke tũ nĩ gé. ² Ā tỹ ù to jykrén mũ ěn ri ke han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, ã mỹ. Ā tỹ ù mỹ kāmũn mũ ri ke han jé tóg ke mũ, ã mỹ, Topẽ ti. ³ Jykre kórég mág ã tóg nĩ gé, hã ra ã régre jykre pãno sĩ ěn ne ã mỹ kórég nỹ'. ⁴ Kỹ ã hã ne tóg ã régre mỹ: ã jykre kórég kuryñh jé sóg ke mũ, he mũ', ã tỹ ã jykre pãno tãvĩ ěn kuryñh jãvãnh (hã) ra'. ⁵ Ke tũg nĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ã tóg jykre régre nỹtĩ. Ā jykre kuryñh vén nĩ. Kar kỹ ã tóg sir ã régre jykre kuryñh há han mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁶ “Hã ra cachorro jykre ri ke ag mỹ Topẽ jykre sĩnvĩ tó tũg nĩ. Porco jykre ri ke ag mỹ Topẽ jykre sĩnvĩ ěn tó tũg nĩ gé. Jykre kavéj ag nỹtĩ, hã kỹ ag tóg Topẽ jykre to é henh ke mũ. Ti tỹ tũ' he sór ag tóg tĩ, ti sãn kỹ, Topẽ jykre sĩnvĩ ěn ti. Kar kỹ ag tóg sir ã mré vẽn h gẽn h sór mũ gé, ha vemnĩ, ã tỹ ag mỹ Topẽ jykre sĩnvĩ ěn tó kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ tỹ tỹ ùn vĩ há nĩ
(Lc 11.9-13)

⁷ “Topẽ mỹ nén kar to vĩmnĩ, kỹ tóg ãjag mỹ han mũ. Ājag tỹ ti mỹ nén ù to vĩ mũ ěn jãvãnh nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ. Ti mré vĩ kỹ ěg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ěn ri ke han nĩ. Kỹ tóg ãjag mỹ nón ri ke han mũ sir, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén to vĩ mũ ěn han kỹ. ⁸ Hỹ, hã vẽ. Ājag tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩn kỹ

tóg ãjag mÿ han mÿ sir. Æjag tÿ ti jãvãnh kÿ ãjag tóg ti venh mÿ sir. Æjag tÿ ãg tÿ jãnkã tÿ tórón tórón ke ri ke han kÿ tóg ãjag mÿ nón ri ke han mÿ sir,” he tóg.

⁹ “Kejën ãjag kósin tóg ãjag mÿ ãmÿ to vÿ mÿ. Kÿ ãjag pi(jé) ti mÿ pó nÿm ke mÿ!. Ti mÿ ãjag tóg ãmÿ hã nÿm ke mÿ. ¹⁰ Æjag kósin tÿ ãjag mÿ pirã to vÿn kÿ, kÿ ãjag pi(jé) ti mÿ pÿn nÿm ke mÿ!. Pirã hã nÿm jé ãjag tóg ke mÿ. ¹¹ Jykre pãno ãjag nÿtÿ. Ge ra ãjag tóg ãjag krê mÿ nén ù há vÿn tÿ. Ge ti nÿ gé, ãjag tÿ Topê mÿ nén ù to vÿn kÿ. Nén ù há hã nÿm jé tóg ke mÿ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tÿ, ãg jóg tÿ kanhkã tá nÿ ti. Æjag tÿ ti mÿ nén (ù) to vÿn kÿ tóg ãjag mÿ nén ù há tãvÿ han tÿ mÿr,” he tóg.

¹² “Æjag tÿ ãjag mré ke ù to: “ti tÿ ãg mÿ tag han há tóg tÿ vë,” he mÿ ra ãg hã tóg ti mÿ han ke mÿ. Moisés tÿ ãg jyvën hã vë, Topê vÿ tó tÿ ag tÿ ãg jyvën hã vë,” he tóg, Jesus ti.

Jãnkã régre (Lc 13.24)

¹³ “Û tÿ inh ki rã mÿ vÿ tÿ jãnkã sÿ fÿn rãm ke ri ke nÿ. Jãnkã sÿ fÿn rãm jé ãg tóg vãsãn tÿ. Ri ke ti nÿ, ù tÿ inh ki rãnh ke mÿ ti. Jãnkã mág vÿ nÿ gé. Hã ra ù tÿ fÿn rãm ke mÿ ag vÿ kãgter pë han ke mÿ. Æjag tÿ jãnkã mág ãn fÿn rãm sór kÿ tóg ver jagy tÿ nÿ, fÿn rãm há tóg tÿ. Kÿ nÿgme to ãpÿry jagma tÿg, pÿ to ãmÿn jagma tÿg pi(jé) jagy tÿ!, ti mág pë nÿn kÿ. Hã kÿ ù tÿ hën ri ke ag vÿ jagma mÿ mÿ. Kar kÿ ag tóg kãgter pë han mÿ sir, pÿ ki vár kÿ. ¹⁴ Ag jãvo jãnkã sÿ ãn fÿn rãm nÿ, ãjag tÿ rÿr krÿg ja tÿ ve jé. Sÿ ti nÿ, kanhkã to ãpÿry ti, kanhkã to ãmÿn ti. Ûn pipir ag vÿ jagma

mũnh mũ. Æ sĩ san kÿ tóg vég tũ sag tĩ, hã kÿ ù tÿ jagma mũnh ke mũ ag vÿ pipir nÿtĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ón kÿ Topê vĩ tó tĩ ag
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ “Ón kÿ Topê vĩ tó tĩ ãn ag vĩ kri fig tũg nĩ. Há nÿtĩ ve ag tóg nÿtĩ, hã ra ag tóg ãjag kókén sór nÿtĩ. Æjag kókén sór to ag tóg mĩg jũ ãn ri ke nÿtĩ, mÿr, ha mẽ. ¹⁶ Æjag tÿ ag jykre tugnÿm kÿ ãjag tóg ag tÿ Topê vĩ mranh mũ ãn ki kanhró nÿtĩ. Ha vé, vãnh tÿ jóhó ki ãg tóg uva vég tũ nĩgtĩ mÿr. Kÿ ãg tóg sónh ki pẽnva vég tũ nĩgtĩ gé. ¹⁷ Ka vÿ ge nÿgtĩ. Ti há nĩn kÿ tóg kanẽ há han tĩ, kÿ ãg tóg ko tĩ. Ti kórég nĩn kÿ tóg kanẽ kórég han tĩ, kÿ ãg pi(jé) ko tĩ’. ¹⁸ Ka há vÿ kanẽn kónãn ki kagtĩg nĩ, kÿ ka kórég vÿ kanẽ há han ki kagtĩg nĩ gé. ¹⁹ Kÿ ãg tóg ka kórég ãn gÿn tĩ, tÿ ãg pĩ han tĩ. Ka tÿ kanẽ há han vãnh ãn tÿ ãg pĩnh tĩ. ²⁰ Ge ti nĩgtĩ, ón kÿ Topê vĩ tó tĩ ag tÿ. Ag tÿ Topê vĩ mrynhmranh kÿ ag tóg ón kÿ Topê vĩ tó tĩ. Ag tÿ nén han mũ ki ãg tóg ag jykre kórég vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tÿ Topê vĩ ki króm ke
(Lc 13.25-27)*

²¹ “Vãnh kar tóg iso: “pã'i vễ, pã'i vễ,” he tĩ. Hã ra ù ag tóg Topê tÿ nén tó mũ ãn han vãnh nÿtĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg Topê tÿ tÿ ãg pã'i mág nĩ venh ke tũ nĩ. Û tÿ inh jóg vĩ han mũ ãn ag hã vÿ Topê tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke mũ. ²² Kurã ãn kã, isÿ vãnh kar jykre tugnÿm ke kurã ãn kã ag tóg inh mÿ tag tónh mũ, ha mẽ. “Senhor, Senhor, ã jykre tó ãg mÿr,” he jé ag tóg ke mũ. “Æ jykre hã ki ãkren kÿ ãg tóg ãg tÿ nén

han vānh han ja nĩgtĩ m̃yr. Ā jykre hā t̃y ěg tóg vēnh jagrē kórég pan m̃yr,” he jé ag tóg ke m̃ũ, inh m̃y. ²³ Hā ra sóg ag m̃y: “ājag pi(jé) t̃y inh mré ke ñytĩ,” henh ke m̃ũ. “Ājag ki kagt̃ig sóg nĩ m̃yr. Ha m̃ũ jĕg. Jykre kórég ājag tóg ñytĩ,” he jé sóg ke m̃ũ, ũ t̃y inh panh vĩ han vānh ag m̃y,” he tóg, Jesus ti.

Īn nũna gunh gunh kāme
(Lc 6.47-49)

²⁴ “Ha mē, inh vĩ mĕg ājag tóg ñytĩ,” he tóg. “Ājag t̃y inh vĩ ki króm k̃y ājag tóg sir ũn há ri ke ñytĩ. Īn han ken k̃y tóg to jykrén m̃ũ. To jykrén há ñin k̃y tóg ga k̃ũm k̃y p̃aró kri ĩn nũna ka fĕg m̃ũ sir. ²⁵ K̃y vāhā ta tóg kutē m̃ũ, k̃y goj ṽy var m̃ũ sir. Kóho jũ ṽy k̃atĩ m̃ũ, ĩn to, hā ra tóg kutē tũ nĩ sir, ĩn ti. P̃aró kri tóg ñytĩ, ti nũna ti, hā k̃y tóg kutē tũ nĩ. Ge ti nĩ, ājag t̃y inh vĩ kri fi k̃y. ²⁶ Ājag t̃y inh vĩ mĕg m̃ũ ra ki króm tũ ñin k̃y ājag tóg ũn jykre kórég ri ke ñytĩ. Īn han ken k̃y tóg to jykrén kónān m̃ũ, k̃y tóg ga t̃y r̃yñhr̃ỹj hā ki ka fĕg m̃ũ, kr̃ig m̃y, ĩn nũna ti. ²⁷ K̃y ta tóg kutē m̃ũ, k̃y goj ṽy var m̃ũ sir. Kóho jũ ṽy k̃atĩ m̃ũ gé, ĩn to, k̃y ĩn tóg vom ke tere k̃y kutē m̃ũ sir. Mráj k̃ān tóg m̃ũ sir, ĩn ti. Ge ti nĩ, ājag t̃y inh vĩ kri fi tũ ñin k̃y,” he tóg, Jesus ti.

Jesus vĩ t̃y vēnh kar vĩ k̃āfór nĩ

²⁸ Hā ki Jesus tóg kr̃ỹg he m̃ũ sir, ag kanhr̃ān ki. K̃y tóg vēnh kar m̃y e t̃i sir, ti vĩ ti. ²⁹ Ti vĩ tóg vēnh kar vĩ k̃āfór nĩ, Topĕ vĩ to professor ag vĩ k̃āfór ti nĩ, k̃y tóg p̃ā'i vĩ k̃āfór pĕ nĩ gé, ti vĩ ti. Hā k̃y tóg ki hā tó m̃ũ. K̃y tóg ag m̃y e t̃i sir.

8

*Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Jesus tỹ ag mỹ tó kãn kỹ tóg pãnónh ên to tére mũ sir. Kỹ ùn e ên ag tóg ti nón mũ mũ sir. ² Kỹ vãnh ù tóg ti tá jun mũ. Vãnh kaga kren vãnh han kỹ tóg nĩ, vãnh kaga tỹ lepra he mũ ên, ù tỹ tá jun mũ ti. Kỹ tóg ti krêm grĩn ke kỹ ã jakrĩ tỹ jẽ nĩ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ? ã hã tóg isỹ há henh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “To há sóg nĩ, há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg ti kaga kren vãnh ên tỹ kren han mũ vêsỹmér. Jãnhkri tóg nĩ, ti fár ti. ⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ’, ã han tag ti,” he mũ. “Ha tĩg, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mỹ tómnĩ. Kỹ ti mỹ nén ù nĩm nĩ, ti tỹ Topẽ mỹ pũn jé, Moisés tỹ vãsỹ ẽg mỹ nén tó ja ên ti. Hã tugrĩn vãnh kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ, há' hen kỹ.

*Jesus tỹ pã'i mág camarada tỹ há' he
(Lc 7.1-10)*

⁵ Kỹ Jesus tóg kejẽn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mũ. Kỹ fóg tỹ capitão tóg ti venh kãtĩ mũ, ti mỹ nén ù to vĩ jé. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Inh camarada tóg nỹ nĩ, inh ãn tá. Kãnhgrĩn kãn kỹ tóg nỹ nĩ, hã ra tóg kaga jagy nỹ,” he tóg ti mỹ, capitão ti, Jesus mỹ. ⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ãn hỹn tóg ti venh tĩg ha, ã mré, sỹ ã mỹ ti han jé,” he mũ. ⁸ Hã ra capitão tóg Jesus mỹ ke mãn mũ. “Ã mỹn hỹn jagy nĩ, ã tỹ ãn ãn kãki sãn ke ti, isỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he tóg

ti mǵ. “Ǻ vĩ pir ki inh camarada vỹ há' henh mũ. Ǻ vĩ hã tỹ Ǻ tóg ti tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, capitão ti. ⁹ “Ha vé, tỹ sóg pã'i krēm ke nĩ gé, kỹ soldado ag tóg tỹ inh krēm ke nỹtĩ gé. Hã kỹ sóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Isỹ soldado ỹ mỹ: kutĩg, hen kỹ tóg tĩ mũ. Sỹ ti mỹ: kunĩg, hen kỹ tóg kãtĩ mũ gé. Isỹ inh camarada mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han mũ. Inh vĩ tỹ sóg ag jëgnëg tĩ. Hã kỹ sóg ki kanhró nĩ. Ǻ vĩ tỹ Ǻ tóg inh camarada tỹ há' he há nĩ,” he tóg, capitão ti, Jesus mỹ. ¹⁰ Kỹ tóg Jesus mỹ e tĩ, ti vĩ tag ti. Kỹ tóg Ǻ mré mũ ag mỹ: “ha mẽ, Israel ag vỹ ti ri ke tũ nỹtĩ,” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ (mỹr), kỹ tóg inh ki rã kỹ jë. Ge ve ja tũ sóg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Ha vé, ỹ tỹ hën ri ke ag vỹ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá ag kãmũnh mũ, rã pur ja tá ke gé. Abraão mré ag tóg ỹ tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ëg pã'i nĩ venh ke mũ, Isaque mré, Jacó mré ke gé, Topê tóg ag ki rĩr ke mũ. ¹² Ag jãvo Israel krë'krë ag tóg kuty ki vár ke mũ. Ag tỹ ỹ tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ëg pã'i nĩ venh ke vë vë, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg vësýrënh ke mũ, Ǻjag jã tỹ ag gángán ke mũ, tỹ gangan ke mũ, vëso jũn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ǻ mré nỹtĩ ag mỹ tóg ke mũ.

¹³ Kỹ tóg capitão mỹ: “ha tĩg ge,” he mũ. “Inh ki rã kỹ Ǻ tóg jë nĩ, hã kỹ Ǻ tóg venh ke mũ sir, Ǻ tỹ nén ve sór mũ ti. Ǻ camarada tỹ inh hur há' hë,” he tóg, Jesus ti, capitão mỹ. Kỹ tóg tĩ mũ sir. Hã ra ti camarada tóg há' he mũ. Hora ên ki tóg há' he mũ, Jesus tỹ hora ki tó mũ ên ki.

*Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ hághá' he
(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)*

14 Kÿ Jesus tóg sir Pedro ãn kãra rã mũ. Kÿ tóg ti prũ fi mÿnh fi vëg mũ. Kaga fi tóg nÿ nĩ, rÿg kÿ. 15 Kÿ tóg fi nĩgë mëg mũ sir. Kÿ fi rÿg ên tóg tũ' he mũ sir. Kÿ fi tóg nĩ kÿ ag ki rĩr mũ sir. 16 Kutÿ ên kã ag tóg ãn jagrë kórëg ag tatĩn kãmũ mũ ti to. Kÿ tóg ag mÿ vĩ mũ, kÿ ag tóg pa kãn mũ sir, vënh jagrë kórëg ag. Ûn kagyga ag hyn han tóg mũ gé sir, Jesus ti. 17 Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãsÿ Topë vĩ tó tĩ tÿ Isaiás vÿ tag rán ja nĩ, ha më: “ëg kaga nÿtĩn kÿ tóg ëg han, kÿ ëg tóg há' he kãn mũ, ti tÿ ëg jagfy jagtar tigrĩn,” he ja tóg nĩ, Isaiás ti. Hã ra tóg ge nĩ.

*Û tÿ Jesus mré mũ sór mũ ag
(Lc 9.57-62)*

18 Kejëñ ag tóg Jesus pénĩn e nÿtĩ, kÿ Jesus tóg ag ve kÿ: “mũ jé ha,” he mũ, ã mré mũ tĩ ag mÿ. “Goj kafã ù ra ëg mũnh mũ,” he tóg.

19 Ag mũnh ke to hã Topë vĩ to professor ù tóg ti mré vĩnh kãtĩ mũ. “Senhor,” he tóg. “Sÿ ã mré tĩg há tóg tĩ. ã tÿ hë ra tĩg kÿ sóg ã mré tĩ mũ,” he tóg.

20 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “hã ra tóg jagÿ tĩ,” he mũ. “Ïn tũ sóg nĩ,” he tóg. “Mĩg vÿ kré nÿtĩgtĩ. Sësi vÿ jagfe nÿtĩgtĩ gé. Ag jãvo isÿ hë tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

21 Kÿ Jesus mré tĩ ù tóg Jesus mÿ vĩ mũ gé. “ã mré sóg tĩ mũ, hã ra sóg ver inh panh tÿ ga ki ti fón sór mũ,” he tóg, Jesus mÿ. 22 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mũ. “Ti kénh tĩ tũg,” he tóg. “Inh mré kãtĩg,” he tóg. “Inh ki ge tũ ag vÿ ã panh ti kej han mũnh mũ. ã tÿ inhhã inh mré kãtĩg há tóg tĩ,” he tóg, Jesus ti. 23 Kÿ tóg sir canoa kãki rã mũ. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé sir, goj kafã ù ra mũ jé.

*Jesus tỹ kóho jũ tỹ tũ' he
(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)*

²⁴ Ag tỹ goj kãmĩ mũ (hã) ra kóho jũ tóg sir krog he mũ, ha mẽ. Kỹ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra Jesus tóg nũr kỹ nỹ nĩ.

²⁵ Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ëg kren han nĩ,” he ag tóg. “Ëg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he ag tóg.

²⁶ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nejé mũmẽgmẽg nẽ?” he mũ. “Ãjag mỹ inh ki ge há han tũ'?” he tóg. Kỹ tóg nĩ kỹ jẽgnẽ mũ sir, kỹ tóg goj mỹ vĩ mũ sir, kóho mỹ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãvĩ tóg tĩ mỹr, ha mẽ. ²⁷ Kỹ tóg vẽn kar mỹ e tĩ. “Ti jykre tóg ãg mỹ e tĩ,” he ag tóg mũ. “Kóho tóg ti vĩ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

*Jesus tỹ vẽn jagrẽ kórég pan
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)*

²⁸ Kỹ tóg goj fĩn rãm kỹ nig kafã ù tá jun mũ sir, Gadara tá, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé. Kỹ ùn régre ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ, ùn jagrẽ kórég ag. Vẽn kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vẽn, vẽn kej ti. Jũ mẽ ag tóg nỹtĩ, kỹ ù ag tóg hẽn ra mũ vãn nỹtĩ, ag kamẽg kỹ. ²⁹ Jesus kato ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ãn ag. Ti ve kỹ ag tóg sir prẽr mũ, ha mẽ. “!..Ã hỹn ãg tỹ hẽ ri kenh mũ ha, Topẽ kósin'..!” he ag tóg mũ. “!..Ã mỹ ãg vóg kónãn sór mũ ha, ãg kurã to hã..!” he ag tóg. Jesus mỹ.

³⁰ Hã ra porco tóg ki e nỹtĩ. Kakó tá ag tóg jẽg nỹtĩ.

³¹ Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ: “ã tỹ ãg pan kỹ ã tỹ porco to ãg jẽgnẽn há tóg tĩ,” he mũ. ³² Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. “Ha mũ jẽg ge,” he tóg. Kỹ ag tóg

ên ag togvãnh kỹ porco ki ge mũ sir, Nén-Kórég ag. Kỹ vãnh porco ag tóg rán ki re kãn mũ sir, goj nig ki ag tóg văr kãn mũ. Năgnăr kãn ag tóg mũ sir, tũ' he ag tóg mũ sir, porco ên ag, mÿr, ha mẽ. ³³ Kỹ porco ki rĩr tĩ ag tóg pêtê kãn mũ sir, cidade ra, kamêg kỹ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ. Nén-Kórég tỹ jagrê ja ên ag tó ag tóg mũ sir, Jesus tỹ ag pan ên ti.

³⁴ Kỹ vãnh cidade tá ke kar ag tóg sir Jesus venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg tá junjun kỹ (ag tóg) Jesus mÿ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutê jé, ti tỹ ag rã hã nĩ tũ nĩ jé, hã kỹ tóg tĩ mũ.

9

*Jesus tỹ ùn kãnhgrĩn kỹ nỹ tỹ há' he
(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Kỹ Jesus tóg canoa ki rã kỹ goj nig kafã ù ra tĩg mãn mũ. Kỹ tóg ã jamã tá jun mũ. ² Ti tỹ ã jamã tá jun kỹ vãnh ag tóg ti mÿ ù vyn kỹ junjun mũ, ùn kónhgrĩn kỹ nỹ ên, ha mẽ. ã cama kri tóg nỹ nĩ. Kỹ Jesus tóg ag tỹ ti ki ge mũ vég mũ sir. Hã kỹ tóg ùn kãnhgrĩ mÿ: “inh kósin’,” he mũ. “ã fe tỹ há' hé. ã tỹ Topê vĩ mranh ja ên tỹ tũ' hen hã vễ ha,” he tóg, ti mÿ, ùn kónhgrĩ mÿ.

³ Hã ra Topê vĩ to professor ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vĩ mẽ kỹ ag tóg to jykrén mũ. “Topê to vĩ kónân tóg mũ mÿr. Vēsỹ tóg Topê han mũ mÿr,” he ag tóg mũ, Jesus to, ti tỹ ti mÿ: “ã tỹ Topê vĩ mranh ja ên tỹ tũ' hen hã vễ,” hen kỹ. Kỹ tóg ag mÿ tỹ ù nỹ, ti jykre ti.

⁴ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Kỹ tóg ag mÿ: “ãjag ne tog nén ù vẽnhmÿ to jykrén mũ’,” he mũ. ⁵ “Ne nỹ ãjag mÿ vẽnhmÿ nỹ?” he tóg. “Ủn tĩg vãnh tag mÿ sóg: “ã tỹ Topê vĩ mranh

ja ěn tỹ tũ' hen hã vễ ha," he mũ mỹr. Kỹn mỹ ãjag mỹ vễnhmỹ?" he tóg. "Sỹ ti mỹ: "nĩ ra, tĩg ra," henh ke vễ gé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vễnhmỹ ke gé?" he tóg. ⁶ "Hã ra isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vễ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vễnh pãte fón ke tá, ùn kãnhgrĩ tag mỹ. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mỹ," he tóg.

Hã kỹ tóg ùn kónhgrĩ mỹ: "nĩ ra, jęg ra, ã kur gé (g) tĩg ra, ã ãn ra," he mũ. ⁷ Kỹ tóg vym ke nĩ mũ, kỹ tóg sir jěgně kỹ tĩ mũ. ã ãn ra tóg tĩ mũ (mỹr) sir, ha mẽ. ⁸ Kỹ vễnh kar ag tóg vég mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ, ti tỹ Jesus mỹ vễnh jykre há nĩm kỹ. Ěg mré ke vễ mỹr, Jesus ti, ěprã ke, hã ra Topẽ tóg ti tar han, hã kỹ tóg ti tỹ há' he mũ.

Jesus tỹ Mateus mré vĩ

(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Kỹ Jesus tóg ã jamã tá kã kutě kỹ tĩ mũ sir. Kỹ tóg Mateus vég mũ sir. Governo mỹ tóg jãnkamy mãng tĩ, imposto kaja ti, kỹ tóg ã rãnhrãj han kỹ nĩ nĩ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "inh mré kãtĩg," he mũ, Mateus mỹ. Kỹ tóg jěgně kỹ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁰ Kỹ tóg kejẽn ti mré jęg mũ, Jesus ti. Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg tá vễnh mãn mũ, ti ãn krẽm, governo mỹ jãnkamy mãng tĩ ag, Topẽ vĩ mranh tĩ ag. Jesus mré ag tóg jěgjęg mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mré ke gé. ¹¹ Kỹ Fariseu ag tóg vég mũ. Kỹ ag tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ vĩ mũ. "Ãjag pã'i ne tóg ag mré jęg mũ', governo mỹ jãnkamy mãng tĩ ag mré. Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré hã tóg jęg mũ'," he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

¹² Hã ra Jesus tóg męg mũ, ag vĩ ti. Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ, ha mẽ. "Ùn kagyga tũ ag vĩ médico

venh mũ tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra ãn kagyga ag hã vỹ ti venh mũ tĩ,” he tóg. ¹³ “Ha vé, tag to jykrén, Topê vỹ tag to, ha mẽ. “Ăjag tỹ jagnê jagăgtãn kỹ tóg inh mỹ há tĩ inhhã,” he tóg, Topê ti. “Ăjag tỹ inh mỹ nén ã pũn kăfór tóg nĩ, ăjag tỹ jagnê jagăgtãn mũ ti,” he tóg, Topê ti. Hã kỹ jagnê jagăgtãn nĩ, ag to vỹ tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. “Inh pi(jé) ã tỹ vėnh jykre kuryj han mũ ag mỹ: “ăjag jykre tovănh nĩ,” he sór tĩ'. Ũ tỹ Topê vỹ mranh ja nĩ ěn ag hã mỹ sóg: “ăjag jykre kórég tovănh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ăjag mỹ vėnh ven,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ěg văkre kămén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Kỹ João mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ sir, Jesus tá. Kỹ ag tóg ti ki jēmėg mũ. “Ěg hã ne tóg văkrég tĩ', Fariseu mré ke ag ke gé. Ěg jăvo ă mré mũ tĩ ag tóg văkre vănh nỹtĩgtĩ. Hẽ ri ke jé?” he ag tóg, Jesus mỹ, João mré mũ tĩ ag.

¹⁵ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Vėnh kyprũg to kămũ ag pi(jé) văkrég tĩ',” he tóg. “Festa vė mỹr, vėnh prũgprũg ti, kỹ ti mré ke ag tóg ãn prũg mũ ěn venh kămũ tĩ. Hã ra sóg ãn prũg mũ ěn ri ke nĩ, hã kỹ tóg inh mré mũ tĩ ag mỹ sér tĩ ver,” he tóg. “Văhã tóg jun mũ, inh kură ti. Kỹ hã ag tóg inh pére mũnh mũ. Ěn kă hã ag tóg ăjag văkrenh ke venh mũ, kură ěn kă, inh mré mũ tĩ ag,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ti si fag pi(jé) văfe kygnej tũ tỹ kur si jar ki hyn han tĩ ja nỹtĩgtĩ'. Ũn kygnej tũ tỹ ki hyn han mũ ra tóg jaran kenh mũ. Kỹ kur si jar ěn tóg mág mũ. Ũn kygnej hã tỹ fag tóg ki han han tĩ, kỹ tóg

jaran ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tón hã vễ, hã ra tóg kur kygnej ja tũ ri ke nĩ.

¹⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ vinho vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Ëg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fár si tỹ sacco ki kujẽg tĩ'. Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kunãnh kỹ jaran ke mũ, kógnãj kỹ. Kỹ vinho ãn tóg tũ' he mũ, sacco ke gé. Vinho kajã tỹ ti fár tãg tỹ ki kujẽn ke vễ mỹr',” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tó vễ, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ gé.

*Jesus tỹ ãn kagyga fag tỹ há' he
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Ti tỹ ver ag mré vēmén kỹ pã'i ã tóg tá jun mũ, ha mẽ. Ti krēm tóg grĩnh ke mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Inh kósin fi tóg ter ke mũ. Fi venh kãtĩg. ã tỹ ã nĩgé tỹ fi mẽ kỹ fi fe tóg mrin kenh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, pã'i ti, Jesus mỹ. ¹⁹ Kỹ Jesus tóg jẽgnẽ kỹ ti mré tĩ mũ sir. Jesus mré mũ tĩ ag vỹ ti mré mũ mũ gé sir. ²⁰ Ti tỹ ti mré tĩg mũ ra ã fi tóg ti tá jun mũ, ãn kaga ã fi. Kyvénh krỹg ja tũ han kỹ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. Jesus vatánh tá fi tóg ti kur mẽg mũ sir, ti kur mráj ki. ²¹ “Sỹ hẽn ri ke mũn ti kur mẽ kỹ inh hỹn han mũ,” he fi tóg, to jykrén kỹ. Hã kỹ fi tóg ti kur mẽnh kãtĩ mũ. ²² Hã ra Jesus tóg vĩrĩn ke kỹ fi vég mũ. Kỹ tóg fi mỹ: “inh kósin',” he mũ. “Kamẽg tũg nĩ,” he tóg mũ. “ã tỹ inh ki rã hã kỹ ã tóg há' he mũ,” he tóg. Kỹ fi tóg há' he mũ sir vễsỹmér, ha mẽ.

²³ Kỹ tóg tĩg mãn mũ, Jesus ti. Kỹ ag tóg pã'i ãn ãn tá junjun mũ sir. Kỹ tóg tá fór nĩ, ãn kygfỹ mũ fag tỹ, ag tỹ ãg jẽnky tỹ vãkyr ãn kynkyn tĩ ag tỹ ke gé, ti kósin fi ter kỹ. Kỹ Jesus tóg fag vég mũ. ²⁴ Kỹ tóg:

“ha mũ jěg,” he mũ. “Gĩr sĩ fi vỹ ter tũ nĩ. Nũr fi nỹ nĩ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mũ. ²⁵ Hã ra tóg fag pan kãn mũ sir. Kỹ tóg gĩr fi nĩgế kãgmĩg mũ sir. Kỹ fi tóg nĩ mũ sir. ²⁶ Kỹ tag kãme tóg vênh kar kri rũm ke mũ, ga ẽn kar mũ hã, Jesus tỹ fi rĩn mãn mũ ti.

Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ ẽvãnh há hyn han

²⁷ Kỹ Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir. Kỹ ùn kyvó régre ag tóg ti nón mũ mũ. Ti nón mũ kỹ ag tóg ti jé prẽr mũ: “!..Davi kósin'..!” he ag tóg. “!..Ëg jagãgtãn ra..!” he ag tóg, prẽnprẽr kỹ.

²⁸ Kỹ Jesus tóg ãn kãra rã mũ sir. Kỹ ùn kyvó ẽn ag tóg ti nón ge mũ gé sir, ãn kãra. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “inh mỹ ãjag mỹ ãjag hyn han há nĩ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. ²⁹ Kỹ Jesus tóg ag kanẽ mễg mũ sir, ã nĩgế tỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg há' henh mũ,” he mũ. ³⁰ Kỹ ag kanẽ tóg mrin ke mũ sir. Ẽvãnh há' he ag tóg mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han mũ. “Ker ù mỹ tó hẽ!,” he tóg ag mỹ. ³¹ Hã ra ag tóg mũ kỹ (ag tóg) vênh kar mỹ tugtó mũ. Kỹ ti kãme ẽn tóg vênh kar kri rũm ke mũ sir.

Jesus tỹ ùn vĩ vãnh vĩn

³² Kỹ ag mũ kỹ ù tóg ti tá jun mũ gé, ùn jagrẽ kórég. Ti jagrẽ tóg ti vĩ vãnh han. ³³ Kỹ Jesus tóg ti jagrẽ kórég kutẽm mũ sir. Ti tỹ ti kutẽm kỹ tóg sir vĩ há han mũ sir, ùn vĩ vãnh ja ẽn ti. Kỹ tóg vênh kar mỹ e tĩ. “Ge ve ja tũ ẽg tóg nỹtĩ, ẽg povo tỹ Israel kãmĩ,” he ag tóg mũ.

³⁴ Hã ra Fariseu ag tóg mễg mũ. Kỹ ag tóg ón kỹ Jesus to vĩ kónãn mũ. “Vênh jagrẽ kórég pan há tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg vênh jagrẽ kórég ag pã'i jykre tỹ ag

pan tĩ nĩ, ti tỹ tỹ Japo mré ke nĩn kỹ,” he ag tóg, ón kỹ, Fariseu ag. Ag tỹ Jesus to ón hã vễ.

Jesus mỹ ùn jagtar ag

³⁵ Kỹ Jesus tóg cidade kar mĩ tĩ mũ, ẽmã kar ẽn mĩ. Ẽg vễnh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn tĩ. Ag mỹ tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn tó tĩ sir. Kỹ tóg ùn kagyga ag hyn han tĩ gé sir. ³⁶ Vễnh e ẽn tóg ti mỹ jagãgtar nỹtĩ. ù tỹ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩgtĩ, jo ag tóg vễnh ki rĩr há han ki kagtũg nỹtĩ gé. Ti tỹ ag ve kỹ tóg carneiro tỹ mễg mĩ ẽkrég mũ sir. ù tỹ carneiro tỹ mễg ki rĩr tũ nĩn kỹ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nỹtĩ, Jesus mỹ, ùn e ẽn ag. ³⁷ Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “sỹ ag ve kỹ sóg ẽg jakré mĩ ẽkrég tĩ,” he mũ. “Ti e nĩn kỹ ẽg tóg kejẽn kre kãn tũ nĩgtĩ, ẽg pir nỹtĩn kỹ. Ge ti nĩgtĩ. ùn e ag tóg inh ki ge to há nỹtĩ, hã ra tóg ver ù tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg, Jesus ti. ³⁸ “Hã kỹ Topẽ mré vĩ, ti tỹ ù jẻgnẻ jẻ, ag tỹ ag mỹ ti vĩ tó jẻ,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

10

Jesus tỹ apóstolo ag kuprẻg mũ (Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

¹ Kỹ Jesus tóg ùn tỹ 12 (ke) ag jẻ prẻr mũ sir, ti mré mũ tĩ ẽn ag jẻ. Kỹ tóg ag mỹ vễnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vễnh jagrẻ kórẻg pan jẻ, ag tỹ ùn kagyga ag hyn han jẻ ke gé. Vễnh kaga kar tỹ ag tóg hẻ ri ke mũ sir, ti tỹ ag mỹ tag to vễnh jykre nĩm kỹ. ² ù tỹ 12 (ke) ag jijin hã vễ, ha mẽ, Jesus tỹ ùn vin mũ ag jygjyn hã vễ, ha mẽ. ùn ve vỹ tỹ Simão nĩ, kỹ ti jiji ù hã vỹ: Pedro, he mũ. Kar kỹ ti jảvỹ vỹ nĩ gé, hã

vỹ: André, he mũ, Tiago ke gé, Zebedeu kósin tag ti, ti jãvy tỹ João ke gé, ³ Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomás ke gé, Mateus ke gé, governo mỹ jãnkamy mãng tĩ tag ti, Tiago ù ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, ⁴ Simão ke gé, ag tỹ ù to: Zelote, he mũ tag ti, kar kỹ Judas Iscariotes ke gé, Jesus vatánh tá pã'i ag mỹ ti kãmén ke tag ti.

*Jesus tỹ apóstolo ag jěgně
(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)*

⁵ Ěn ag jěgněg tóg mũ sir, Jesus ti, ag tỹ vėnh kar mỹ Topě kãmén jé. Ũ tỹ 12 (ke) ěn ag jěgněg tóg mũ, Jesus tỹ ùn kuprěg ja ěn ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ver fóg ag mỹ inh kãmén mũ tũg nĩ, kanhgág ag mỹ kãmén tũg nĩ gé ver,” he mũ. “Kỹ Samaria tá ke ag jamã ki ge tũg nĩ gé,” he tóg. ⁶ “Israel ag tãvĩ mỹ tómnĩ inhhã. Topě mỹ ag tóg tỹ carneiro vãfor ri ke nýtĩ, kỹ ag hã mỹ tómnĩ ver,” he tóg. ⁷ “Ăjag tỹ ag mỹ tó kỹ tag tómnĩ, ha mẽ. Ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ajag pã'i nĩnh ke vė ùri, hemnĩ, ag mỹ. ⁸ Ũn kagyga ag hyn han nĩ gé. Ũn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn nĩ. Ũn kaga kren vãnh ěn kren han nĩ. Vėnh jagrě kórég ag pan nĩ. Ăjag mỹ sóg ge ra inh jykre nĩm mũ, kỹ ge ra ag mỹ han nĩ gé. Ag mỹ: inh mỹ kajãm, he tũg nĩ. ⁹ Kỹ jãnkamy ma mũ tũg nĩ, jãnkamy mág, jãnkamy sĩ ke gé. ¹⁰ Kỹ sacco ma mũ tũg nĩ gé, bolso ěn. Kur tỹ vėnh kri rĩnh tũg nĩ, pėn né ù gé mũ tũg nĩ gé, pėn to ró ěn. Kỹ vátó vyn tũg nĩ gé, kãtó ti. Inh rãnrãj han ajag tóg mũ. Kỹ ag tóg to ajag jěn ke mũ, vėnh kato, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ “Kỹ ajag tóg kejěn ěmã ù tá junjun ke mũ. Tá ùn jykre há jãvãnh nĩ. Kỹ ěn ãn ra gemnĩ. Ěn ãn krēm

ãjag tỹ kurã ki kã panh ke ên tá krỹg nĩ. ¹² Kỹ ãn ên krêm nỹtĩ fag mỹ: “Topẽ jé ãjag ki rĩr, kỹ ãjag jé jatun mỹ nỹtĩ nĩ,” hemnĩ. ¹³ Fag tỹ ãjag mỹ ví há han kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ. Fag tỹ ãjag mỹ ví há han tũ nĩn kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ tũ nĩ. Fag javo ãjag tóg jatun mỹ nỹtĩ. ¹⁴ Kejẽn ù tóg ãjag mỹ: “kãge jẽg ra,” henh ke tũ nĩ, êmã ù tá. Kỹ tá kãpamnĩ, ag tỹ ãjag ví mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Tá kãpa kỹ ãjag pẽn hã kykũnh nĩ. Kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, Topẽ tỹ ag to kórég nĩ ti. ¹⁵ Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ êgno ki, isỹ vẽn kar jykre tugnỹm ke kurã ên ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ sir, ag tỹ ãjag ví mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag tóg jykre pãno nỹtĩ ja nĩgtĩ, cidade tỹ Gomorra tá ke ag ke gé. Kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ gé, kurã ên kã. Hã ra ùn tỹ ãjag ví mẽ jãvãnh ên ag tóg ag jagãgtar kãfór han ke mũ (mỹr), ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus tigrĩn êg to jũnh ke

(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

¹⁶ “Carneiro vỹ vẽnh jy nĩgãn han ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mãn sór nĩn kỹ. Carneiro ri ke ãjag nỹtĩ, hã ra sóg ãjag jẽgnẽg mũ, ù tỹ mĩg ri ke ag to, kỹ Topẽ hã tóg ãjag jy nĩgãn ke mũ sir. Hã kỹ vẽnh ki rĩr há han nĩ. Pỹn jykre han nĩ. Vãjig ti tũ, pỹn ti, kỹ êg tóg kãnhmar ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩgtĩ. Pỹn ri ke han nĩ. Kỹ sórãg jykre han nĩ gé. Jũ vãnh pẽ ti nĩ, nén ù vẽnhmỹ han tũ ti nĩ. Kỹ sórãg ri ke han nĩ gé. ¹⁷ Êprã ke ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ, isugrĩn. ãjag pã'i ag mỹ ag tóg ãjag kãmén ke mũ, ag tỹ ãjag vóg kónãn jé. ãjag vẽnh kanhrãnrãn jafã krêm ag tóg ãjag mrãnmrãn ke mũ. Hã kỹ vẽnh ki rĩr há han nĩ. ¹⁸ Fóg tỹ pã'i mág mỹ ag tóg ãjag ven ke mũ, pã'i

mág ũ ag mÿ ke gé. Isugrÿn ãjag tóg vÿnh jagtar tag venh ke mÿ, ãjag tÿ ag mÿ inh vÿ ti tó jé, fóg ag kar mÿ ke gé, kanhgág ag mÿ ke gé. ¹⁹ Pã'i ag tÿ ãjag jé ke kÿ to jykrén tÿg nÿ, ãjag tÿ ag mÿ nÿn tónh ke mÿ ãn ti to. Topÿ kuprÿg hã ne ãjag krÿn ke mÿ', kÿ ãjag tóg ti tÿ ãjag mÿ nÿn tó mÿ ãn hã tónh ke mÿ, hora ãn kã. ²⁰ Hã kÿ ãjag tÿ tó tÿ vÿ sir. Ëg jóg kuprÿg tÿ ãjag tÿ vÿmÿn hã vÿ,” he tóg.

²¹ “Hã ra ũ ag tóg ãjag mré pafa mÿ fag kãmÿn ke mÿ, pã'i ag mÿ, ag tÿ fag kãgtÿn jé. Kÿ ũ ag tóg ãjag krÿ kãmÿn ke mÿ gé. Kÿ ũ ag tóg ãjag han mÿ fag kãmÿn ke mÿ gé, pã'i ag mÿ, ag tÿ fag kãgtÿn jé, mÿr, ha mÿ. ²² Vÿnh kar vÿ ãjag to jÿ kÿ ãjag vóg sór nÿtÿ, isugrÿn. Hã ra ũ tÿ isovãnh tÿ ãn hã krenkren ke mÿ, kurã tÿ ãgno ki,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ag tÿ cidade ũ tá ãjag vóg kónãn kÿ, kÿ cidade ũ ra pÿtÿmnÿ. Ki hã sóg tó mÿ, ha mÿ. Israel ag cidade fÿn rãm kãn ke tÿ ãjag nÿ, kurã ãn kã. Sÿ ti nÿ, ag tÿ ãjag vóg kónãn ke kurã ti. Kãtÿg jé sóg ke mÿ, ag tÿ ge kÿ ãjag vóg kÿ, mÿr, ha mÿ. Tÿ sóg ãprã ke fi kósìn nÿ, mÿr, ha mÿ. ²⁴ Aluno pi(jé) ã professor kãfór nÿ'. Ûn camarada pi(jé) ã patrão kãfór nÿ'. ²⁵ Aluno tÿ ã professor ri ke nÿn kÿ tóg há tÿ. Ûn camarada tÿ ã patrão ri ke nÿn kÿ tóg há tÿ gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nÿgtÿ, inh kato vãsãnsãn mÿ ag, hã vÿ: Japo, he mÿ, hã vÿ: Belzebu, he mÿ. Tÿ sóg ãjag professor ri ke nÿ, ãjag patrão ri ke. Ag tÿ iso: Japo, hen kÿ ag tóg ãjag to vÿ kónãn ke mÿ gé, ha vemnÿ, ãjag tÿ inh jykre hã han ti kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg tỹ Topẽ hã kamẽg ke
(Lc 12.2-7)*

²⁶ “Ge ra ag kamẽg tũg nĩ, pã'i ag. Ĕg tỹ péju kỹ nén han mũ tóg vẽn ven kãn ke mũ, Ĕg tỹ vẽn kar vatánh tá nén to jykrén mũ tóg vẽn ven kãn ke mũ. ²⁷ Isỹ vẽn kar vatánh tá ãjag mũ nén tó mũ tag tỹ vẽn kar mũ tó kãn nĩ. Isỹ komër hã ãjag mũ nén tó mũ tag tỹ vẽn kar mũ jamã há ra tómnĩ. ²⁸ Mũmẽg tũg nĩ, ag kamẽg tũg nĩ, pã'i ag. Ĕg tén há ag nỹtĩ, hã ra ag tóg nũgme ki Ĕg vãm ke kagtĩg nỹtĩ, pã'i ag. Ũn pir kamẽg nĩ, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne Ĕg tén kar kỹ nũgme ki Ĕg vãm ki kanhró nĩ', inferno ki, kỹ ti hã kamẽg nĩ. ²⁹ Ha vé. Sēsĩ vender he ag tĩ, jãnkamy to, kỹ ag tóg ũn régre to jãnkamy pir mág tĩ. Hã ra Topẽ tóg jēsĩ ag ki rĩr tĩgtĩ. Ti tỹ: “hej,” hen kỹ Ĕg tóg ag pin tĩ, ke tũ nĩn kỹ Ĕg tóg ag krenkren tĩ. ³⁰ Hã ki Topẽ tóg ag ki rĩr tĩgtĩ, sēsĩ ag ki. Ĕg ki rĩr tóg tĩ gé, Topẽ ti. Ĕg tỹ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg Ĕg gãnh kar nĩgrén ja nĩ gé, Topẽ ti. ³¹ Hã kỹ pã'i ag kamẽg tũg nĩ. Jēsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ, Topẽ mũ. Ājag kãmĩ ũn pir tóg sēsĩ e kãfór nĩ, ti mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg tỹ Jesus kãmén ke
(Lc 12.8-9)*

³² “Hã kỹ inh kãmén nĩ, ĕprã ke ag mũ. Ājag tỹ ag kamẽg tũ nĩn kỹ ag mũ inh kãmén kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ĕn mũ ãjag kãmén ke mũ gé, kurã ĕn kã. ³³ Ājag tỹ hã ra inh kãmén tũ nĩn kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ĕn mũ ãjag kãmén ke tũ nĩ gé, kurã ĕn kã, ãjag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg tỹ ĕg jykre finh ke
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Ājag hỹn iso: “vĕnh kar tỹ jagnĕ to há han jé tóg ke mũ,” he tĩ. Hã tũ vĕ, ũ tỹ hĕn ri ke tỹ jagnĕ to jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ. ³⁵ Hã kỹ ũ tóg ã panh kato tĕnh mũ, kỹ ũ fi tóg ã mỹnh fi kato tĕnh mũ gé. Kỹ ũ fi tóg ã má fi kato tĕnh mũ gé, mỹr, ha mẽ. ³⁶ Ti mré ke ag vỹ tỹ ti kato vāsānsān mũ ag nỹtĩnh mũ, kỹ fi mré ke fag tóg fi kato vāsān ke mũ gé, ha mẽ. ³⁷ Iso há kãfor nỹtĩmnĩ, ājag han mũ fag kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. Iso há kãfór nỹtĩmnĩ, ājag krĕ kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. ³⁸ Isỹ inh cruz va tĩg ri ke han nĩ gé, isỹ tá ter ke ti, hã vỹ: iser ĕn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. ³⁹ Ājag tỹ iser ri ke han sór tũ nỹtĩn kỹ ājag tóg nũgme ki kutĕnh mũ, ājag tỹ ājag jykre tovānh sór tũ nỹtĩn kỹ. Ājag tỹ isugrĩn kãgter sór kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tũ ĕn venh ke mũ, ājag tỹ ājag jykre tovānh kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Topĕ tỹ ĕg mỹ nĕn ũ há tónh ke
(Mc 9.41)*

⁴⁰ “Ũ tỹ ājag mỹ: hej, hen kỹ tóg inh mỹ: hej, he mũ gé sir, kỹ tóg inh ki rã mũ sir. Ti tỹ inh ki rã kỹ tóg ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ĕn ki rã mũ gé sir, hã vỹ: Topĕ, he mũ. ⁴¹ Ũ tóg Topĕ vĩ tó tĩ ag mỹ: “ha kãrã,” he tĩ, ag tỹ Topĕ vĩ tó tĩ tugrĩn. Ti tỹ ag mỹ vĩ há han kỹ tóg Topĕ mỹ há nĩ sir. Kỹ tóg kejĕn ti mỹ nĕn ũ há tónh ke mũ, Topĕ ti, ũ tỹ ti vĩ tó tĩ ag mỹ: “ha kãrã,” he mũ ĕn mỹ. Ũ tóg ũn jykre kuryj ag mỹ: “ha kãrã,” he tĩ, ag jykre kuryj nỹtĩ tugrĩn. Ĕn mỹ tóg nĕn ũ há

tónh ke mũ gé, Topê ti. ⁴² Û tóg kejẽn ùn sĩ mỷ nén ù nĩm tĩ, goj hên ri ke mũn. Ûn sĩ tỹ inh ki rã nĩ tugrĩn tóg ti mỷ nén ù nĩm tĩ. Ên mỷ tóg nén ù há tónh ke mũ gé, Topê ti. Ti pi(jé) to nén ù há venh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

11

João Batista tỹ Jesus ki jẽmẽ (Lc 7.18-35)

¹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỷ tó kãn kỹ tóg tá kãkutê mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag mré. Kỹ tóg cidade kar mĩ tĩ mũ sir, vãnh kar kanhrãn kỹ, ag mỷ Topê vĩ tón kỹ. ² Kỹ kejẽn João tóg ti kãme mễg mũ. Se kỹ tóg nĩ nĩ, João ti, hã ra tóg Jesus tỹ nén han mũ mễg mũ sir. Kỹ tóg Jesus mỷ vãnh vĩ jẽnẽg mũ, ã mré mũ tĩ ag tỹ, João ti. ³ Kỹ tóg Jesus mỷ: “ã hã mỷ?” he mũ. “Êg tỹ ùn jãvãnh mũ mỷ tỹ ã nĩ? Topê tỹ ùn jẽnẽg mũ hã mỷ tỹ ã nĩ?” he tóg. “Êg mỷ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte'?” he tóg, João Batista ti, Jesus mỷ.

⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỷ vãnh vĩ jẽnẽg mũ gé sir. “Ha João mỷ ãjag tỹ nén vég mũ tag ti tómnĩ, ãjag tỹ nén mễg mũ tag ti, ha mẽ,” he tóg. ⁵ “Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vĩ isugrĩn êvãnh há nỹtĩ. Ûn kãhgrĩ ag vĩ mũ há han mũ, ù tỹ vãnh kaga kren vãnh han mũ ên ag krenkren han inh tĩ, lepra han mũ ag. Ûn kutu ag vĩ êmẽ há nỹtĩ ha, ùn kãgter mũ ag vĩ rĩnrĩr mãn nỹtĩ. Ûn jagãgtar ag vĩ Topê vĩ mễg tĩ, ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke to. ⁶ Kỹ tóg ti tỹ iso jykrén kónãn tũ nĩn kỹ há' he mũ. Kỹ Topê tóg ti ve há han mũ. Tag tómnĩ, João mỷ,” he tóg, Jesus

ti. ⁷ Kĩ ag tóg sir mũ mũ, João mẽ tó jé, ti mré mũ tĩ ag.

Ag mũn kĩ Jesus tóg vėnh e ag mẽ João kãmén mũ. “Ăjag tỹ ěmã tũg ja ra mũn kĩ, ti ve jé, kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ăjag mẽ?” he tóg. “Kejėn kãka tóg goj jagma krã tỹ man man ke tĩ. João jykre mẽ ăjag mẽ tag ri ke tũ nĩ? Hỹ, ri ke tũ ti nĩ. ⁸ Kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ăjag mẽ? Ti mẽ ăjag mẽ ũn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó, ũn kur sĩnvĩ ag vỹ cidade mág tá nỹtĩ, pã'i mág ĩn krėm. ⁹ Kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ăjag mẽ? Ti jykre mẽ ăjag mẽ Topė vĩ tó tĩ jykre ri ke nĩ? Hỹ, Topė vĩ tó tĩ vė mỹr. Hã ra tóg Topė vĩ tó tĩ ag kãfór kar nĩ, João ti. ¹⁰ Topė vỹ João jėnė, ti tỹ ijo tũg jé. Hã kĩ tag tóg ti to rán kĩ nĩ, Topė vĩ ki, ha mẽ. “Ha vé, ă jo sóg ũ jėnėnh mũ, ti tỹ vėnh kar jykre tỹ há' hen jé, ă tĩg ken jo,” he ja tóg nĩ, Topė ti, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “Ag jyvėn jé tóg ke mũ, kĩ tóg ěpry kure ri ke nĩ, ěmĩn kurynh ri ke,” he ja tóg nĩ, Topė vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki, João to. ¹¹ Ki hã sóg tó mũ, hã kĩ sóg ke mũ, ha mẽ. ěprã ke ag kãfór kar ti nĩ, João ti, Topė vĩ tón ki. Ũ tỹ ga kri mũ ag kãfór kar ti nĩ. Hã ra ũ tỹ hėn ri ke ag tóg ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn venh ke mũ. Ag tỹ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nỹtĩnh mũ. Ũn kãsir ěn ag tỹ ěgno pė ěn tóg João kãfór nĩnh mũ, hã ra,” he tóg, Jesus ti.

¹² “João Batista kãtĩg kar kĩ ěg tóg vãsãn kĩ (ěg tóg) ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ. ěg vãsãn kĩ ěg tóg venh ke mũ. ¹³ Topė vĩ tó tĩ ag kar vỹ Topė vĩ tó ja nĩgtĩ. Kĩ tóg rán kĩ nĩ gé, Topė tỹ ěg jyvėn mũ ti. Kĩ João tóg tó ja nĩ, ag nón. ¹⁴ João vỹ Elias ri ke nĩ. Tag to jykrén. Rán kĩ tóg nĩ, Topė

vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, Elias kãtĩg mãn ke ti, Cristo kãtĩg ken jo. Ti hã vễ, João hã vễ, Elias kãtĩg mãn ẽn ti.
¹⁵ Û nĩgrêg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé, to jykrén jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ûri ke ag vỹ ge nỹtĩ gé, ha mẽ. Gĩr ag ri ke ag tóg nỹtĩ. Gĩr ag vỹ jagnẽ mré kanhinnhir mũgtĩ. Kỹ ag tóg ãjag mré ke ag jé prêr tĩgtĩ, “mũ nỹ, kanhinnhir jé,” hen kỹ. Kỹ ag tóg kejẽn jũgũ tĩ.
¹⁷ “Ãjag mỹ ẽg tóg vãkyn, kanhinnhir kỹ, hã ra ãjag ne vẽnh gringrén jãvãnh nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnẽ mỹ. “Ãjag vẽnh gringrén jãvãnh nỹtĩn kỹ ẽg tóg vễsỹrénh mũ sir, ẽg kanhinnhir kỹ, hã ra ãjag tóg ẽg mré fỹ jãvãnh nỹtĩ gé,” he ag tóg tĩ gé, ón kỹ jagnẽ to jũ kỹ, gĩr ag. ¹⁸ Gĩr tag ag ri ke ãjag nỹtĩ, João to, iso ke gé. João vỹ vãkre ja nĩgtĩ, jẽn mág tũ, kron tũ. Kỹ ãjag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vãkre to. ¹⁹ Ti jãvo sóg vãkrég tũ nĩgtĩ, jẽg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg iso: “ti hã ne jẽn mág nĩgtĩ', ti hã ne kronkron nĩgtĩ', ti hã ne governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag to há nĩgtĩ', ti hã ne Topẽ vĩ mranh tĩ ag hã to há nĩgtĩ',” he ãjag tóg sir, iso, ẽprã ke fi kósın to. Kỹ João jykre tóg ãjag mỹ kórég nỹ, ti vãkre to. Jãvo inh jykre tóg ãjag mỹ kórég nỹ gé, inh vãkrég tũ to. Hã ra ẽg tỹ ù jykre tugnỹm kỹ ẽg tóg ti jykre há ẽn ki kanhró nỹtĩ sir. Kỹ tóg tỹ Topẽ krẽ nĩ sir, ùn jykre há ti, kỹ ẽg tóg ti ki Topẽ jykre ki kanhró nỹtĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ João kãmén hã vễ.

*Jesus tỹ cidade ù tá ke ag mỹ vĩ kónãn
 (Lc 10.13-15)*

²⁰ Kỹ Jesus tóg cidade tá ke ag mỹ vĩ kónãn mũ sir. Cidade tỹ hẽn ri ke ki tóg ẽg tỹ nén han vãn

hyn han ja nĩgtĩ, milagre ti, hã ra ag tóg ãjag jykre tovãnh sór ja tũ nĩgtĩ, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nĩgtĩ. Hã kũ tóg sir ag to vĩ kónãn ja nĩ, ha mẽ. ²¹ “Sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Milagre tỹ hẽn ri ke hyn han isóg ãjag mỹ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ěg tỹ nén han vãnh ěn hyn han ja tũ nĩ. Sỹ tá milagre ěn hyn han mũ ra ag tóg ãjag jykre tovãnh mũ vễ, vãsỹ,” he tóg. “Kygfỹ ag mũ vễ, ãjag mỹ e tĩn kũ, ag jykre pãno ěn, sỹ ag mỹ tó (hã) ra. Ag jãvo ãjag tóg tovãnh sór tũ nĩ, to jykrén sór tũ nĩ,” he tóg. ²² “Tiro tá ke ag vỹ vễsỹrénh ke mũ, kurã tỹ ěgno ěn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ãjag tóg ag vễsỹrénh kãfór han ke mũ, ha vemnĩ, ãjag tỹ inh vэг mũ ra inh ki ge sór ja tũ nĩn kũ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ũri tóg ver ãjag mỹ sér tĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ kanhkã jykre vэг nỹtĩ ra ãjag tóg to jykrén tũ nĩ, hã kũ ãjag tóg nũgme ki vár ke kãn mũ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vỹ ãjag jykre pãno to kãgter. Ag tỹ sỹ ãjag mỹ nén han mũ vэг mũ ra ag vãsỹ to jykrén mũ vễ, kũ ag kãgter ke tũ nĩ vễ. Kũ ěg tỹ ũri ag jamã ve vễ vễ. ²⁴ Kurã tỹ ěgno ki ag tóg vễsỹrénh ke mũ, Sodoma tá ke ag. Hã ra ãjag tóg ag vễsỹrénh kãfór han ke mũ, sỹ vễnh kar jykre tugnyĩm ke kurã ěn kã, ãjag tỹ inh vэг mũ ra inh ki ge sór tũ nỹtĩn kũ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ěg krĩ tỹ kãnhvy' henh ke
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Kỹ Jesus tóg tag tó mũ gé, ha mẽ. “Jóg;” he tóg. “Tỹ ã tóg kanhkã tân ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ ěprã ke ag kãfór kar nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Ủ tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ã tóg kãmén ja tũ nĩ. Ủ tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg.

²⁶ “Hỹ, hã vễ. ã tỹ nén to jykrén mũn hã vễ, hã kỹ ã tóg ag hã mỹ ã jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg;” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ã tỹ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kỹ ù pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ'. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ'. Kỹ ù pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé'. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ', isỹ tỹ ti kósin nĩn kỹ. Hã ra sóg ãjag mỹ ti kãmén jé kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isỹ tag to ùn kuprêg mũ ag hã mỹ sóg ti kãmén tĩ, inh jóg ti,” he tóg. ²⁸ “Ājag jagãgtar nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ Topẽ vĩ ki króm ki kagtĩg nỹtĩ tigrĩn jagtar nỹtĩn kỹ iso kãmũ jêg. Nén ù tỹ ãjag mỹ jagy tĩn kỹ iso kãmũ jêg. Ājag krĩ tỹ sóg kãnhvy' henh mũ mỹr, ha mẽ,” he tóg. ²⁹ “Inh mré kãmũ jêg. Ājag kanhrãn jé sóg ke mũ. Komêr hã sóg vĩ tĩ. Inh pi(jé) vễsỹ ùn mág han tĩ', vĩ tar han vãnh sóg nĩgtĩ. Ājag tỹ iso kãmũ kỹ ãjag krĩ tóg há' henh mũ, ha vemnĩ. Kuprã' he jé tóg ke mũ, ãjag krĩ ti, ha vemnĩ,” he tóg. ³⁰ “Inh jykre pi(jé) kufy nĩ', ãjag mỹ'. Isỹ ãjag mỹ nén tó mũ pi(jé) han kórég nĩ,” he tóg, Jesus ti.

12

Jesus tỹ vĕnhkán ke kurã to pã'i
(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Kejĕn Jesus tóg trigo jo ĕpỹ mũ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vĕnhkán ke kurã ki ke vĕ, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ, vĕjĕn vég tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ag tóg trigo mó ĕn tỹ kam ke kỹ ko mũ sir. ² Kỹ Fariseu ag tóg ag vég mũ. Kỹ ag tóg Jesus mũ vĩ mũ. “Ha vé,” he ag tóg mũ ti mũ. “Á mré mũ tĩ ag ne tóg ãjag tỹ nĕn han ke tũ han mũ ha', vĕnhkán ke kurã ki'. Vĕnh rãnrãj vĕ mỹr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus, mũ.

³ Hã ra Jesus tóg ag mũ: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nĕn han mũ to jykrĕn nĩ,” he tóg. “Ti kókĩr nĩn kỹ tóg ã tỹ nĕn han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topĕ pi(jé) ti to jũ mũ', ti tỹ ã tỹ nĕn han ke tũ han mũ ra. ⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topĕ jo ĩn kãra rã kỹ tóg tá Topĕ jamĩ ĕn kó, tỹ ã tỹ konh ke tũ ra. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mũ vin gé, Topĕ jamĩ ĕn. Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag tỹ konh ke ja vĕ vĕ, Topĕ jamĩ ĕn, hã ra tóg ko ja nĩ, ti tỹ tỹ Topĕ tũ ki rĩr tĩ tũ ra, Davi ti. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti.

⁵ “Kỹ Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykrĕn nĩ gé. Tỹ vĕnhkán ke kurã ra ag tóg rãnrãj mũgtĩ, Topĕ jo ĩn krĕm, hã ra ag tóg Topĕ tũ ki rĩr tĩ. Hã kỹ ag tóg tỹ vĕnhkán ke kurã ra ki vĕnhkán tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg há nĩ, Topĕ mũ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ⁶ Ha mẽ, Topĕ jo ĩn vỹ tỹ Topĕ tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tỹ vĕnhkán ke kurã ra. Hã ra sóg Topĕ jo ĩn kãfór nĩ, Topĕ mũ. Hã kỹ inh

mré mũ tĩ ag tóg Topẽ mỹ há nỹtĩ, ag tỹ vẽnkhán ke kurã ki vẽnkhán tũ ra,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Kỹ Topẽ vĩ tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. “Ăjag tỹ jagnẽ jagãgtãn kỹ tóg inh mỹ há tĩ,” he ja tóg nĩ. Topẽ ti. “Kỹ tag tóg inh mỹ ăjag tỹ inh mỹ nén ù pũn kãfór nĩ, ăjag tỹ jagnẽ jagãgtãn tag ti,” he ja tóg nĩ. Topẽ ti. Ăjag tỹ tag to jykrén mũ ra ăjag tóg inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vẽn. Ag kókĩr vẽn mỹr. Nén ù kórég han ja tũ ag tóg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁸ “Hã ra sóg tỹ vẽnkhán ke kurã to pã'i nĩ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

*Jesus tỹ ùn nĩgé tóg tỹ há' he
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)*

⁹ Kỹ tóg ẽmã ẽn tá kutẽ kỹ ẽmã ù ra tĩ mũ, kỹ tóg ẽg vẽnh kanhrãn jafã kãra rã mũ sir. ¹⁰ Tã ù tóg nĩ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “mỹ há nỹ vỹ, ẽg tỹ vẽnkhán ke kurã ki ù kygtãg ke ti?” he mũ. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ: “vẽnkhán ke kurã ki tóg Topẽ vĩ mranh tĩ, ù kygtãg kỹ,” he sór mũ. Hã kỹ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. Ag mỹ tóg tỹ vẽnh rãnhrãj nĩ, ù kygtãg ti. Vẽnkhán ke kurã ki ẽg nẽji ù kygtãg ke tũ nĩ.

¹¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ăjag mẽg tỹ vẽnkhán ke kurã ki kãgnó ki kutẽ kỹ, ăjag mỹ ti kunũnh ke tũ nĩ, tỹ vẽnkhán ke kurã nĩn kỹ?” he mũ. “Ti kunũnh jé ăjag tóg ke mũ. Kỹ to jykrén nĩ. ¹² Ẽg mré ke vỹ ẽg mẽg kãfór nĩ,” he tóg. “Kỹ tóg há nĩ, ẽg tỹ ẽg mré ke kygtãg kỹ, tỹ vẽnkhán ke kurã ra,” he tóg.

¹³ Kỹ tóg ùn nĩgé tóg ẽn mỹ: “ã nĩgé tỹ krỹg' hé,” he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir. Hã ra tóg há' he mũ. Ti nĩgé há ẽn hã ri ke tóg nĩ, ti nĩgé kórég ja ti.

14 Kÿ Fariseu ag tóg jũgĩũ kÿ pa mũ sir, ãn ãn ki. “Ëg hÿn hẽ ri kenh mũ, ti tén jé?” he ag tóg mũ, Jesus to. 15 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tÿ ti tén sór mũ ti. Kÿ tóg sir tá kãkutẽ mũ, ãmã ã ra tĩg jé.

Isaías tÿ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kÿ ãn tÿ hẽn ri ke ag tóg ti nón mũ mũ sir, ãn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mũ sir, fag tÿ ke gé, Jesus ti. 16 Kÿ tóg ag mũ: “ker isÿ ãjag tÿ há' he kãmén hẽ,” he mũ. 17 Hã ra tóg rán kÿ nĩ gé, ti tÿ ag tÿ há' he mũ tag ti. Isaías ti, ã tÿ vãsÿ Topẽ vĩ rán tĩ ãn hã vÿ Jesus to tag rán ja nĩ, ti tÿ Topẽ vĩ tó kÿ. 18 Topẽ vĩ tag tó ja ti nĩ, ha mẽ: “ha vé, sÿ ãn kuprẽg mũ ãn,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. “Inh camarada ri ke ti nĩ, ti tÿ isÿ nén tó mũ ãn ki króm há han kÿ. Inh fe pẽ vëgtĩ, sÿ ti ve kÿ tóg inh mũ sér tĩ. Ti hã mũ sóg inh kuprĩg jẽnẽnh mũ, kÿ tóg inh vĩ tónh mũ sir. Fóg ag mũ tóg tónh mũ, kanhgág ag mũ ke gé, isÿ ag jykre tugnÿm ke ti,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. 19 “Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kÿ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komẽr hã tóg vĩnh mũ,” he tóg, Topẽ ti. 20 “Ëprã ke ag tÿ inh vĩ mranh kÿ ag tóg vãn tÿ ã tÿ tóg' he kÿ kam ke ãn ri ke nÿtĩ. Hã ra ti pi(jé) ag tÿ kam ke kãn ke mũ', isÿ ã to: inh fe, he mũ ãn ti. Néj gru tÿ nhyn ke sór ri ke ag nÿtĩ gé. Ti pi(jé) ag tÿ nhyn kenh ke mũ', hã ra'. Ag mũ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kÿ sóg kejẽn vẽn kar jykre tugnÿm ke mũ. 21 Ën kã ã tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ag hã vÿ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, Jesus to. Hã ra tóg ge nÿgtĩ.

*Jesus tỹ Japo jykre tó
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)*

²² Kejën ag tóg Jesus to ù pére kãmũ mũ, ùn kyvó. Vĩ vãnh tóg ñĩ gé. Hã ra tóg jagrẽ kórég ñĩ gé, hã kỹ tóg ge ñĩgtĩ. Kỹ Jesus tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Ve há' he tóg mũ gé sir. ²³ Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “Davi kósin ẽn tũ mỹ’?” he mũ sir, Jesus to. “Û tỹ vãsỹ rán kỹ ñĩ ẽn tũ mỹ’?” he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg ti hã ñĩ ve ñĩ.

²⁴ Kỹ Fariseu ag tóg mễg mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ ti. Hã ra ag tóg Jesus to: “jagrẽ kórég ti ñĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrẽ ñĩ, Belzebu ẽn tỹ,” he ag tóg mũ. “Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, hã kỹ tóg ag jagrẽ kórég ag pan tĩ. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ,” he ag tóg, Fariseu ag.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ki kanhró ñĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: “pã'i pir krêm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn kỹ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “Êmã pir ki ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ, ñn pir krêm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ fag tóg vãnh kãpãm kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ. ²⁶ Ge ti ñĩ gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ù kutêm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ han mũ sir. Kỹ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' henh ke mũ gé, Satanás ag. ²⁷ “Belzebu tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he ãjag tóg tĩ iso. Jãvo ãjag mré ke ag hỹn vãnh jykre tỹ ne tỹ vãnh jagrẽ kórég ag pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mũ gé¹, Topẽ jykre ki mỹ vó? Topẽ jykre ki ag tóg ag pan tĩ. ãjag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vẽ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁸ “Topẽ kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topẽ kuprĩg tỹ Japo ag pan

kãn kÿ Topẽ tóg tÿ ãg pã'i nĩ vẽ mÿr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ mãn sór kÿ, ti ãn tá, kÿ ãg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kÿ ãg tóg ti tũ mãn tÿ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kÿ. ãg tÿ ti se kar kÿ ãg tóg ti tũ mǎg mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sÿ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg hur ti sé, hã kÿ sóg ti tũ ag kygvãn ke mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ “ãjag tÿ tÿ inh mré ke tũ nÿtĩn kÿ ãjag tóg inh kato tẽgtẽ mũ. ãjag tÿ inh mré ãprã ke ag tÿ Topẽ to kãmũ han tũ nĩn kÿ ãjag tóg ag kãmũ kamẽg mũ,” he tóg.

³¹ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ tó mũ. ãjag tÿ Topẽ vĩ mranh mũ ra tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón sór mũ, Topẽ ti. ãjag tÿ Topẽ to vĩ kónãn mũ ra tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón sór mũ gé. ãjag tÿ hã ra Topẽ kuprĩg to: “Japo tÿ ãg jagrẽ vẽ,” hen kÿ tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha sir, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti. ³² “ãjag tÿ iso vĩ kónãn mũ. ãjag tÿ hã ra Topẽ kuprĩg to vĩ kónãn kÿ tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha. ãjag tÿ ga kri mũn kÿ tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ, Topẽ ti, ãjag ter kar kÿ tóg ãjag mÿ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Ka to comparaçãõ (Lc 6.43-45)

³³ “ãg tÿ ka kanẽ ko há krãn kÿ ti kanẽ vÿ ko há nĩ, ãg tÿ ka kanẽ ko vãnh krãn kÿ ti kanẽ vÿ ko kórég nĩ gé. ãg tÿ ti kanẽ ve kÿ ãg tóg: “ũn kanẽ ko vãnh ja vẽ,” henh ke mũ. Ge ti nĩgtĩ, ãg jykre ti. Ûn jykre há tóg há nĩ, ùn jykre kórég tóg kórég nĩ gé. ³⁴ Pÿn ri

ke ãjag nýtĩ. Kórég tâvĩ ãjag nýtĩ, hã ra ãjag tóg ón kÿ nén ù há tó sór tĩ. Ěg jĕnky ki tóg kutĕ tĩ, ěg tÿ nén to jykrén mÿ ti. Ěg jykre kórég tâvĩ nĕn kÿ ěg tóg nén ù kórég tâvĩ tó tĩ. Hã kÿ ãjag pi(jé) tó há han tĩ'. ³⁵ Ũn jykre há vÿ nén ù há kar to jykrén tĩ, kÿ tóg ěg mÿ tó há han tĩ gé sir, Ũn jykre kórég vÿ nén ù kórég kar to jykrén tĩ, kÿ tóg ěg mÿ tó kónãn tĩ gé sir," he tóg, Jesus ti.

³⁶ "Ki hã sóg tó mÿ ãjag mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ kurã tÿ ěgno ki, sÿ vĕnh kar jykre tugnÿm ke kurã ěn ki sóg ãjag vĩ tugnÿm ke mÿ. Kÿ ãjag tÿ ón kÿ vĩ ja nĕn kÿ sóg ěn venh ke mÿ gé. Ājag tÿ nén tó ja kar tugnÿm jé sóg ke mÿ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁷ "Ājag tÿ vĩ há han ja nĕn kÿ ãjag tóg inh mÿ há nýtĩ gé. Ājag tÿ vĩ kórég han ja nĕn kÿ ãjag tóg inh mÿ kórég nýtĩ. Kÿ ã kato tĕ mÿ ag mÿ Topĕ jykre tón hã vĕ.

*Ag tÿ milagre ve sór
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Kÿ Topĕ vĩ to professor ù ag tóg Fariseu ù ag mré Jesus mÿ: "Senhor," he mÿ. "Ěg tÿ ã tÿ milagre han venh há tóg tĩ," he ag tóg mÿ, Jesus mÿ.

³⁹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "kórég ãjag nýtĩ," he mÿ. "Topĕ ki ge sór vãnh ãjag tóg nýtĩ," he tóg. "Ājag tÿ milagre ve sór mÿ tag venh ke tÿ ãjag tóg nĩ. Nén pir hã ve jé ãjag tóg ke mÿ, hã vÿ: Jonas tÿ nén ve ja ěn ri ke, he mÿ, vãsÿ Topĕ vĩ tó tĩ ěn tÿ nén ve ja ěn ri ke. ⁴⁰ Jonas ěn vÿ goj tân nug kãkã nĩ ja nĩ, kurã tâgtÿ ki, kuty tâgtÿ ki ke gé. Tag ri ke ve jé sóg ke mÿ gé. Ga krĕm sóg nÿnh mÿ, kurã tâgtÿ ki,

kuty tãgtũ ki ke gé. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ “Kỹ Nínive tá ke ag vỹ ãjag kato vĩnh ke mũ sir, kurã tỹ êgno ki, ha vemnĩ. Ag tỹ Jonas vĩ mẽ kỹ ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh, Nínive tá ke ag. Tỹ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nĩ, sỹ Nínive tá ke ag jãvo ãjag mỹ tó mũ ra. Hã kỹ ag tóg ãjag jykre kórég tónh ke mũ, kurã ên kã, ha vemnĩ. ⁴² Kỹ pã'i mág ên fi, pã'i tỹ rainha ên fi, ù tỹ kankã fyn ja tá kãtĩg ja ên fi vỹ nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ êgno kã. ãjag mré fi tóg jênh ke mũ, kỹ fi tóg ãjag to vỹ kónãn ke mũ gé. Kankã fyn ja tá fi tóg kãtĩg ja nĩ, vãsỹ, fi tỹ Salomão vỹ mẽ jé. Salomão kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vỹ jêmẽ jãvãnh nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Vẽnh jagrẽ kórég jykre
(Mc 11.24-26)*

⁴³ “Kejẽn sóg vẽnh jagrẽ kórég ù kutêm mũ. Kỹ sóg ga kórég mĩ tĩ mũ, ti jagrẽ ên ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ tá. Vẽnhkán ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽ ri ken kỹ vẽnhkán ke tũ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kỹ tóg vãhã to jykrén mũ sir. “Inh hỹn ên ra tĩg mãn ha, sỹ ù tá kãkutẽ ja ên ra. Inh mỹ tóg tỹ ãn ri ke ja nĩ. Kỹ inh hỹn tóg ti kãra rã mãn ha,” he tóg mũ sir, ti jagrẽ ja ên ti. Kỹ tóg ti venh tĩ mũ sir. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ, kỹ tóg ti mỹ ãn há ri ke nĩ sir, in prur, ãn kuprã, ãn sĩnvĩ ri ke. ⁴⁵ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mũ sir. “Ha kãmũ jêg he tóg mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Kỹ ag kar tóg ù ên kãge mũ, tỹ ag ti jagrẽ nỹtĩ, isỹ ùn mỹ ti jagrẽ pir kutêm ja ên ti. Hã kỹ to, kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrẽ pir kutêm inh nĩ vẽ, hã ra tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrẽ nỹtĩ, ti tỹ

inh ki rã tũ nĩn kũ. Ājag mĩ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỹ ěgno ki. Ũri ājag jykre vỹ pãno nỹ. Hã ra kurã ěn ki tóg sir pãno kãfór nỹnh mũ. Kũ ājag tóg sir to jagtar tãvĩ nỹtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus mré ke pẽ fag
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Ti tỹ ver tỹ vēmén kũ ti mỹnh fi tóg tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mỹ fag tóg vėnh vĩ jėnėg mũ, fag tỹ ti mré vēmén jé. ⁴⁷ Kũ ũ tóg ti mỹ tónh kãtĩ mũ. “Ā mỹnh fi vỹ re tá jě, Ā jãvy ag mré. Fag tỹ Ā mré vēmén ke něji,” he tóg, Jesus mỹ. ⁴⁸ Kũ tóg ũ tỹ ti mỹ tó mũ ěn mỹ: “inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré?” he mũ. “Inh mỹnh pẽ fi pijé', inh jãvy pẽ ag pijé',” he tóg. ⁴⁹ Kũ tóg ti mỹ Ā mré mũ tĩ ag ven mũ sir, Ā nĩgé tỹ. Kũ tóg ti mỹ: “inh mỹnh pẽ fi hã vė, inh jãvy pẽ ag hã vė,” he mũ, Ā mré mũ tĩ ag to. ⁵⁰ “Ũ tỹ inh panh tỹ kanhkã tá nĩ ěn vĩ ki króm mũ vỹ tỹ inh jãvy pẽ ag nỹtĩnh mũ, inh ve pẽ fag ke ge, inh mỹnh pẽ fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

13

*Nén fy to comparaçãõ
(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Kurã ěn kã Jesus tóg ĩn tá kãkutė mũ, kũ tóg goj nig ra tĩ mũ. Tá tóg nĩ nĩ sir. ² Kũ ũ tỹ hėn ri ke ag vỹ tá vėnh mãn mũ sir, ti rã hã, kũ tóg canoa kãkã nĩ mũ sir, jo ũn e ěn ag tóg nig fyr tá nỹtĩ. ³ Kũ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ag mỹ tóg comparaçãõ tỹ hėn ri ke hyn han mũ. Kũ tóg ag mỹ: “ũ tỹ Topẽ vĩ tó mũ vỹ ge nỹtĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejėn ũ tóg nén ũ fy vãvãm tĩ mũ,” he tóg. ⁴ “Ti tỹ vãvãm kũ ti fy ũ

tóg ěpřy kri, ěmĩn kri kutě mũ, kŷ sěsĩ tóg ti ko mũ sir. ⁵ Ti fy ũ tóg pãró kri kutě mũ, ga e tũ ki. Kŷ tóg kãnhmar mur mũ vĕ, ga sĩ ěn ki. ⁶ Hã ra rã tóg ã tŷ ěg nĩno kã sa kŷ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kŷ tóg tóg mũ. ⁷ Ti fy ũ tóg sónh kãki kutě mũ, kŷ sónh tóg ti mré mur mũ, kŷ tóg ti kri rũm mũ. Kŷ tóg tũ' he mũ sir. ⁸ Ti fy ũ tóg ga há kri kutě mũ, kŷ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kaně há han tóg mũ gé. Ũ tóg kaně tŷ 100 (ke) han, jo ũ vŷ tóg kaně tŷ 60 (ke) han, jo ũ vŷ tóg kaně tŷ 30 (ke) han. ⁹ Ũn nĩgrĕg nŷtĩ tŷ tŷ jĕmĕ jé," he tóg, Jesus ti.

*Ěg tŷ comparação to vĕnh kanhrãn ke
(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Kŷ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, kŷ ag tóg ti mŷ: “ã tŷ ne tó nĕ?” he mũ.

¹¹ Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “ãjag hã ne ũ tŷ kanhkã tá nĩ ěn tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ěn ki kanhró nŷtĩnh mũ!,” he mũ, “ũ tŷ inh jo nén tó ja tũ ěn ti,” he tóg mũ. “Hã ra ũn e ěn ag vŷ ki kanhrãn kãn ke tũ nĩ,” he tóg.

¹² “Hã kŷ tóg ge nĩ. Ũ tŷ nén to jykrén há han kŷ tóg ũ to jykrén mãn', ũ to jykrén mãn' he mũ. Komĕr hã tóg to jykrén kãn ke mũ. Ũ tŷ nén to jykrén tũ nĩn kŷ tóg ti mŷ tũ' he mũ, ti tŷ to jykrén sĩ han kŷ.

¹³ Hã kŷ sóg ũn e ěn ag mŷ comparação han mũ, ag tŷ mĕ há han sór tũ nŷtĩn kŷ. Kŷ ag tóg ón kŷ mĕg mũ ra ki kagtĩg nŷtĩ, to jykrén tũ ag nŷtĩ sir. ¹⁴ Hã ra tóg rán kŷ nĩ gé. Isaías tŷ vãsŷ Topĕ vĩ tó kŷ tóg tag tó ja nĩ, ha mĕ. “Mĕ jé ãjag tóg ke mũ ón kŷ, hã ra ãjag tóg to jykrén tũ nĩnh mũ, kŷ ãjag tóg ki kagtĩg nŷtĩnh mũ. ¹⁵ Povo tag ag vŷ krĩ tũ nŷtĩ, nĩgrĕg kutu ag tóg nŷtĩ gé, kaně kyvó ag tóg nŷtĩ gé, ag tŷ nén ũ

ve sór tũ nýtĩn kÿ, ag tÿ jẽmẽ sór tũ nýtĩn kÿ, ag tÿ to jykrén sór tũ nýtĩn kÿ ke gé. Hã kÿ ag tóg inh ki ge sór tũ nýtĩ gé, kÿ sóg ag tÿ há' henh ke tũ nĩ gé," he ja tóg nĩ, Isaiás ti, povo tag to," he tóg, Jesus ti.

¹⁶ "Ag jãvo ãjag hã vÿ nĩgrẽg há nýtĩ, hã kÿ ãjag tóg ag jãvo jẽmẽ há han mũ. ¹⁷ Ha mẽ, ù tÿ hèn ri ke ag vÿ inh ve sór e ja nĩgtĩ, vãsÿ, ãjag tÿ ùri vég mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter. Topẽ vĩ tó tĩ ag vẽ. Jykre kuryj ag nýtĩ ja nĩ, hã kÿ ag tóg ãjag tÿ nén vég mũ tag ve sór e ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩgtĩ, mẽ ja tũ ag nĩgtĩ, ãjag tÿ ùri nén mẽg mũ ti. Ag tÿ vég tũ ra ag tóg kãgter. ãjag hã ne mẽg mũ', inhhã'," he tóg, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag mÿ tóg ke mũ.

*Jesus tÿ nén fy to comparação kãmén
(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)*

¹⁸ "Kÿ sóg ãjag mÿ kãmén mũ, nén fy kanẽ tag ti, ha mẽ. ¹⁹ Û tóg kejèn ón kÿ Topẽ vĩ mẽg mũ, ti tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ti. Hã ra tóg to jykrén tũ nĩ, ã tÿ ón kÿ mẽn kÿ. Kÿ Nén-Kórég vÿ ti mÿ tÿ tũ' he mũ sir, ti tÿ mẽ ja ti tÿ. Kã jatu tóg nĩ sir. Ěpry kri, ěmĩn kri kutẽ mũ ěn hã vẽ. ²⁰ Kÿ ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ. Û vẽ gé. Topẽ vĩ mẽg tóg mũ gé. Kÿ tóg kãnhmar: "hej," he mũ sir. Ti mÿ tóg sér tĩ. ²¹ Hã ra tóg tÿ nén kré jãre tũ ri ke nĩ mÿr. Kÿ tóg tĩg sĩ han mũ, Topẽ mré. Nén ù jagy kutẽ kÿ tóg Topẽ tovãnh mũ sir, ù tÿ Topẽ vĩ tugrĩn ti kato tẽ kÿ. Kãnhmar tóg tovãnh mũ. ²² Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ. Û vẽ gé. Topẽ vĩ mẽg tóg mũ gé. Hã ra tóg ã rãnhraj hã mĩ ěkrég mũ sir. Nén kar to én tóg mũ sir, ón kÿ rico nĩ sór jé. Hã kÿ Topẽ vĩ tóg ti mÿ katy tĩ sir. Kÿ tóg han tũ nĩ sir, kanẽ ti.

²³ Ti fy ù tóg ga há kri kutě mũ. Û vễ gé. Topě vĩ mễg tóg mũ gé. Mễ kỹ tóg to jykrén mũ sir. Kỹ tóg kaně han mũ sir. Kỹ ù vỹ tóg kaně tỹ 100 (ke) han, jo ù vỹ tóg kaně tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ tóg kaně tỹ 30 (ke) han,” he tóg, Jesus ti.

Vãnh to comparação

²⁴ Kỹ tóg comparação ù han kỹ: “Nén-Kórég tỹ inh rãnhrãj kókén sór mũ vỹ ge nỹnh mũ, ha mễ,” he mũ. Kỹ tóg: “ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mễ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nẻn fy vẫvẫm mũ, ti japỹ tá, tỹ ti jakré nỹ jẻ. ²⁵ Kỹ tóg nửn tĩ mũ, ti camarada ag ke gé. Kỹ ti kato tẻ mũ ẽn tóg kutyg kỹ ra tĩ mũ, ti japỹ ẽn ra, kỹ tóg vẫnh fy vẫvẫm mũ, trigo fy ẽn kãmĩ. Kỹ tóg tĩ mũ sir, vẫnh fy ẽn vẫvẫm kar kỹ. ²⁶ Kỹ trigo tóg mur mũ, mog tóg mũ, kaně han tóg mũ sir. Hã ra vẫnh tóg ti mrẻ mur mũ gé. ²⁷ Kỹ ti camarada ag tóg ãjag patrão mỹ tónh mũ mũ. “Trigo fy vẫvẫm ẽg tóg mũ vẻ, hã ra vẫnh tóg ti mrẻ mur mũ. Ne nẻ hỹn?” he ag tóg ti mỹ.

²⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “ẽg kato tẻ mũ ẽn rãnhrãj hã vẻ,” he mũ. “Èn hã ne isũ kókẻg’,” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ẽg mỹ vẫnh ẽn kunũnh ke tũ nĩ?” he mũ.

²⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Ãjag tỹ vẫnh ù kunũnh kỹ tóg ãjag tỹ ti pẻn ù kunũnh ha mẻ tĩ, vẫnh mrẻ. Kỹ kunũnh tũg nĩ. ³⁰ Vẫnh hỹn tóg trigo mrẻ mog mũ gé. Kỹ ẽg tỹ kre kỹ sóg ù tỹ krẻg mũ mỹ tónh ke mũ. “Vẫnh kre vẻn nĩ,” he jẻ sóg ke mũ. “Tĩ kre kar kỹ ti tógfĩ, ẽg tỹ ti pửn jẻ. Kar kỹ ãjag tóg trigo krenh ke mũ, sỹ pãjẻ krẻm vin han jẻ,” he jẻ sóg ke mũ,” he tóg, ag patrão ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ón kỹ Topẻ ki ge kỹ nỹtĩ ẽn ag tẻ jan hã vẻ.

Mostarda fy to comparação
(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Kÿ tóg ag mÿ nén ù tó mũ gé sir. “Û tÿ kanhkã tá nĩ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ vÿ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ka tÿ mostarda fy ri ke tóg nĩ. Ti krãn ãg tóg tĩ, ãg japÿ ki, ka tÿ mostarda fy ti. ³² Kãsir ti nÿtĩ, ti fy ti. Û fy vÿ ti sĩ ri ke tũ nĩ. Ti krãn kar kÿ tóg mog mũ. Kÿ tóg ãgóho ag kãfór nĩ. Pẽ mág ti nÿtĩ, hã kÿ sēsĩ ag vÿ kri krẽg tĩ, ti pẽ kri,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ãg tÿ ti vĩ tó vén kar kÿ vẽn kar kri rùm ke mũ kãmén hã vê.

Fermento to comparação
(Lc 13.20-21)

³³ Kÿ tóg ag mÿ comparação ù tó mũ gé sir, kÿ tóg: “Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ vÿ tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ûn tÿtã fag tóg pão han tĩ. Pão han jé fag tóg pão jẽgja jafã tÿ fermento ên tÿ farĩnh mré jẽgjãg tĩ. Fermento sĩ ên tÿ pão kar ên tóg són ke kãn tĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti vĩ tÿ vẽn kar kri rùm ke kãmén hã vê.

Jesus tÿ comparação tÿ ãg kanhrãn
(Mc 4.33-34)

³⁴ Comparação tÿ ge han tóg tĩ, Jesus ti, vẽn kar mÿ. “Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩnh ke mũ vÿ ge nĩnh mũ,” he tâvĩ han tóg tĩ ag mÿ. ³⁵ Hã ra tóg rán kÿ nĩ gé, Jesus tÿ comparação han ke mũ ti. Vãsÿ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg Jesus kãmén kÿ tag tó ja nĩ ti to, ha mẽ. “Comparação han jé sóg ke mũ. Inh jo tó ja tũ ên tó jé sóg ke mũ. Û vÿ tag mẽ ja tũ nĩ ver, sỹ tónh ke mũ tag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ên, Jesus to. Hã ra tóg hã tó tĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ vãnh to comparação kãmén

³⁶ Ag mỹ kãmén kãn kar Jesus tóg vãnh e ãn ré kỹ ãn kãra rã mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti ki jẽmẽ jé. “Ëg mỹ ã tỹ ag mỹ kãmén ja ãn ti tó mãn nĩ, ã tỹ ag mỹ trigo mré vãnh tó ja ãn ti. Ëg tỹ ver to jykren tũ tóg tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³⁷ Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Ëprã ke fi kósin vỹ trigo fy vãvãm mũ. Inh hã vỹ,” he tóg mũ. ³⁸ “Ga hã to sóg: ãpỹ, he mũ. Kỹ trigo ãn vỹ Topẽ krẽ ag ri ke nỹtĩ, kỹ vãnh vỹ Nén-Kórég krẽ ag ri ke nỹtĩ. ³⁹ Û tỹ ag han mũ vỹ tỹ Japo ti nĩ, Nén-Kórég ãn krẽ ag. Ti colher ke kurã hã vỹ: kurã tỹ ãgno, he mũ. Û tỹ trigo colher ke mũ ag vỹ tỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag nỹtĩ. ⁴⁰ Kurã tỹ ãgno ki ag tóg ãg tỹ vãnh pũn ãn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tỹ. ⁴¹ Ëprã ke fi kósin ãn, inh hã vỹ isỹ jẽgnẽ jafã ãn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, kỹ ag tóg ã tỹ vãnh jykre pãno han mũ kar ag génh kãn ke mũ, ã tỹ ã ag mỹ: “ha jatun mỹ Topẽ vỹ mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴² Ag génh kỹ ag tóg pĩ gru mág ãn ki ag vãm ke mũ sir. Tá ag tóg vỹsyrénh tãvĩ han tĩ. ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, gangan ke jé ag tóg ke mũ, jũ kỹ, vỹsyrénh kỹ ke gé. ⁴³ Kỹ ãn jykre kuryj ag vỹ há pẽ nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rã gru ri ke, ag tỹ ãjag jóg tá nỹtĩnh ken kỹ sir, ag tỹ ã tỹ kãnhkã tá ãn ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ven kỹ. ãn nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

Ëpỹ ki jãnkamy to comparação

⁴⁴ “Kỹ ãg tỹ ã tỹ kãnhkã tá tỹ ãg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke ãn gé, ha mẽ. Û tỹ ã patrão japỹ tá jãnkamy ne kunũnh kỹ pēju mãn kỹ nĩm ri ke tóg nĩ. Ti pēju mãn kỹ tóg ã tỹ nãn kar fón kãn mũ sir, ti kaja to ãpỹ

ẽn vyn jé sir. Ẽpỹ ẽn vyn kar kỹ jãnkamy ẽn vỹ tỹ ti tũ nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ ti ki rã sór kỹ ẽg tũ fón kãn tón hã vẽ.

Pérola to comparação

⁴⁵ “Ẽg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Negociante ù tóg jãnka han jafã tỹ negociar he tĩ, pérola tỹ. Hã kỹ tóg ùn há kuprẽg tĩgtĩ. ⁴⁶ Kejẽn tóg ùn há pẽ ù vég mũ sir, ùn kaja e. Kỹ tóg ã tũ vãm kãn mũ sir, ã tỹ ùn sĩnvĩ pẽ ẽn kajãm jé, ti tỹ tỹ tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ ti ki rã sór kỹ ẽg tũ vãm kãn tó mãn hã vẽ gé.

Rede to comparação

⁴⁷ “Ẽg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke to comparação vẽ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Rede ri ke tóg nĩ, ẽg tỹ tỹ pirã kugmĩ jafã ẽn. Ti fig ẽg tóg tĩ, goj kãkã, ẽg tỹ pirã kugmĩ jé, kãkofár ke gé. ⁴⁸ Ki ti fón kar kỹ ẽg tóg nỹgnỹn mũ sir, goj ki ẽg tóg pirã mré kãkofár gég tĩ. Génh kỹ ẽg tóg ùn mág ag hã kuprẽg tĩ, ma mũ jé. Ûn kãsir ẽn togvãnh ẽg tóg tĩ. ⁴⁹ Ge ti nĩgtĩ, kurã tỹ ẽgno ki. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag tóg ùn jykre kuryj ag kuprẽg ke mũ, Topẽ mỹ. ⁵⁰ Ûn jykre pãno ag vãvãm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ẽn ki. Tá ag vësýrénh vẽ sir. Ẫjag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, tỹ ag gangan kej ke mũ, jũ kỹ, vësýrénh kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ ẽg tỹ ti ki rã sór jé kãmén hã vẽ.

Ẽg panh to comparação

51 Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ: “ãjag mĩ tag to jykren kãn mũ, sỹ ãjag mĩ nén kãmén mũ tag ti?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mĩ: “hỹ,” he mũ sir.

52 Kĩ tóg ag mĩ: “kĩ tóg há tĩ,” he mũ. “Û tỹ Topê vĩ to professor ên, ti tỹ kanhkã tá nĩ ên jykre ki rãn kĩ tóg ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Ëg panh ri ke tóg nĩ, ti tỹ tỹ nén ù mág nĩn kĩ. Ëg panh tóg kejên ã tỹ nén sĩnvĩ ven tĩ, ti tỹ ùri mág mũ ti, ti tỹ vãsỹ mãn ja ên ke gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg mĩ ãg tỹ Topê vĩ ki kanhrãn ke tó vễ. Ëg tỹ to estudo han kĩ ãg tóg vãsỹ rãn kĩ nĩ ên tónh ke mũ, kĩ ãg tóg ù tỹ ùri tó mũ tag tónh ke mũ gé. Jesus tỹ tag to ãg mĩ comparação han hã vễ.

*Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)*

53 Ag mĩ kãmén kãn kar kĩ tóg tá kãkutẽ mũ sir.
54 Kĩ tóg ã jamã ra tĩ mũ sir. Tá jun kĩ tóg ãg vãnh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Kĩ tóg ag mĩ e tĩ, ti vĩ ti. Kĩ ag tóg ti to vĩ kónãn mũ. “Hên tán hỹn ki kanhrãn, vãnh jykre tag ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tỹ nén han vãnh tag hyn han jé?” he ag tóg ti to.
55 “Ìn han tĩ ên kósin vễ mỹr,” he ag tóg. “Ti mỹnh fi vỹ tỹ Maria fi nĩ, kĩ ti jãvy ag vỹ ki nỹtĩ, Tiago, José, Simão, Judas. 56 Kĩ ti ve fag vỹ tag ki nỹtĩ gé, ãg mré. Ti tỹ ne jé ãg kãfór nĩ sór nẽ hỹn?” he ag tóg mũ sir, Jesus to.

57 Kĩ tóg ag mĩ tỹ ù nỹ. Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topê vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mỹr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

⁵⁸ Kÿ tóg tá milagre e hyn han tũ nĩ. Ûn kaga nÿtĩ pir ag tÿ há' he tóg, ãn e tÿ há' he tũ ti nĩ, ag tÿ ti ki ge jãvãnh nÿtĩn kÿ.

14

João Batista ter

(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Kÿ kejẽn pã'i mág tÿ governador tÿ Herodes vÿ mẽg mũ, Jesus kãme ti. ² Kÿ tóg ã camarada ag mÿ: “João Batista vẽ hÿn, ãjag tÿ inh mÿ ù tó mũ ti,” he mũ. “Ti hÿn tóg rĩr mãn, sÿ ti tén kar kÿ, hã kÿ tóg milagre tÿ hẽn ri ke hyn han tĩgtĩ,” he tóg, Herodes ti, ã camarada ag mÿ, Jesus to.

³ Herodes vÿ João se ja nĩ, vẽse ja kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugnĩn. Ti jãvy tÿ Filipe prũ fi ja vẽ, hã ra tóg fi kunũnh kÿ fi tÿ prũg mũ, Herodes ti. Kÿ João tóg ti mÿ. ⁴ “ã hã ne tóg ã mrẽ ke prũ fi tÿ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ vĩ mranh mũ,” he tóg, João ti, Herodes mÿ.

⁵ Kÿ Herodes tóg ti tén sór mũ, hã ra tóg vẽn kar kamẽg mũ. Vẽn kar tóg João to: “Topẽ vĩ tó tĩ ù vẽ,” he tĩ. Kÿ Herodes vÿ ag kamẽg mũ. ⁶ Hã ra tóg kejẽn Herodes mur ja kurã tá krÿg mũ. Kÿ festa ẽn kã Herodias fi kósın fi vÿ ag jo vẽn grén mũ sir, ti mré jẽg mũ ag jo. Kÿ tóg Herodes mÿ sĩnvĩ tĩ. ⁷ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nén to vĩ kar nĩm jé sóg ke mũ ã mÿ, sÿ ke há vẽ,” he mũ, Herodes ti.

⁸ Kÿ fi tóg ã mÿnh fi mÿ ke mũ. Kÿ fi mÿnh fi tóg fi krĩn mũ, fi tÿ João krĩ to vĩ jé. Kÿ fi tóg to vĩ mũ sir. “Inh mÿ ùri João Batista krĩ tÿ pénky kãkã nĩm,” he fi tóg mũ, Herodes mÿ.

⁹ Kÿ tóg ti mÿ e tĩ sir, ti tÿ ti tén jé. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vễ,” he ja nĩ, kÿ ti mré jěg mũ ag vÿ mẽ kãn ja nĩ. Kÿ tóg fi mÿ: “hej,” he mũ sir. ¹⁰ Kÿ tóg soldado jẽnẽg mũ sir, ti tÿ João krĩ kym jé. Hã ra João tóg vễse ja kākã nĩ nĩ. ¹¹ Kÿ tóg ti krĩ kym mũ sir. Pénky kākã nĩm kÿ tóg fi mÿ nĩm mũ, tátãg fi mÿ, ti krĩ ti. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tĩ mũ. ¹² Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg mẽ kÿ ti vyn kãmũ mũ, vẽnhej tá ti fón jé. Ti fón kar kÿ ag tóg Jesus mÿ tónh kãmũ mũ.

Jesus tÿ ãn e jẽn

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³ Jesus tÿ João ter mẽ kÿ tóg tá kãkutẽ mũ, canoa kãmĩ. Kÿ tóg ãmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ã pir mÿ nĩ jé. Hã ra vẽnhe ãn tóg ti tũg mẽg mũ. Kÿ ag tóg ti nón mũ mũ, ãjag pẽn kã, ãmã kar tá kãmũ kÿ. ¹⁴ Kÿ Jesus tóg kafã ã tá vag ke mũ, kÿ tóg tá ãn e ãn ag vėg mũ sir, ti nón kãmũ mũ ag. Kÿ ag tóg ti mÿ jagãgtar nÿtĩ. Ag jagãgtãn kÿ tóg ãn kagyga ag tÿ há' he mũ sir.

¹⁵ Ti tÿ ãn e tÿ hághá' hen kÿ tóg rãké nÿ sir, ti tÿ ag kanhrãn ki. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ tó jé kãmũ mũ. “Rãké ti nÿ ha,” he ag tóg mũ, ti mÿ. “Tag mĩ tóg ãmã tũ tĩ. Kÿ tóg ã tÿ ag jěgnẽnhe há tĩ, ag tÿ ãmã ã ra mũ jé, vějẽn comprar he jé,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ha inhhã ag jẽn, kÿ ag tóg hẽ ra mũnh ke tũ nĩ.” he mũ.

¹⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg tũ tĩ, vějẽn tĩ,” he mũ. “Pão tÿ 5 (ke) vÿ ki nÿtĩ, pirã rėgre ke gé,” he ag tóg.

¹⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ma kãmũ jěg ge,” he mũ.

¹⁹ Kÿ tóg ãn e ãn ag mÿ tó mũ, ag tÿ re tá nĩgnĩ kÿ nÿtĩ jé. Kÿ tóg pão tÿ 5 (ke) ãn mãg mũ, pirã rėgre ãn ke

gé. Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh mũ sir, vễjẽn ẽn to tóg Topẽ mré vĩ mũ sir. Kÿ tóg pão kénh kÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vin mũ sir, ag tÿ vễnh ken jé sir, ùn e ẽn ag mÿ. ²⁰ Kÿ vễnh kar tóg ko kãn kÿ funfór mũ sir. Hã ra tóg kén mũ. Kễj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mũ, ti ke tÿ. ²¹ Pão ko mũ ẽn ag tóg tÿ mil tÿ 5 (ke) nÿtĩ, ùn tÿtá mré tó tũ, fag krẽ mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nÿtĩ gé mÿr, ha mẽ.

Jesus tÿ goj kri tĩg

(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)

²² Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ tó mũ, ag tÿ canoa kãmĩ mũ jé, ag tÿ ti jo kafã ù ra mũ jé. “Isÿ ver ùn e tag ag mÿ: ha mũjẽg, henh ke vễ,” he tóg ag mÿ.

²³ Kÿ tóg ùn e ag mÿ: “ha mũjẽg,” he mũ sir. Kÿ tóg pãnónh to tãpry mũ, Topẽ mré vĩ jé. ã pir mÿ tóg tá nĩ nĩ. Kÿ tóg kutyg mũ sir. Hã ra Jesus tóg pãnónh tá nĩ nĩ. ²⁴ Kÿ canoa tóg nig kãmĩ tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kór gy nĩ sir, kuvar gy ti nĩ ha. Kÿ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kÿ tóg ag kutãn kÿ nĩ nĩ, goj ti. Kãka vÿ ag kato tẽ mũ, hã kÿ ag tóg mũ kónãn mũ.

²⁵ Kÿ kurã ke ra Jesus tóg ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kÿ, ã pẽn kã. ²⁶ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vэг mũ, ti tÿ goj kri tĩg kÿ, kÿ ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Vễnh kuprĩg vễ,” he ag tóg mũ. Kamẽg kÿ ag tóg vễkrẽnkrẽr mũ sir. ²⁷ Hã ra Jesus tóg ag mré vêmén mũ sir. “Kamẽg tũg nĩ, inh hã vễ,” he tóg. “Jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

²⁸ Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ã hã mÿ?” he mũ. “Kÿ inh mÿ tó, isÿ ã to tĩg jé, goj kri tĩg kÿ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

²⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kunĩg ge,” he mũ. Kÿ Pedro tóg canoa ki kutẽ kÿ goj kri tĩ mũ sir, Jesus to. ³⁰ Goj kri tĩg kÿ tóg vãhã kãka ki êvãnh mũ, kÿ tóg kamẽg

mũ sir. Kamẽg kÿ tóg goj ki pun ke mũ. Kÿ tóg prẽr mũ. “Senhor, inh kren han nĩ,” he tóg mũ, prẽr kÿ.

³¹ Kÿ Jesus tóg vêsÿmér ti kãgmĩg mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vÿ,” he mũ. “Ã hã ne tóg: inh mÿ tá jun mũ vÿ? he mũ', hã kÿ ã tóg ki pun ke kren mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ.

³² Kÿ ag tóg canoa kãki ge mũ sir. Ag tÿ ki ge kÿ kãka tóg tũ' he mũ, kóho ên. ³³ Kÿ tóg ag mÿ há tĩ, canoa kãki nÿtĩ ag mÿ. Kÿ ag tóg Jesus ki ge há han kÿ ti mÿ vĩ há han mũ sir. “Topẽ kósin vÿ tÿ ã nĩ, mÿr,” he ag tóg mũ sir ti mÿ.

Jesus tÿ Genesaré tá jun

(Mc 6.53-56)

³⁴ Kÿ ag tóg kafã ã tá junjun kÿ (ag tóg) vag ke mũ sir, êmã tÿ Genesaré tá. ³⁵ Tá ke ag tóg ãjag tÿ Jesus ve kÿ ti ki kanhrãn mũ. Kÿ ag tóg ti to vẽn vÿ jẽnẽg mũ sir, vẽn kar mÿ, ga kar ên mĩ hã. Kÿ ag tóg ãn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, Jesus to. ³⁶ Kÿ ag tóg Jesus mÿ to vĩ mũ, ag tÿ hẽn ri ke mũn ti kur mráj mẽ jé. Kÿ ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tÿ ti kur mẽn kÿ.

15

Judeu ag jykre si

(Mc 7.1-13)

¹ Kÿ kejẽn Fariseu ã ag tóg Jerusalém tá junjun mũ, Jesus tá, Topẽ vÿ to professor ag mré hã. Jesus mÿ ag tóg vĩ mũ. ² “Ã mré mũ tĩ ag ne tóg ãg jykre si mranh tĩ,” he ag tóg. “Ëg jykre si ki ãg tóg nĩgpég tĩ, ãg jẽn ke jo, hã ra ag tóg nĩgpég tũ ra jøg tĩ,” he ag tóg.

³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag hã vÿ Topẽ vÿ mranh tĩ, ãjag tÿ ãjag jykre si han kÿ,” he mũ. ⁴ “Topẽ tÿ ãg

mỹ tón hã vễ, ha mẽ: “ã mỷnh fi mré ã panh kamễg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja tóg nĩ. Kỷ tóg tag tó gé, ha mẽ: “ũ tỹ ã han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ẽn tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ gé, Topê ti. ⁵ Ti jãvo ãjag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “ã panh mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã mỷnh fi mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã tỹ fag mỹ: “sỹ ãjag mỹ nén ù nĩm ke vễ vễ, hã ra sóg Topê mỹ nĩm sór mũ,” hen kỹ. Û tỹ tag han kỹ tóg há tĩ,” he ãjag tóg tĩ. ⁶ Hã kỹ ãjag tóg Topê vĩ tỹ tũ' he tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre si hã han kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, ha mẽ. Hã kỹ Isaías vĩ ãjag to vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tag tó kỹ, ha mẽ. ⁸ “Povo tag vĩ ãjag nũnẽ hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ’,” he ja tóg nĩ. ⁹ “Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg ẽprã ke ag jykre to: Topê tỹ tón hã vễ, he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Ki hã tó ja tóg nĩ, ãjag to, ãjag krĩ régre nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Ne tỹ ẽg kavénh
(Mc 7.14-23)*

¹⁰ Kỷ tóg vễnh kar jé prěr mũ sir, ag tỹ ti rã hã nỹtĩ jé, ti vĩ jẽmẽ há han jé. Kỷ tóg ag mỹ: “ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti, kỹ to jykrén nĩ gé,” he mũ. ¹¹ “Èg jẽn pi(jé) ẽg kavénh tĩ’,” he tóg. “Èg jẽnky kã ra ẽg tóg rãg tĩ, vễjẽn ti. Nén ù tỹ ẽg ki kãpa hã vĩ ẽg kavénh tĩ, ha mẽ,” he tóg.

¹² Kỷ ti mré mũ tĩ ag ti to kãmũ kỹ ti mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu ag vĩ ã to jũ nỹtĩ, ã tỹ ag mỹ: vễjẽn pi(jé) ẽg kavénh tĩ’, hen kỹ,” he ag tóg ti mỹ.

¹³ Kỷ tóg ag mỹ: “ẽg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ vãm kỹ nĩ kãn ke vễ, ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ẽn ti,” he mũ. “Ag pi(jé) tỹ Topê krẽ nỹtĩ’, Fariseu

ẽn ag, hã ky tóg ag vãm ke mũ,” he tóg. ¹⁴ “Hã ky ag to jykrén tũg nĩ. Ûn kyvó ag mÿ ag tóg: “sÿ ã jãmĩ tũg ke vễ,” he tĩ, hã ra ag tóg ti kóm kyvó nÿtĩ gé, ky ùn kyvó tÿ ùn kyvó jãmĩ tũg ky ag tóg kãgnó ki vár ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag tÿ nũgme ki vár to ken hã vễ, hã vÿ: kãgnó ki vár ke mũ, he mũ.

¹⁵ Ky Pedro tóg ti mÿ: “ẽg mÿ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he mũ. ¹⁶ Ky Jesus tóg ti mÿ: “ky ãjag mÿ ver ki kanhrãn tũ nÿtĩ?” he mũ. ¹⁷ “Mÿ ãjag tÿ to jykrén tũ tĩ?” he tóg. “Ha vé, ẽg tÿ ẽg jẽn tÿ ẽg jẽnky kãra rãg ky tóg ẽg nug kãra rã mũ, kar ẽg tóg gón mũ sir. ¹⁸ Nén ù tÿ ẽg ki kãpa vÿ tÿ ẽg jykre nĩ, hã ky tóg ẽg kavénh tĩ. ¹⁹ Nén ù tÿ ẽg ki kãpa hã vễ, ha mẽ: jykrén kónãn, ù tén, ã prũ tũ fi mré nÿ, ã mén tũ mré nÿ, ùn mén tũ fag to én, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónãn. ²⁰ Nén ù tÿ ẽg ki kãpa hã vễ, ẽg kavénh tũn hã vễ. Ẽg tÿ nĩgpég tũ ra jẽn ky ti pi(jé) ẽg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Canaã tá ke fi tÿ Jesus mré vēmén
(Mc 7.24-30)*

²¹ Ky Jesus tóg tá kutẽ ky (tóg) ga ù ra tĩ mũ, cidade tÿ Tiro ra, cidade tÿ Sidom ra. ²² Ti tÿ tá jun ky ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tÿ Canaã tá ke fi vễ. Ky fi tóg Jesus tá jun mũ, ky fi tóg prěr mũ. “!..Senhor, Davi kósin..!” he fi tóg. “!..Inh jagãgtãn ra..!” he fi tóg. “!..Inh kósin fi vÿ jagrẽ kórég tâvĩ nĩ, ã tÿ inh mÿ ti kutẽm há tóg te..!” he fi tóg, prěr ky.

²³ Hã ra Jesus tóg fi mÿ vĩ tũ nĩ. Ky ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ ky ti mÿ: “ã mÿ fi ve sór tũ nĩ, fi tÿ kar ky ã ãn ra tũg jé?” he mũ. “Ẽg nón fi tóg ẽg jé prěr mũ, ky tóg ẽg mÿ e tĩ,” he ag tóg, Jesus mÿ.

24 Hã ra tóg ag mÿ: “vó,” he mũ. “Topẽ vÿ inh jẽnẽ, sÿ Israel ag tÿ há' he jé inhhã, ù tÿ Israel kãmĩ Topẽ vÿ mranh mũ ag tÿ,” he tóg, Jesus ti. Hã ra fi tóg tÿ fóg nĩ, hã kÿ tóg fi ve sór tũ nĩ.

25 Kÿ fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krêm fi tóg grĩnh ke mũ. Kÿ fi tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ã mÿ inh jagãgtãn ke tũ?” he fi tóg.

26 Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “há tũ tóg nĩ, ã tÿ nén to vĩ mũ ti,” he mũ. “Ëg krẽ jamĩ vÿ tÿ ãg krẽ tũ nĩ, kÿ ãg tóg cachorro mÿ fón vãn nĩgtĩ, ãg krẽ jamĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

27 Kÿ fi tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. “Hã ra cachorro sÿ ag tóg emĩ mru ãn ko tĩ, mesa krêm,” he fi tóg, Jesus mÿ. “Hã kÿ inh kósin fi tÿ há' hemnĩ, ãg tÿ tÿ cachorro ãn ri ke nÿtĩ kÿ,” he fi tóg, Jesus mÿ.

28 Kÿ tóg ùn tÿtá ãn fi mÿ: “inh ki rã tãvĩ han ja ã tóg nĩ,” he mũ. “Hã kÿ sóg ã mÿ han mũ, ã tÿ inh mÿ nén to vĩ mũ tag,” he tóg fi mÿ. Ti tÿ tag tó kÿ fi kósin fi tóg há' he mũ, hora ãn kã.

Jesus tÿ ùn e ag tÿ há' he

29 Kÿ Jesus tóg cidade tá kãkutẽ kÿ (tóg) goj nig fyr jagma tĩ mũ, nig tÿ Galiléia ãn fyr jagma. Kÿ tóg pãnónh to tãpÿ mũ, kÿ tóg nĩ mũ. ³⁰ Kÿ ùn tÿ hãn ri ke ag vÿ junjun mũ, ùn kagyga ag ke gé, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, ùn tĩg vãn ag ke gé, ùn kaga ù ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mũ, kÿ tóg ag tÿ hághá' he kãn mũ.

³¹ Kÿ tóg vãn kar ãn mÿ e tĩ, ag tÿ tag ven kÿ. ùn vĩ vãn ag tóg vĩ há nÿtĩ, ùn kónhgrĩ ag tóg mũ há nÿtĩ, ùn kyvó ag tóg ãvãn há nÿtĩ. Kÿ ag tóg Topẽ mÿ vĩ há han mũ sir, Israel ag.

*Jesus tỹ ùn e ù jẽn mãn
(Mc 8.1-10)*

³² Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prěr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg mũ ãg mré. Hã ra ag tóg vễjẽn ve ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg sỹ ag jẽg tũ ra ag jẽgnẽ jãvãnh tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ,” he tóg.

³³ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ki ti ãmã tũ nĩ, ki ti ga kórég nĩ,” he mũ. “Ëg hỹn hẽ tá vễjẽn venh mũ, ãg tỹ ùn e tag ag jẽn jé?” he ag tóg ti mỹ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ẽmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg: “ũ tỹ 7 (ke) vễ, kãkufár pipĩr ke gé,” he mũ.

³⁵ Kỹ tóg ùn e ag mỹ tó, ag tỹ nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé, ga kri. ³⁶ Kỹ tóg ẽmĩ tỹ 7 (ke) mãg mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topẽ mré vĩ mũ. Kỹ tóg vễnh kãkénh mũ, ẽmĩ ti. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ vễnh kar mỹ kã vễnh ken jé. Kỹ ag tóg kã vễnh ken mũ mũ. ³⁷ Kỹ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) ẽn fãn tóg mũ sir, ẽmĩ kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ. ³⁸ Û tỹ ko mũ ag vỹ ù tỹ 4 mil (ke) nỹtĩ, ag tãvĩ, ùn tỹtã mré tó tũ, ag krẽ mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag jamã ra. Kỹ tóg canoa ki rã mũ sir, ẽmã tỹ Magadã tá ga ra tĩg jé, ã mré mũ tĩ ag mré.

16

*Ag tỹ Jesus mỹ milagre to vĩ
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)*

¹ Kÿ Fariseu ù ag tóg Jesus tá junjun mũ, Saduceu ag mré há. Ag tÿ ón kÿ ti ki jëmẽ sór vë, ag tÿ kar ti kato vï jé. Kÿ ag tóg ti mÿ milagre to vï mũ. Ag tÿ ti jykre to: “Topê jykre mÿ vÿ?” he sór vë. ² Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ta to jykrén há ãjag nÿtĩ, êmé to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kÿ ãjag tóg kanhkã ki êvãnh tĩ. Rãren kÿ ãjag tóg: “êmán ke vë,” he tĩ. ³ Kÿ kusã ki ãjag tóg kanhkã ki êvãnh tĩ gé. Kanhkã pÿr kÿ ãjag tóg sir: “ta vÿ kutênh mũ, kanhkã vÿ pÿr mũ,” he tĩ. Tó há han ãjag tóg tĩ, rãre ve kÿ, kanhkã pÿr ven kÿ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nÿtĩ, ãjag tÿ sÿ nén han mũ vég mũ ra. Hã kÿ ãjag tóg: “Topê jykre mÿ vÿ?” he tĩ. ⁴ Kórég ãjag nÿtĩ, ãjag tÿ Topê ki ge jãvãnh nÿtĩn kÿ. Ûri ke kar vÿ ãjag ri ke kórég nÿtĩ. Milagre venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsÿ Topê vï tó tĩ ù tóg nĩgtĩ, há vÿ: Jonas, he mũ. Jonas tÿ nén ve ja ri ke há ve jé ãjag tóg ke mũ, ùri,” he tóg, Jesus ti. Kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mũ sir.

*Fermento to comparação ù
(Mc 8.14-21)*

⁵ Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ, goj nig kafã ù ra. Ag tÿ kafã ù tá junjun kÿ ag tóg êmĩ to jykrén mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag. Kã jatun kÿ ag tóg nÿtĩ ja nĩ, kÿ tóg tũ tĩ sir, êmĩ ti. ⁶ Kÿ Jesus tóg ag kanhrãnh mũ. “Fariseu ag tÿ fermento há(r) kamêg nĩ, Saduceu ag tÿ fermento há(r) ke gé,” he tóg mũ, Jesus ti.

⁷ Kÿ ag tóg jagnê mré vï mũ sir, Jesus vï tag to. “Ti tÿ êg tÿ pão mâng tũ ên tó hÿn,” he ag tóg mũ, jagnê mÿ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tÿ nén tó mũn ki. Kÿ tóg ag mÿ tó mãn mũ. “Inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver,” he tóg. “Hã kÿ ãjag tóg jagnê mÿ: pão tũ,

he mũ. ⁹ Ver tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ'. Pão tỹ 5 (ke) ěn mĩ ěkrén nĩ. Ũ tỹ mil tỹ 5 (ke) ag tóg ko kãn, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ sir. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: "jo pão tỹ 7 (ke) ěn ti. Ũ tỹ mil tỹ 4 (ke) ag vỹ kó, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ gé sir. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: "kỹ inh vĩ to jykrén nĩ," he mũ. "Pão tó tũ sóg nĩ. Fermento pẽ tó tũ sóg nĩ. To jykrén há han nĩ, ha mẽ. Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ gé, he sóg mũ ãjag mỹ," he tóg, Jesus ti.

¹² Kỹ ag tóg to jykrén há han mũ sir vãhã. Ti tỹ fermento pẽ tó pijé'. Ti tỹ Fariseu ag jykre tó ja vẽ, Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre hã to tóg: "ẽn kamẽg nĩ," he ja nĩ, Jesus ti.

*Pedro tỹ Jesus kãmén
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tóg ag mỹ: "tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ," he mũ. "Kỹ ag iso hẽ ri ke tĩ?" he tóg mũ, ag mỹ.

¹⁴ Kỹ ag tóg ti mỹ. "ũ ag tóg ã to: João Batista vẽ, he tĩ," he mũ. "Jãvo ũ ag tóg: Elias vẽ, he tĩ, ã to. Jãvo ũ ag tóg: Jeremias vẽ, he tĩ gé, jãvo ũ ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ ũ vẽ, he tĩ gé, ã to," he ag tóg, Jesus mỹ.

¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: "ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?" he mũ.

¹⁶ Kỹ Simão Pedro tóg ti mỹ: "tỹ ã Cristo nĩ," he mũ. "Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ. Topẽ vỹ rĩr nĩ, kỹ ã hã vỹ tỹ ti kósin nĩ," he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

17 Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “Simão!,” he mũ, “João kósin!,” he tóg. “Ëprã ke tỹ ã mỹ tó pijé!,” he tóg. “Inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ ã mỹ tó vê, isỹ tỹ ti kósin nĩ ti. Hã kỹ tóg ã ve há han mũ, Topê ti,” he tóg, Pedro mỹ. 18 “Ha mẽ, tỹ ã Pedro nĩ, hã vỹ: pó, he mũ. Pãró tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ãn ri ke ên, hã vỹ: ã tỹ ag mỹ inh vĩ tó tigrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ, he mũ. Kỹ ã tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ igreja ri ke nỹtĩ. Ag fár tỹ tũ' he mũ ra ag tóg rĩnrĩr mãn ke mũ. Tũ' henh ke tũ ag nĩ. 19 Ëprã ke ag vỹ kanhkã ra mũnh mũ, ã vĩ ki. Jãnkã ri ke ti nĩ, kanhkã ra ge jafã ti, kỹ sóg ã hã mỹ ti nón jafã ti fig mũ sir, ti chave ti. Kỹ ã tỹ ã mỹ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke tũ nĩ. Kỹ ã tỹ ã mỹ: “kanhkã ra ã tóg tĩg ke mũ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

20 Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti kãmén tũ nĩ jé ver. “Ker ã mỹ sỹ tỹ Cristo nĩ tó hẽ!” he tóg mũ ag mỹ.

*Jesus tỹ ã ter ke tó vén
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

21 Kỹ tóg ag mỹ ã jagtar ke kãmén nĩ nĩ. ã mré mũ tĩ ag mỹ tóg komẽr hã tó mũ. “Kãnhmar sóg Jerusalém ra tĩg mũ ha,” he tóg mũ. “Tá sóg hã ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topê vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vê, kỹ sỹ kurã tágtũ ki rĩr mãn ke vê,” he tóg, Jesus ti.

22 Kỹ Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vĩ mũ, ti tỹ tag to jykrén tũ nĩ jé. “Senhor,” he tóg, “Topê jé ã jy nĩgã, ã tỹ ã jagtar ke tag vég tũ nĩ jé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²³ Hã ra Jesus tóg vėsýjãm ěvãnh ký ti mý vĩ tar han mũ sir, ti to jũ ký. “Kutĩg, Satanás,” he tóg, Pedro mý. “Isý Topẽ vĩ mranh han sór ã tóg mũ,” he tóg. “Ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ! Ęprã ke jykre vẽ, ã tỹ inh mý nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mý.

²⁴ Ký tóg ã mré mũ tĩ ag mý vĩ mãn mũ. “Ãjag tỹ inh mré kãmũ ký tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tãvĩ hã han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi ký sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa ký isén jé, ha vemnĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isý tag han ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh mré mũ sór nýtĩn ký,” he tóg. ²⁵ “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han ký ãjag tỹ nũgme ki vár ke vẽ. Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovãnh ký ãjag krenkren ke vẽ, ãjag kãgter ke mũ (hã) ra. ²⁶ Hẽn ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Ký tóg kórég nỹ. Ęg tỹ ne tỹ ěg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ěg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg. ²⁷ “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Kãtĩg mãn jé sóg ke mũ, kanhkã tá, isý jěgně jafã ag mré, inh jóg tỹ isý ùn mág han ti ký. Ký sóg vẽn h kar mý ãjag tỹ nén han ja kaja ěn ven ke mũ. ²⁸ Ha vé, ki hã sóg tó mũ. ãjag kãmĩ ù ag tóg Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki ěg mré nýtĩ ù ag. Ęprã ke fi kósin ěn ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Inh hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

17

*Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vēmén
(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ. Tiago mỹ ke gé, ti jãvy tỹ João mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tí mũ, pãnónh ra. ² Kỹ tóg ag jo vãnh ve ù han mũ sir, kỹ ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Ti kur vỹ kópréj nĩ gé, jẽngrẽ ri ke. ³ Kỹ vãhã Moisés tóg ag mỹ vãnh ven mũ sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vēmén mũ. ⁴ Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg sér tĩ,” he tóg. “Ëg mỹ pãjó tãgtũ han mũ', ã mỹ', Moisés mỹ', Elias mỹ ke gé'?” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

⁵ Pedro tỹ ver vēmén mũ ra kanhkã góg kókov tóg ag kri rũm ke mũ. Kỹ vãnh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kãtã, kỹ tóg: “inh kósín pir hã vẽ,” he mũ. “Ti vĩ jẽmẽ ra,” he tóg, Topẽ ti.

⁶ Kỹ Jesus mré mũ tí ag tóg mẽg mũ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ag mỹ e tĩn kỹ ag tóg mũg ke mũ sir. ⁷ Kỹ Jesus tóg ag to kãtĩg kỹ ag mẽg mũ sir, ã nĩgé tỹ, kỹ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra,” he mũ. “Mũmẽg tũg nĩ,” he tóg mũ.

⁸ Kỹ ag tóg mũ ãvãnh mũ, hã ra ag tóg Jesus hã vég mũ. Ti mré vēmén mũ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ, kanhkã tá kãmũ ãn ag.

⁹ Kỹ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag mũn kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ',” he mũ. “Ajag tỹ ùri nén vég mũ tag tó tũg nĩ ver,” he tóg. “Sỹ íser ja tá vỹn ke kar hã kãmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti mỹ: “hã ra Topẽ vĩ to professor ag tóg Elias tó tĩ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ nẽji, Cristo kãtĩg ke to hã, Elias ti. Hã mỹ'?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ mỹr, nén kar han mãn jé, Elias ti. ¹² Ha mẽ, kãtĩg ti

huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ti vóg kónãn sór kỹ. Hã kỹ ãprã ke fi kósın ên tóg, inh hã tóg ag tugrĩn jagtar ke mũ gé, ag tỹ inh vóg kónãn ken kỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Kỹ ag tóg vãhã ti tỹ nén tó mũ to jykrén mũ, ti mré mũ tĩ ag. “João Batista to ke ja vẽ, ãg kygpég tĩ ên to ke ja vẽ, hã vỹ: Elias, he mũ, ti tỹ Elias ên ri ke ja nĩn kỹ,” he ag tóg mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag.

*Jesus tỹ kyrũ tỹ há' he
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Kỹ ag tóg vẽn h e ên tá junjun mũ sir. Kỹ ù tóg Jesus to kãtĩ mũ, ag kãmĩ ù. Ti krêm tóg grĩnh ke mũ, ã jakrĩ tỹ, kỹ tóg ti mỹ: ¹⁵ “Senhor,” he mũ. “Inh kósın jagãgtãn nĩ,” he tóg. “Ter tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tãvĩn tĩ. Kejẽn tóg pĩ ki kutê tĩ, ter tĩ ên han kỹ, kejẽn tóg goj ki kutê tĩ,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ sóg ã mré mũ tĩ ag mỹ ti ven ja nĩgtĩ, ag tỹ ti tỹ há' he jé, hã ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mỹ.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩnh ke mũ'?” Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩnh mũ'?” he tóg. “Inh mỹ ti pére kãtĩg,” he tóg, Jesus ti, ti panh mỹ.

¹⁸ Ag tỹ ti mré kãmũ kỹ Jesus tóg ti jagrẽ mỹ vĩ jũ han mũ sir, ti tỹ ti tovãnh jé. Kỹ tóg vêsýmér ti ki kãkutê mũ sir, kỹ tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹ Kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ sór mũ. Vyr mỹ ag tóg Jesus mỹ: “ãg ne tóg ti tỹ há' he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hẽ ri ken kỹ hỹn?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ inh ki ge tũ nỹtĩ tugnĩn ke vẽ, ãjag tỹ inh vĩ kri fig tũ tugrĩn ke vẽ,” he mũ. “Ha

mě, ãjag tỹ inh ki ge sĩ han kỹ nỹtĩ ra ãjag tóg pãnónh tag mỹ: “ha tag ra tĩg,” he há nỹtĩnh mũ vễ. ãjag tỹ pãnónh mré vĩ kỹ tóg tĩg ke mũ vễ, ha mẽ, ãjag tỹ inh ki ge sĩ nỹtĩ ra. Ka tỹ mostarda fy vĩ sĩ tãvĩ nĩ. ãjag tỹ inh ki ge sĩ nỹtĩ ra, ka tỹ mostarda fy sĩ ẽn ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩnh mũ vễ. Kỹ ãjag tóg pãnónh tĩn há nỹtĩnh mũ vễ. Nén kar han há ãjag nỹtĩnh mũ vễ, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ra. ²¹ Hã ra vễnh jagrẽ kórég tỹ ge kutẽm tóg jagy nĩ. Topẽ mré ẽg tóg vĩnh ke mũ, kỹ ẽg tóg ti mré vĩ kỹ vãkrenh ke mũ gé, nén ù ko tũ jé ẽg tóg ke mũ, kỹ tóg vãhã kutẽnh mũ, vễnh jagrẽ kórég tỹ ge ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó mãn
(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

²² Tag kar kỹ ag tóg ga tỹ Galiléia tá nỹtĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósĩn vĩ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vễ,” he mãn mũ. “Èprã ke ag vĩ ãjag tỹ isỹ nén han sór mũ ẽn han ke mũ. ²³ Ag tỹ isén ke vễ. Ag tỹ isén kar kỹ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ imposto kajãm

²⁴ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ (ag tóg) cidade tỹ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Kỹ imposto kaja mãng tĩ ag tóg Pedro mỹ vĩ mũ, Topẽ jo ĩn jé imposto mãng tĩ ag. Imposto ẽn kaja hã vĩ: jãnkamy régre, he mũ. Pedro mỹ ag tóg: “ãjag Senhor mỹ kajãm tũ nĩgtĩ?” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kỹ tóg ã ĩn tá jun mũ sir, Pedro ti. Kỹ Jesus tóg ti mỹ vĩ mũ, imposto to, hã ra Pedro tóg ti mỹ nén ù tó ja tũ nĩ

ver. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “Simão’,” he mÿ. “Pã’i ag mÿ ã mÿ: “ha imposto kajãm,” he ja tũ nĩ?” he tóg, Jesus ti. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ag mÿ ãjag krẽ mÿ: “kajãm nĩ,” henh ke mÿ’, ãjag mré ke tũ ag mÿ, vó?” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ. ²⁶ Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ãjag mré ke tũ ag mÿ ag tóg: “kajãm nĩ,” he tĩ,” he mÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hÿ, hã vẽ,” he mÿ. “Kÿ ag krẽ hÿn kajãm ke tũ nĩ vẽ. ²⁷ Hã ra ag tóg ãg to jykrén kónãn sór mÿ, ãg tÿ kajãm tũ to, ãg tÿ tÿ Topẽ mré ke nÿtĩ ra. Ag tÿ ãg to jykrén kónãn sór kÿ ãg hÿn tóg kajãm ke mÿ, Topẽ jo ãn jé imposto ãn, ãg tÿ tÿ Topẽ krẽ nÿtĩ ra, Israel krẽ ke gé. Hã kÿ pirã sygsam tÿg, nig ãn tá. Sygsam kÿ jẽ kÿ ã tóg pirã kãgmÿnh mÿ. Á tÿ ãn kãgmÿ vén mÿ ãn jẽnky tugnyãm nĩ. Jãnkamy vÿ kãkã nĩ, ti jẽnky kãkã, ã tÿ ãg jo kajãm jé, ã jo, ijo ke gé,” he tóg, Jesus ti. Kÿ Pedro tóg tĩ mÿ sir. Jãnkamy vég tóg mÿ sir. Kÿ tóg tÿ imposto kajãm tĩ mÿ, Pedro ti.

18

Û tÿ ãg kãfór nĩ

(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Kejën Jesus mré mÿ tĩ ag tóg ti mÿ vĩ mÿ, kÿ ag tóg: “kejën ãg tóg Topẽ tÿ tÿ ãg pã’i nĩ venh ke mÿ,” he mÿ. “Ëg tÿ ti ve kÿ ã tÿ hẽ nÿ hÿn ãg kãfór kar nĩ?” he ag tóg, Jesus mÿ. ² Kÿ Jesus tóg gĩr ã jé prẽr mÿ, kÿ tóg ag kuju kã ti fẽg mÿ, gĩr ti. ³ Kÿ tóg ag mÿ tag tó mÿ, ha mẽ. “Gĩr ri ke han nĩ, ãjag tÿ Topẽ tÿ tÿ ãg pã’i nĩ ve sór kÿ, ke tũ nĩ (mÿ) ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Hã kÿ ãjag jykre tovãnh nĩ, gĩr jykre han jé,” he tóg. ⁴ “Gĩr pi(jé) ãn sanh kãfór sór nĩ’. Kÿ ti ri ke han nĩ. Jagnẽ kãfór nĩ sór tũg nĩ. “Ûn sĩ vÿ tÿ

inh nĩ, gĩr ri ke vỹ tỹ inh nĩ,” hemnĩ, ãjag tỹ kar kỹ tỹ ùn mág kãfór kar nỹtĩ jé, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩn kỹ,” he tóg. ⁵ “Ãjag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ. ãjag tỹ inh mré ke nỹtĩn tugnĩn gĩr tỹ ge jẽ'ỹn nĩ, to há nỹtĩmĩ, isugrĩn. ãjag tỹ isugrĩn ù tỹ ge to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Inferno ki kutẽ mũ vỹ jagy pẽ nĩ
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Ùn sĩ tag tóg inh ki rã kỹ jẽ. Kejẽn ù tóg ùn sĩ tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. Ẽn jykre vỹ kórég tãvĩ nĩ. Ẽn hã mỹ tóg há nỹnh mũ vẽ, ù tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ù tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg, Jesus ti. ⁷ “Topẽ vỹ ag ve kónãn pẽ han ke mũ, ag tỹ ù tỹ iso há nỹtĩ ag krĩn kónãn kỹ. Ag tỹ ag krĩn kónãn kỹ tóg ag tỹ inh vĩ mranh ha mẽ tĩ. Û tỹ hẽn ri ke ag tóg ag krĩn kónãn tĩ. Hã ra ag tóg to jagãgtar tãvĩ han ke mũ gé. Topẽ vỹ ag ve kónãn pẽ han ke mũ, ag tỹ ù krĩn kónãn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ “Ã tỹ nén ù vóg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. ã tỹ hẽ kã tá tũg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. Jagy ti nỹ, ã nĩgnó pir ti, ã tũg vãnh ti ke gé. ã tỹ nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽ kỹ tóg jagy kãfór nĩ, ã tỹ pẽn régre ra inferno ki kutẽn kỹ, pĩ nhyr vãnh ẽn ki kutẽn kỹ mỹr. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke tóg hã ra há tĩ,” he tóg. ⁹ “Ã tỹ nén ù ki vẽ'ĩ kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã kanẽ ù nám nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. Jagy ti nỹ, ã kyvó ti. ã tỹ kanẽ régre ra nũgme ki kutẽ kỹ tóg jagy kãfór nĩ, ã tỹ inferno ki kutẽn kỹ, ã tỹ pĩ nhyr vãnh ẽn ki kutẽn

kỹ. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ãn ve kỹ tóg hã ra há tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Carneiro vãfor to comparaçã
(Lc 15.3-7)

¹⁰ “Hã kỹ gĩr to é he tũg nĩ. Û tỹ ag ki rĩr mũ ag vỹ kanhkã tá nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù ag vẽ, ù tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Inh jóg mré ag tóg nỹtĩ, ti vég ag tóg nỹtĩ, ù tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Hã kỹ gĩr ag to é he tũg nĩ. ¹¹ Tỹ sóg ãprã ke fi kósın nĩ. Ûn vãgfor mũ ãn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Tag to jykrén nĩ. Û tóg carneiro tỹ 100 (ke) tỹ mẽg nĩ. Kejẽn ti mẽg pĩr tóg vãfor ja nĩ. Kỹ tóg ùn pĩr ãn kanẽnh tĩ mũ sir, ti jãvãnh tĩ tóg mũ sir. Ti mẽg e ãn tóg pãnónh tá nỹtĩ. Ag ré kỹ tóg tĩ mũ sir, ùn vãfor mũ ãn jãvãnh jé, ùn pĩr ãn ti. ¹³ Kỹ tóg ti vég mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ sér pẽ tĩ sir, ha mẽ. Ti mẽg e ãn tóg ti mỹ há nỹtĩ, ù tỹ 99 (ke) ãn. Hã ra ti tỹ ùn pĩr ãn ve mãn kỹ tóg ti mỹ há tãvĩ nĩ sir, ùn e ãn tỹ ti mỹ há nỹtĩ kãfór. Kỹ ti fe tóg mrin ke mũ. ¹⁴ Hã kỹ tóg Topẽ mỹ kórég nĩ, ùn sĩ pĩr vãfor kỹ, ti kren tũ nĩn kỹ, gĩr sĩ pĩr mỹr. Topẽ pí(jé) tag to há nĩ’, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

Ëg mré ke ù tỹ Topẽ vĩ mranh

¹⁵ “Kejẽn ã régre vỹ Topẽ vĩ mranh mũ. Kỹ ti venh tĩg nĩ, ã tỹ ti mré vẽnén jé, to. Vyrmyndi ti mré vẽnén ven nĩ. Hẽn ri ke mũn tóg ã vỹ jẽnẽnh mũ, kỹ ã tóg ti kren han mũ sir, ã régre ti. ¹⁶ Ti tỹ ã vỹ jẽnẽ sór tũ nĩn kỹ ù mỹ: inh mré ti jyvẽn tĩg, hemnĩ, ùn pĩr mỹ, ke tũ nĩ kỹ ùn régre ag mỹ. Kỹ ti mré vẽnén mãn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ã tỹ ti mré vỹ mẽ jé. ¹⁷ Ti tỹ

ājag vī mẽ sór tũ nĩn kỹ vẽn̄h kar mỹ tómnĩ sir, inh mré ke kar ag mỹ. Ti tỹ vẽn̄h kar vī mẽ sór tũ nĩn kỹ ti mré vī m̄n̄ tũg nĩ sir. “Topẽ vī ki kagtũg ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ,” hemnĩ ti to. “Topẽ vī mranh sór ti mũ, governo mỹ jãnkamy m̄g tĩ ag ri ke,” hemnĩ ti to. ¹⁸ Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ājag mỹ ke mũ, ha mẽ. Ājag tỹ tag ki ũ mỹ: “kanhkã venh ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỹ tóg venh ke tũ nĩ. Ājag tỹ ũ mỹ: “kanhkã ve jé ã tóg ke mũ,” hen kỹ tóg venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ “Ha mẽ, sỹ ājag mỹ nén tónh ke mũ ti. Kejẽn ājag kãmĩ ũn régre ag tóg nén ũ to jykrén, ag tỹ Topẽ mỹ nén to vī jé. Kỹ ag tóg ti mỹ nén to vī mũ sir. Tỹ ag ěprã ke nỹtĩ, hã ra ag tóg Topẽ mỹ nén ũ to vī mũ. Kỹ inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ nén to vī mũ ěn ti,” he tóg. ²⁰ “Kejẽn ājag kãmĩ ũn régre ag vỹ iso vēmén tĩ, kejẽn ũn tãgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vẽn̄hmãn kỹ nỹtĩ. Kỹ sóg ag mré nĩ nĩ sir, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã kỹ Topẽ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ ti mỹ nén to vī mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

Ũ camarada kórég to comparação

²¹ Kỹ Pedro tóg ti to kãtĩg kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Kejẽn inh régre tóg vẽn̄h jykre pãno han ja nĩ. Kỹ inh mỹ ti mỹ vẽn̄h pãte fón e han mũ? Vẽn̄h pãte fón tỹ hẽ ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tỹ 7 (ke) mỹ há nĩ?” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²² Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Vẽn̄h pãte fón tỹ 7 (ke) vỹ pir nĩ,” he tóg. “Vẽn̄h pãte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vỹ pãgsĩ nĩ,” he tóg. ²³ “Ha vé, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ to comparação ũ vẽ, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Pã'i mág ri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pã'i mág ěn ti. Kỹ tóg kejẽn ag tũ ve sór mũ, ag tỹ ti

mỹ név(e) ti. ²⁴ Kĩ tóg vég mũ. Hã ra ti camarada ù tóg ti mỹ név(e) mág jẽ, hã vỹ: 10 mil (ke), he mũ. ²⁵ Hã ra ti tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, kĩ ti patrão vỹ ti fón sór mũ, jãnkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krẽ ke gé, ti tũ kar mỹr, ti tỹ ã kaja to ã név(e) kajãm jé. ²⁶ Hã ra tóg ti mỹ jagy tĩ, kĩ tóg ti krẽm grĩnh ke kĩ ã jakrĩ tỹ jẽ mũ. Ti krẽm grĩnh ke kĩ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ver isovãnh sĩ han, kajãm jé sóg (ke) mũ vãhã,” he tóg.

²⁷ Kĩ ti patrão tóg ti jagãgtãn mũ sir, ã camarada ti, kĩ tóg ti tovãnh mũ. Ti mỹ tóg ti név(e) tỹ tũ' he mũ. “Ha tĩg, jatun mỹ,” he tóg mũ sir. ²⁸ Kĩ ti camarada ẽn tóg tĩ mũ sir. Kĩ tóg ã mré camarada ù vég mũ sir. Ti ki tóg név(e) sĩ jé, cruzeiro pir mỹr. Kĩ tóg ti mäg mũ sir. Ti nunh kã tóg ti kãgũg mũ, kĩ tóg ti mỹ: “inh mỹ kajãm, ã név(e) ti,” he mũ, ùn név(e) mág ja ẽn ti, ù tỹ ã mỹ név(e) sĩ ẽn mỹ.

²⁹ Kĩ tóg ti krẽm grĩnh ke kĩ ã jakrĩ tỹ jẽ mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “ver isovãnh, vãhã sóg kajãm kãn ke mũ ha,” he mũ.

³⁰ Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Kĩ tóg vëse jafã kãtá ti fón mũ sir, ti tỹ ti mỹ kajãm jé, ti név(e) ti. ³¹ Hã ra ti mré camarada ù ag vỹ vég mũ, kĩ tóg ag mỹ e tĩ. Kĩ ag tóg ãjag patrão mỹ tó kãn mũ sir, ti tỹ nén han mũ ti. ³² Kĩ ti patrão tóg ti jé prër mũ sir. Kĩ tóg ti to jũ mũ. “Jykre kórég pẽ han ã,” he tóg. “Á név(e) mág tỹ sóg tũ' he vẽ, ã tỹ inh mỹ to vĩn kĩ. ³³ Kĩ ã tỹ ã mré camarada ẽn jagãgtãn ke vẽ vẽ, isỹ ã jagãgtãn ri ke,” he tóg. ³⁴ Kĩ tóg ti to jũ mág han mũ sir, ti patrão ti. Kĩ tóg ti ség mũ. Ag mỹ tóg: “ha ti vóg kónãn,” he mũ gé, ti tỹ ã patrão mỹ kajãm kãn jé, ti név(e) mág ẽn ti,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “Hã han jé tóg ke mũ, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag régre ag mỹ vênh pãte fón pẽ han sór tũ nĩn kỹ, ag tỹ kygnẽ ja ti,” he tóg, Jesus ti.

19

*Ëg tỹ ãg prũ fón ke tũ
(Mc 10.1-12)*

¹ Kỹ Jesus tóg tó kãn ja nĩ, ti tỹ ag mỹ nén tó sór mũ ti. Kỹ tóg Galiléia tá kãkutẽ kỹ goj tỹ Jordão mãra tĩ mũ sir. Israel ag jamã ã vẽ gé. ² Kỹ ãn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kỹ tóg tá ag kygtãg kãn mũ sir.

³ Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti vême mẽ sór vẽ, vênh prũ ke fón to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “mỹ ãg tỹ nén ã ã to ãg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

⁴⁻⁵ Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Topẽ vĩ rá ki vemnĩ,” he tóg. “Tã tóg rán kỹ nĩ, Topẽ tỹ nén han mũ ti. Ti tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã kỹ ãn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré kỹ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ãn pir nĩ sir, ã prũ fi mré,” he tóg, Topẽ ti. ⁶ Hã kỹ fag tóg tỹ ãn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ãn régre nỹtĩ. Hã kỹ fag tỹ vênh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ãn pir han vẽ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Hã ra Moisés tóg ãg mỹ: “fi mỹ vênh rá nĩm kar kỹ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tỹ ne jé ãg mỹ tag tó ja nẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mỹ, ãjag tỹ vênh kanhrãn sór tũ nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ãjag mỹ: ha fi fón ge, he ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg tag han ja tũ nĩ, ti tỹ nén kar han ve ki. ⁹ Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ. ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kỹ ã fi tỹ prũg mãn

kỹ ãjag prũ tũ fi vễ sir, ha mẽ. ãjag tỹ fi tỹ ù mré nỹ tugrĩn fi fón kỹ tag hã ne pãgsĩ nỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg e tĩ, ti vĩ tag, hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ge nĩn kỹ tóg tỹ ù nỹ, ãg prũg kỹ,” he mũ. “Ëg tỹ ãg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn kỹ tóg vẽnhmỹ nỹ, kỹ ãg hỹn prũg sór tũ nĩ,” he ag tóg.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ũn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topẽ tóg ù ag mỹ: ha prũg tũg, henh ke mũ, ãn ag hã vĩ prũg ke tũ nĩ,” he tóg. ¹² “Û ag tóg kurĩ nỹtĩ, ag mur mũ kã. Kỹ ù ag tóg kurĩ nỹtĩ gé, ag tỹ ag grãfy kym kỹ. Kỹ ù ag tóg kurĩ ri ke nỹtĩ gé, ag tỹ Topẽ to jykrén kỹ, ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tugrĩn prũg sór tũ nỹtĩn kỹ. Û tỹ to jykrén mũ ãn jé to jykrén,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ gĩr ag to há nĩ
(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Kỹ fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé, ti tỹ ag to Topẽ mré vĩ jé. Hã ra Jesus mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to. ¹⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tỹ ge hã vĩ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ pã'i nĩ ãn krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ Kỹ tóg ag mẽgmẽ kãn mũ sir, ã nĩgé tỹ. Ag mẽgmẽ kãn kỹ tóg tá kãkutẽ mũ sir.

*Kyrũ rico kãme
(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)*

¹⁶ Kỹ vãhã ù tóg ti tá jun mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Há ã tóg jẽ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Ti ve jé inh hỹn vẽnh jykre há tỹ hẽ ri ke han ke mũ?” he tóg.

17 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ ne jé inh ki vênh jykre há jêmê sór nê?” he mÿ. “Ûn pir tóg há nÿ, ha mÿ. Ti tÿ ãg jyvên ên ki króm nÿ, ã tÿ rÿr krÿg ja tÿ ve sór kÿ,” he tóg.

18 Kÿ tóg ti mÿ: “ti tÿ ãg jyvên tÿ hê ri ke nê?” he mÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ti tÿ ãg jyvên tag há vê, ha mÿ: ù tén tÿg nÿ, ã prÿ tÿ fi mré nÿ tÿg nÿ, nén ù péju(g) tÿg nÿ, ù to ón tÿg nÿ, 19 ã nÿ mré ã jóg kamêg nÿ, ã régre ki rÿr há han nÿ, ã tÿ vênh ki rÿr há ri ke han nÿ, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

20 Kÿ kyrÿ tóg ti mÿ: “tag kar ki sóg króm tÿ,” he mÿ. “Kÿ ne nÿ hÿn ver inh mÿ tÿ tÿ?” he tóg. 21 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ vênh jykre há han sór kÿ tag han nÿ, ha mÿ,” he mÿ. “Á tÿ kar vâm tÿg. Kÿ ùn jagãgtar ag mÿ vin, jãnkamy ti, kÿ ã tóg kanhkã tá tÿ mág nÿ sir. Kar kãtÿg nÿ, ã tÿ inh mré tÿg jé,” he tóg, Jesus ti. 22 Kyrÿ ên tÿ ti vÿ tag mÿ kÿ tóg fe kaj han kÿ tÿ mÿ sir. Ti tÿ vÿ e nÿtÿ, há kÿ tóg ti mÿ vênhmÿ tÿ.

23 Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ kãmén mÿ sir. “Sÿ ke há vê, há kÿ sóg ke mÿ. Jagy ti nÿ, ùn rico tÿ ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ ãg pã'i nÿ venh ke ti,” he tóg. 24 “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mân mÿ. Cavallo pãnÿ sór vÿ préj nor fÿn kutê tÿ nÿ mÿr,” he tóg. “Ti tÿ fÿn kutê há nÿ ra tóg ver jagy tÿ vê, ùn rico tÿ ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ ãg pã'i nÿ venh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

25 Kÿ tóg ti mré mÿ tÿ ag mÿ e tÿ, ti vÿ tag. Kÿ ag kanê tóg jur mÿ. “Kÿ ù hÿn kren ke tÿ nÿ,” he ag tóg. 26 Kÿ Jesus tóg ag ki êvãnh mÿ, kÿ tóg ag mÿ: “êprã ke ag vÿ vêsóg ki tá jun ke tÿ nÿ,” he mÿ. “Topê há

tóg ãjag tỹ tá jun han ki kanhró nĩ, ti tỹ nén ù kar tỹ hẽ ri ken há nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Nén kar ré kỹ ãg mũ mũ, ã mré. Tag to ãg hỹn ne venh ke mũ?” he tóg.

²⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tó mũ,” he mũ. “Inh mré ãjag tóg mũ mũ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósın nĩ. Kejẽn sóg inh nĩgja kri nĩnh mũ, isỹ vẽn kar jykre tugnỹm jé. Sĩnvĩ inh nĩnh mũ, kurã ãn kã. Nén kar han mãn jé sóg ke mũ, kurã ãn kã. Kỹ ãjag tóg ãjag nĩgja kri nĩgnĩg kỹ nỹtĩnh mũ gé, nĩgja tỹ 12 (ke) kri, ãjag tỹ povo tỹ Israel kar jykre tugnỹm jé, povo tỹ 12 (ke) tag ag jykre,” he tóg. ²⁹ “Jó ù tóg isugrĩn ã jamã ré kỹ tĩ mũ, ã kãke, ã jãvy, ã ve, ã panh, ã mỹnh, ã japỹ ré kỹ tóg tĩ mũ, inh jykre tugrĩn. ãn vỹ tóg vẽn kato ã tỹ ãprã ré kỹ tũg ja ãn e ri ke venh ke mũ, tag ki, ãprã. Kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “Jãvo tag ki ùn mág ù ag kãsir nỹtĩnh ke vẽ, tá tere kỹ, kỹ tag ki ùn kãsir ù ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vẽ, tá tỹ pã'i nĩnh ke vẽ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ kanhkã jykre tó vẽ.

20

Uva ki rãnrãj tĩ ag to comparação

¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ũ tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he mũ, to comparação han kỹ. “Patrão ri ke tóg nĩ. Kusã ki tóg tĩ mũ, 6 horas ki, camarada ag jãvãnh jé, ag tỹ ti jakré ki rĩr jé. ² Kỹ tóg ù ag vég mũ sir. Ag mré tóg vẽn rãnrãj kaja to jykren mũ, hã vỹ: jãnkamy pir, he mũ, por dia kaja ti. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ki rĩr mũjẽg,” he mũ sir. ³ Kỹ ag tóg mũ mũ. Hora tãgtũ tũg kỹ, 9 horas ki tóg tũg

mãn mũ, ù ag jãvãnh jé gé. Kÿ tóg ù ag vég mũ gé sir. Véké ag tóg êmã kuju tá nÿtĩ, rãnrãj tũ kÿ. ⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ inh jakré ki rĩr mũjêg,” he mũ gé. “Kajãm jé sóg ke mũ, ti kaja tÿ,” he tóg. ⁵ Kÿ ag tóg mũ mũ.

Hora tãgtũ ù tũg kÿ, meio dia ki tóg ù ag jãvãnh tĩg mãn mũ, 3 horas ki tóg tĩg mãn mũ gé. Ag ve kÿ tóg ag mÿ ke mũ gé, kÿ ag tóg mũ mũ gé, ti jakré ki rĩr jé. ⁶ Vãhã tóg rãkãnh mũ sir. 5 horas ki tĩg mãn kÿ tóg ù ag vég mũ gé, véké jêgê kÿ nÿtĩ ag. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé rãnrãj tũ nĩ nê?” he mũ. “Kurã kar ki ãjag tóg ki nÿtĩ, rãnrãj tũ nÿtĩ ra,” he tóg ag mÿ. ⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra ù tóg êg mÿ: ha inh rãnrãj han, he ja tũ nĩ,” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ha inh jakré ki rĩr mũjêg ge,” he mũ sir. Kÿ ag tóg mũ mũ gé.

⁸ Kutÿ kÿ ag patrão tóg ã tũ ki rĩr tĩ ên mÿ: “ha ag jé prêr,” he mũ, 6 horas da tarde ki. “Ag mÿ ti kaja ti nĩm,” he tóg. “Ûn tÿ rãkãnh kÿ kãmũ mũ ag mÿ nĩm vén, kar kÿ ù tÿ kusã ki kãmũ mũ ag mÿ nĩm rén,” he tóg ti mÿ. Kÿ tóg ke mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ti.

⁹ Kÿ ù tÿ rãkãnh kÿ junjun mũ ag vÿ ãjag kaja ti mãn mũ, hã vÿ: jãnkamy pir, he mũ. Ag rãnrãj sĩ ra ag tóg por dia kaja vég mũ sir. ¹⁰ Kÿ ù tÿ kusã ki rãnrãj mũ ag tóg to jykrén mũ. “Ti hÿn êg mÿ ti kaja kãfór han ke mũ, êg tÿ kurã kar ki rãnrãj kÿ,” he ag tóg mũ, to jykrén kÿ. Hã ra tóg ag mÿ jãnkamy pir ên nĩm mũ gé sir, por dia kaja ên. ¹¹ Ag tÿ jãnkamy ên mãn kÿ ag tóg ti to jũ mũ, ãjag patrão to. ¹² Kÿ ag tóg ti mÿ vĩ mũ. “Tag ag vÿ hora pir ki rãnrãj, jãvo ã tóg ag mÿ êg kaja ri ke han. Kurã kar

ki ãg tóg rãnrãj mÿr, to ãg ron, ti rÿ jagy ra ãg tóg to krónh ke ja tũ nĩ,” he ag tóg, ãjag patrão mÿ.

¹³ Kÿ tóg ag kãmĩ ù mÿ ke mũ, ag patrão ti. “Sÿ ã ki kygnẽ pijé!” he tóg. “Inh mré ã tóg jãnkamy pir to jykrén ja nĩ, hã kÿ sóg ã mÿ nĩm mũ, jãnkamy pir ti.

¹⁴ Kÿ ã tũ mãn kÿ tĩg. Hã ra sóg ag mÿ nĩm sór mũ gé, sÿ ã mÿ nĩm ja ên ri ke. ¹⁵ Isũ vễ mÿr, jãnkamy ti, kÿ sóg sÿ tÿ nén han sór mũ ên han mũ. “Ã mÿ jũ’, isÿ ag mÿ vĩ há han to?” he tóg ti mÿ, patrão ti.

¹⁶ Hã kÿ ãgno tá kãmũ ag vÿ ùn kãmũ vén mũ ag ri ke nÿtĩnh mũ, tãpÿr kÿ, jãvo ùn kãmũ vén mũ ag vÿ ãgno tá kãmũ mũ ag ri ke nÿtĩnh mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ã ter ke tó mãn

(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Kÿ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Kÿ tóg vÿrmÿ ù tÿ 12 (ke) ên ag mré vễmén mũ. Ag tÿ ã mré ãpÿr jagma mũn kÿ tóg ag mré vễmén mũ, ag tÿ ãmãn jagma mũn kÿ. ¹⁸ “Ha vé,” he tóg. “Jerusalém ra ãg tóg mũ mũ,” he tóg. “Ëpÿrã ke fi kósin ên vÿ jagtar ke mũ. Inh hã vễ. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag tóg ãjag tÿ isÿ nén han sór mũ ên han ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Ag tÿ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vễ. ¹⁹ Kÿ ag tóg fóg ag mÿ inh fẽg ke mũ sir, ên ag tÿ iso é he jé, ag tÿ inh mrãnmrãn jé, ag tÿ ka to isa jé. Kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ûn régre ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór

(Mc 10.35-45)

²⁰ Kÿ Zebedeu krẽ ag mÿnh fi tóg Jesus venh kãtĩ mũ, fi krẽ ag mré. Ti krẽm fi tóg mũg ke mũ, fi tÿ

ti mỷ nén (ũ) to vĩ sớ kỷ. ²¹ Kỷ tóg fi mỷ: “ã tỹ ne to vĩ sớ nễ?” he mũ. Kỷ fi tóg ti mỷ: “kejẽn ã tóg tỹ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kỷ inh krẽ tag ag tỹ ã rã hã nỹtĩnh há tóg tĩ, ù tỹ ã pẽgja tá nĩ jé, kỷ ù tỹ ã jakãnh tá nĩ jé,” he fi tóg, ti mỷ.

²² Kỷ Jesus tóg ag mỷ: “ãjag tỹ nén to vĩ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “Jagy ti nỹ. ãjag mỷ inh ri kén jagtar sớ mũ'? ãjag mỷ tovãnh ke tũ nĩ'?” he tóg. Kỷ ag tóg ti mỷ: “hỹ,” he mũ. “Tovãnh ke tũ ẽg nĩ,” he ag tóg, ti mỷ. ²³ Kỷ tóg ag mỷ: “hỹ, jagãgtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Hã ra isũ tũ vễ, sỹ ãjag mỷ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pẽgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ. Ha inh jakãnh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé, isũ tũ vễ. Topẽ tỹ ùn mỷ: ha ti rã hã nỹtĩ, henh ke mũ ẽn ag hã tỹ inh rã hã nỹtĩnh ke vễ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mẽg mũ, ùn régre ag tỹ Jesus mỷ tag to vĩ ja ti. Kỷ ag tóg ag to jũ mũ. ²⁵ Hã ra Jesus tóg ag jé prẽr kãn mũ, kỷ tóg ag mỷ: “fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “Vẽn kar jẽgnẽg ag tóg tĩ mỷr, kỷ ag mág ag tóg vẽn kar mỷ: gemnĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kỷ,” he tóg. ²⁶ “Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mỷ tỹ ùn mág nỹtĩ sớ mũ'? Kỷ tỹ jagnẽ camarada ri ke nỹtĩmnĩ, jagnẽ tũ ki rĩr kỷ. ²⁷ ãjag mỷ tỹ pã'i nỹtĩ sớ mũ'? Kỷ tỹ jagnẽ krẽm ke nỹtĩmnĩ, tỹ ùn kãsir nỹtĩmnĩ. ²⁸ Hã kỷ sóg camarada tũ nĩ gé. Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kãtĩg, sỹ ãjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Hã kỷ sóg vẽn kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ há' he
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Hã ki ag tóg Jerusalém ra mũ mũ. Kejẽn ag tóg cidade tỹ Jericó fĩn rãm kỹ ag tóg tá pa mũ, hã ra ù tỹ hẽn ri ke ag tóg Jesus nón mũ mũ. ³⁰ Ępyr ẽn tá, ẽnĩn ẽn tá ùn kyvó ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ nĩ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg Jesus tỹ jagma tĩg mễg mũ. Kỹ ag tóg ti jé prěr mũ. “!..Senhor.!” he ag tóg. “!..Davi kósin', ẽg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. ³¹ Kỹ ag tóg ag to jũgjũ mũ, ti nón mũ ù ag. “Mễ kã nỹtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prěr mãn', prěr mãn' he mũ, jamã hár(a). “!..Senhor, Davi kósin', ẽg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

³² Kỹ Jesus tóg krỹg he mũ, kỹ tóg ag jé prěr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ne to ãjag vĩ, sỹ ãjag mỹ han jé?” he mũ. ³³ Kỹ ag tóg ti mỹ: “ẽg tỹ ẽvãnh há tóg tĩ,” he mũ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag jagãgtãn mũ sir. Ag kanẽ mễgmễg tóg mũ sir. Kỹ ag tóg ẽvãnh há han mũ sir. Ti nón ag tóg mũ mũ sir.

21

*Jesus tỹ Jerusalém tá jun
(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)*

¹ Ag mũn kỹ ag tóg Jerusalém kakó tá junjun mũ, ẽmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá. Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jẻgnẻg mũ, ẽmã ẽn ra. ² Kỹ tóg ag mỹ: “ẽmã ẽn ra mũjẻg, ẽg jo ẽmã nĩ ẽn ra,” he mũ. “Tá ãjag tóg burrica fi venh mũ. Se kỹ fi jẻ. Fi kósin vỹ fi mré jẻ nĩ. Ẽn fi kavãn kỹ fi pére kãmũmnĩ. ³ Hẽn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ vĩ sór mũ, fi to. Kỹ ag mỹ: “ẽg Senhor vỹ fi ve sĩ han sór mũ. Kãnhmar tóg fi jẻnẻ mãn mũ,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴ Hã ra tóg rán kÿ nĩ gé, tag. Topẽ vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ. ⁵ “Sião tá ke fag mÿ tag tómnĩ, ha mẽ. Hã vé, ã pã'i tÿ rei tóg ã ki jun ke mũ, hemnĩ. Vẽnh kar to tóg fe há nĩ, jũ vanh nĩn kÿ, ã Senhor ti. Burrica kri tóg nĩ nĩ, fi kósin kri, ãg tu tĩ ãn fi kósin kri mÿr,” he tóg, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

⁶ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg mũ mũ, burrica fi mǎn jé. ⁷ Fi pére ag tóg kǎmũ mũ, fi kósin mré. Kÿ ag tóg ãjag kur tÿ kri vǎm mũ, kÿ tóg kri nĩ mũ. ⁸ Kÿ vẽn e ãn ag tóg ãjag kur tÿ ãpÿ kri kugjén mũ, ãmĩn kri. Kÿ ã ag tóg ka féj kre kÿ ãpÿ kri vǎvǎm mũ sir. Ag tÿ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vè. ⁹ Kÿ ã ag tóg ti jǎmĩ mũ mũ, jo ã ag ti nón mũ mũ. ãn ag tóg prẽnprer mũ sir. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mũ. “!..Sér tóg tĩ, pã'i vÿ ãg tá jun, ãg Senhor mág tÿ ti jẽnẽn kÿ..! !..Topẽ tá tóg kǎtĩg, ã tÿ kynhmÿ nĩ ãn tá, viva..!” he ag tóg, prẽnprer kÿ.

¹⁰ Hã ki ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kÿ tá ke kar ag vÿ ti venh kǎmũ mũ. Ag mÿ tóg e tĩ, kÿ ag tóg ti to: “ũ nẽ?” he mũ. ¹¹ Kÿ ti mré kǎmũ mũ ag vÿ ag mÿ: “Topẽ vĩ tó tĩ ãn vè,” he mũ. “Jesus vè, Nazaré tá ke ãn vè, Galiléia tá ke ãn,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ Topẽ jo ãn krẽm ag pan

(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹² Kÿ Jesus tóg Topẽ jo ãn kǎra rǎ mũ. Kÿ tóg tá ke ag pan kǎn mũ sir, nén vender he tĩ ag, nén comprar he tĩ ag ke gé. Topẽ jo ãn krẽm ag tóg negociar he tĩ, jǎnkamy trocar he ag tóg tĩ gé. Ag tÿ nén kri vin jafǎ tÿ tóg vyryn ke mũ sir. Sórag vender he tĩ ag nĩgnĩ jafǎ tÿ tóg vyryn ke mũ gé sir.

¹³ Ag mÿ tóg: “Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Tag

vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. “Inh ãn jiji vỹ tỹ Topẽ mré vỹ jafã nĩ,” he tóg, Topẽ vỹ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topẽ mré vỹ jafã tag krêm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kỹ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kỹ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁴ Kỹ ãn kyvó ag tóg ti to junjun mũ sir, ãn kónhgrĩ ag ke gé, ti tỹ Topẽ jo ãn krêm jên kỹ. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir. ¹⁵ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá nỹtĩ, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Ti tỹ ag tỹ há' he vég ag tóg mũ. Gĩr ag vỹ mẽg ag tóg mũ gé. Topẽ jo ãn krêm ag tóg nỹtĩ, gĩr ag, kỹ ag tóg Jesus mỹ prẽnprẽn mũ. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽn kỹ. Kỹ pã'i ag tóg jũgũ mũ, Jesus to. ¹⁶ Hã kỹ ag tóg ti mỹ vỹ mũ. “Ã mỹ ag prẽnprẽn mẽg tũ?” he ag tóg. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Hã ra Topẽ vỹ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Ûn kãsir ag vỹ iso vỹ há han tĩ,” he tóg, Topẽ vỹ ki. “Ûn pafa mũ ag vỹ inh mỹ vỹ há pẽ han tĩ. Ã hã ne tag han', ãn kãsir ag tỹ inh mỹ vỹ há han jé,” he tóg, Topẽ mỹ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Tag tó kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir. Cidade tá tóg kãkutẽ mũ, ãmã tỹ Betfagé ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

*Ka tỹ figueira tóg
(Mc 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Tỹ vaj kỹ kusã ki tóg cidade ra tĩg mãn mũ. Ã tĩg kỹ tóg kókĩr mũ. ¹⁹ Kỹ tóg ka tỹ figueira vég mũ sir, kỹ tóg ra tĩ mũ, ti kanẽ ko jé. Hã ra tóg kanẽ tũ nĩ. Féj tâvĩ tóg jê, kỹ tóg ti mỹ vỹ mũ. “Kanẽ han mãn ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mũ. Kỹ tóg tóg mũ sir vêsỹmér, ka ti. ²⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ sir, ti tóg mũ

ti. Kĩ tóg ag mĩ e tĩ. “Vēsỹmér tóg tóg ja nĩ,” he ag tóg. “Ti hẽ ri ké?” he ag tóg.

²¹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ kāmén mũ sir. “Ki hã sóg tó mũ, hã kĩ sóg ke mũ,” he tóg. “Inh ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isỹ ka tỹ figueira mỹ: “tóg ra,” hen kĩ tóg tóg ja nĩ. Inh vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge há han kĩ. Hã ra to: “Topẽ mỹ inh vĩ mēg mũ vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Kĩ ãjag tỹ kejẽn pãnónh mỹ: ha kutẽ, goj nig ki, hen kĩ tóg kutẽ mũ, ãjag tỹ ti kutẽn ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn kĩ. ²² Kĩ ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩn kĩ to: “han jé tóg ke mũ,” hemnĩ. Kĩ tóg ãjag mỹ han mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ẽn ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ù tỹ ã jẽnẽg mũ tó tũg
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Kĩ tóg cidade tá jun kĩ (tóg) Topẽ jo ãn kãra rã mãn mũ sir. Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti ki jēmẽ sór vẽ, hã kĩ ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé?” he mũ. “Ủ nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²⁴ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jēmẽn ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “Ãjag tỹ inh mỹ tó há han kĩ sóg ãjag mỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ²⁵ “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kĩ ti mỹ kanhkã tá vẽn jykre han ja nĩgtĩ', ẽprã vẽn jykre vó? Ủ nỹ ti jẽnẽ?” he tóg, Jesus ti.

Kĩ ag tóg ti vĩ to jykrén mũ jagnẽ mré. “Ëg tỹ ti mỹ: Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽ, hen kĩ tóg ẽg mỹ: kĩ ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ nĩ nẽ? henh ke mũ. ²⁶ Ëg tỹ hã ra ti mỹ: ẽprã ke jykre ja vẽ, hen kĩ ẽg tóg vẽn kar kato tẽ mũ sir. Ag kar vỹ João to: Topẽ vĩ tó tĩ

pě ja vě, he tĩ. Kĩ ěg tóg ag kaměg mũ, věnh e ěn,” he ag tóg mũ, jagně mĩ, pã'i ag. ²⁷ To jykrén kĩa ag tóg Jesus mĩ: “ěg pi(jé) João jykre ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Ón kĩa ag tóg ke mũ. Kĩa tóg ag mĩ: “kĩa sóg ãjag mĩ tónh ke tũ nĩ gé, ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ti,” he mũ. Á kato tĕ mũ ag mĩ tóg ke mũ, Jesus ti.

Ũn krĕ régre to comparação

²⁸ Kĩa tóg ag kanhrãn kĩa ag mĩ: “tag to jykrén nĩ, ha mĕ,” he mũ sir. “Ũ tóg kósin régre nĩ. Kejĕn tóg ũn sanh to tĩg kĩa ti mĩ: “inh kósin,” he mũ. “Ũri inh jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg. ²⁹ Kĩa tóg ã panh ti mĩ: “vó,” he mũ. Kar kĩa tóg to jykrén mãn kĩa (tóg) tĩ mũ sir, ěpỹ ra. ³⁰ Kĩa ti panh tóg ti jãvy mĩ ke mũ gé sir. “Ũri inh jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg mũ gé. Kĩa ti jãvy tóg: “hej,” he mũ, ã panh ti mĩ. Hã ra tóg tĩ tũ nĩ. ³¹ Kĩa ũ tỹ hĕ nỹ ti panh vĩ ki króm hỹn?” he tóg, Jesus ti. Kĩa ag tóg ti mĩ: “ũn sanh ti,” he mũ. Kĩa Jesus tóg ag mĩ: “hỹ, hã vě,” he mũ. “Hã kĩa sóg ãjag mĩ ke mũ. ũ tỹ governo mĩ jãnkamy mãg tĩ ũ ag vỹ Topĕ vĩ mranh, hã ra ag tóg to jykrén mãn kĩa (ag tóg) ãjag jykre tovãnh. Kĩa ũn mén e ũ fag vỹ ãjag jykre kórég tovãnh gé. Hã kĩa ag tóg Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag hã vě. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ón kĩa Topĕ mĩ: “hej,” he mũ ra. ³² João vỹ ãjag mĩ Topĕ vĩ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ti jykre kuryj jagma mũ jé. Hã ra ãjag tóg ti vĩ kri nĩm ja tũ nĩ. Ájag jãvo ũ tỹ governo mĩ jãnkamy mãg tĩ ag vỹ ti vĩ kri fi ja nĩ, ũn mén e fag ke gé. Tag ve ãjag mỹr. Ge ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh tũ nĩ, João vĩ kri nĩm tũ ãjag nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn camarada kórég ag to comparaçãõ
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “sÿ ãjag mÿ ãjag tÿ Topê tovãnh to comparaçãõ han mãn ke vê, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Uva krãn tóg nĩgtĩ, nén kanẽ tÿ vinho han jafã ên. ã jakré tag to tóg rón mũ. Kÿ tóg kũm kÿ uva jêgmĩ jafã han mũ. Kÿ tóg ki pãjó han mũ gé. Kÿ tóg ù tÿ ki rĩr tĩ ag mÿ tovãnh mũ, ag tÿ ti mré ti kanẽ vênh kãpãm jé. Kÿ tóg tĩ mũ, ga ù ra. ³⁴ Ti kanẽn kÿ tóg ã camarada ag jêgnêg mũ, ag tÿ ag mÿ ti tũ vin jé, uva kanẽ ti. ³⁵ Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mũ sir, ti camarada ag. Û mrãnmrãn ag tóg mũ, ù tén ag tóg mũ, ù pin ag tóg mũ, pó tÿ. ³⁶ Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù ag jêgnê mãn mũ gé sir, ùn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãn kãn mũ. ³⁷ Vãhã tóg ag mÿ ã kósín jênêg mũ. “Ag hÿn ti kamêg mũ, inh kósín ti,” he tóg, hã kÿ tóg ti jênêg mũ. ³⁸ Kÿ ag tóg ti vég mũ, ti kósín ti. Kÿ ag tóg jagnê mÿ: “kejẽn êkré tag vÿ tÿ ti tũ nĩnh ke mũ,” he mũ. “Mũ nÿ, ti tén jé, ti tũ tag tÿ tÿ êg tũ nÿnh jé,” he ag tóg mũ, patrão kósín to. ³⁹ Kÿ ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ró pãte ag tóg ti kutêm kÿ (ag tóg) ti tén mũ sir.

⁴⁰ Kejẽn ag patrão vÿ kãtĩg ke mũ, ù tÿ nén krãn ja ên. Kÿn hÿn hẽ ri kenh mũ, ã camarada ag tÿ?” he tóg, Jesus ti. ⁴¹ Kÿ ù tÿ ti vĩ mẽg mũ ag tóg ti mÿ: “vênh jykre pãno han ag tóg mũ mÿr, uva ki rĩr tĩ ag,” he mũ. “Ag kãgtén jé tóg ke mũ, jũ kÿ, ag patrão ti, kÿ tóg uva kré ên tÿ ù mÿ tovãnh ke mũ, ag tÿ ti mré vênh kãpãm jé, ti kanẽ ti,” he ag tóg ti mÿ. Û tÿ ti vĩ mẽg mũ ag tóg ke mũ, Jesus mÿ.

⁴² Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Kÿ Topê vĩ rá tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ: pó tÿ ãn han jafã fón ag tóg,

pó tỹ ĩn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ěn ti. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tỹ ĩn nũna han mũ. Ěg Senhor mág tỹ há vĕ mỹr, hã kỹ tóg ěg mỹ e tĩ, ěg tỹ ve kỹ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti, vĕso pó tỹ comparação ũ han kỹ.

⁴³ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ. Ājag tỹ Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke vĕ vĕ, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Ũ ag vỹ venh ke mũ, povo ũ ag, ag tỹ inh vĩ kri fi kỹ,” he tóg. ⁴⁴ “Ũ tỹ hĕn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kỹ ag tóg kri vár kỹ tũ' hĕnh ke mũ. Kỹ pó tag vỹ ũ tỹ hĕn ri ke ag kri kutĕnh ke mũ gé, kỹ tóg ag tỹ námnam ke kãn mũ, ag kri kutĕ kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rã tũ tigrĩn nũgme ki vár ke tón hã vĕ.

⁴⁵ Kỹ ag tóg mĕg mũ sir, Jesus vĩ ti. Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ mĕg mũ, Fariseu ag ke gé. Mĕ kỹ ag tóg vãhã to jykrén mũ sir. “Ěg hã to tóg uva ki rĩr tĩ kórég ag to comparação tag han ja nĩ,” he ag tóg mũ sir, ki kanhrãn kỹ. ⁴⁶ Hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vĕnh e ěn kamĕg mũ. “Topě vĩ tó tĩ pĕ vĕ,” he ag tóg, Jesus to, vĕnh e ěn, hã kỹ pã'i ag tóg povo ěn ag kamĕg kỹ ti ség tũ nĩ ver.

22

Vĕnh prũg to comparação (Lc 14.15-24)

¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ comparação ũ han mãn mũ sir. ² “Ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mĕ,” he tóg. “Tỹ tóg pã'i mág ri ke nĩ. Ti kósin prũg ken kỹ tóg to festa mág han sór mũ, pã'i mág ti. ³ Hã kỹ tóg ã camarada ag jĕgnĕg mũ, ag tỹ ti tỹ ũn mỹ tó ja ag mỹ: “ha kãmũ jĕg, festa kon jé,” he jé. Hã ra

ag tóg kāmũ jāvānh nýtĩ. ⁴ Kĩ tóg ag mĩ ã camarada ù ag jěgně mǎn mũ. “Ag mĩ: “kǎn inh huri, vějěn ti, he ti, ěg patrǎo ti,” hemnĩ,” he tóg. “Boi kǎgtén inh huri, boi tǎgy ěn mré hǎ. Nén kar vỹ kynkar kỹ nýtĩ. Kāmũ jěg ra, inh festa to, he ti, ěg patrǎo ti,” hemnĩ ag mĩ,” he tóg, pǎ'i mág ti, ã camarada ag mĩ. Kỹ ag tóg mũ mũ.

⁵ Hǎ ra ag tóg kāmũ sór tũ nĩ, kỹ ag tóg ti camarada ag to é he mũ. Û tóg ã japỹ ra tĩ mũ, ù tóg ã negócio nón tĩ mũ. ⁶ Û ag tóg hǎ ra ti camarada ag kugmĩ kỹ (ag tóg) ag vóg kónān mũ gé sir, ag kátén ag tóg mũ sir. ⁷ Kỹ pǎ'i mág tóg ag to jũ mũ. Kỹ tóg ã krēm pǎ'i ag jěgně kỹ ag kǎgtén mũ gé sir, ù tỹ ti camarada kǎgtén ja ěn ag. Ag ĩn kugprũg ag tóg mũ sir. ⁸ Kỹ tóg ã camarada ag mĩ: “inh festa vỹ kar kỹ nĩ ha,” he mũ. “Hǎ ra ag tóg kāmũ jāvānh nýtĩ, isỹ ùn mĩ vėnh vĩ jěně ja ag, ag kórég nýtĩn kỹ. ⁹ Ha mũjěg, ěpry ra, ěmĩn vėnh kǎpóv (ja) ra ke gé. Ājag tỹ ù ve kỹ ti mĩ: “ha festa venh kǎtĩg,” hemnĩ,” he tóg, pǎ'i mág ti, ã camarada ag mĩ. ¹⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ. Ājag tỹ ěpry tá ù ve kỹ ag tóg ag mĩ ke mũ. Vėnh kar mĩ ag tóg tó mũ sir, ùn jykre há ag mĩ, ùn jykre kórég ag mĩ ke gé. Hǎ kỹ tóg fór mũ sir, clube ti.

¹¹ Kỹ pǎ'i mág tóg kǎrǎ mũ sir, ag vigve jé, ù tỹ festa to kāmũ ag. Kỹ ù tóg tá jě nĩ, hǎ ra tóg festa to kur tu tũ nĩ. ¹² Kỹ tóg ti mĩ: “festa to kur tu tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mũ. “Ā hǎ ne tóg kur kórég tu sór mũ', inh festa ki',” he tóg, ti mĩ. Hǎ ra tóg vĩ tũ nĩ sir. ¹³ Kỹ pǎ'i mág tóg ã camarada ag mĩ: “ha ti mrĩnh, ti pėn, ti nĩgé, ha ti fón, re tá,” he mũ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. Ājag jǎ tỹ ag tóg gyngyn ke tĩ sir,

gangan ke ag tóg tĩ sir, vĕso jũgiũ kÿ. ¹⁴ Ge ti nĩ. Ũ tÿ hĕn ri ke jé sóg prĕr tĩ, hã ra ti pipir nÿtĩ, ũn kuprĕg kÿ nÿtĩ ag,” he tóg, Jesus ti. Tĩ tÿ ĕg tÿ kanhkã tá festa venh ke tón hã vĕ.

Ag tÿ imposto to ti ki jĕmĕ

(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Kÿ Fariseu ag tóg jagnĕ mré Jesus to jykrén mũ sir. Ag tÿ ti vĩ to ti se sór vĕ. Hã kÿ ag tóg: “ti vĩ tÿ hĕ to ĕg hÿn ti senh mũ?” he mũ. ¹⁶ Tag to jykrén kÿ ag tóg sir Jesus mÿ ãjag mré ke ũ ag jĕgnĕg mũ, Herodes mré ke ũ ag mré hã, ag tÿ ón kÿ ti ki jĕmĕ jé, ag tÿ ti vĩ to ti se jé. Ĕn ag tÿ Jesus tá junjun kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ã jykre kuryj nĕn ki kanhró ĕg tóg nÿtĩ,” he ag tóg. “Hã kÿ ã tóg Topĕ to ĕmĕn ki ĕg kanhrãn há han tĩ. Vĕnh jykre pir hã han ã tóg tĩ. Ũ tÿ vĕnh jykre há hã han ve nĩ mũ ra ã tóg ti jykre ki kanhró kar nĩ,” he ag tóg mũ, ón kÿ, Jesus mÿ. ¹⁷ “Hã kÿ, ĕg mÿ ã tÿ nĕn to jykrén mũ tómnĩ. Mÿ ha nÿ', ĕg tÿ pã'i mág tÿ imperador mÿ jãnkamy ĕn nĕm ti', imposto kajã jé'? Ĕg mÿ hÿn nĕm mũ', vó mÿ vó?” he ag tóg mũ, ón kÿ ti ki jĕmĕn kÿ.

¹⁸ Hã ra Jesus tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg ón kÿ inh ki jĕmĕ sór mũ'.” he mũ. “Jykre régre ãjag nÿtĩ mÿr,” he tóg. ¹⁹ “Inh mÿ jãnkamy jun, imposto kajã jafã ĕn ti,” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ ũ jun mũ sir, jãnkamy ti. ²⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “ũ jiji nÿ kã nĩ, ũ kãggrá nÿ kã nĩ?” he mũ. ²¹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “pã'i mág tÿ imperador kãggrá vĕ,” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ pã'i mág mÿ ti tũ nĕm nĩ, hã ra Topĕ mÿ ti tũ nĕm nĩ gé,” he mũ sir.

²² Ag tÿ ti vĩ mĕ kÿ ti jykre tóg ag mÿ e tĩ sir. Kÿ ag tóg ti tovãnh kÿ mũ mũ sir.

*Ĕg tỹ ĕg ter ja tá vỹn kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

²³ Kỹ kejĕn Saduceu ag tóg Jesus tá junjun mũ gé, kurā ĕn kã. Ag tỹ ón kỹ ti ki jĕmĕ sór vĕ gé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ĕg ter ja tá ĕg vỹnvỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. “Rĩr mãn ke tũ ĕg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ. Ĕn ag vỹ ón kỹ Jesus ki jĕmĕ sór mũ gé. ²⁴ “Senhor,” he ag tóg mũ gé. “Moisés tỹ ĕg mỹ vĕnh jykre nĩm kỹ tóg ĕg mỹ: “ã régre tỹ ã krĕ tũ ra ter kỹ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vĕ,” he mũ. “Ă tỹ ã régre mỹ ã krĕ han ke vĕ, fi ki,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he ag tóg mũ, Saduceu ag, Jesus mỹ. ²⁵ “Kỹ ũ tỹ jagnĕ mré pafa ja tỹ 7 (ke) vỹ nỹtĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ. Kỹ ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ sir. Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé. Kỹ ti jãvy ũ tóg fi tỹ prũg mũ gé sir. ²⁶ Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé, ti jãvy ũ ke gé, hã ki ag kar vỹ kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir. ²⁷ Kỹ vãhã ag kar prũ fi tóg ter mũ gé sir. ²⁸ Kỹ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vĕ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nĩ mỹr. Hã kỹ tóg vĕnhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jĕ ĕg tóg ke mũ, hen kỹ,” he ag tóg, Saduceu ag, Jesus mỹ.

²⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “kygnĕ ãjag huri,” he mũ. “Ăjag pi(jé) Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki kanhró nỹtĩ’, ãjag pi(jé) Topĕ jykre ki kanhró nỹtĩ’,” he tóg. ³⁰ “Ĕg rĩnrĩr mãn kỹ ĕg tóg prũg mãn ke tũ nĩ sir, kỹ ĕg mén mãn ke tũ nĩ gé. Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ri ke ĕg nỹtĩ, kanhkã tá,” he tóg.

³¹ “Kỹ Topĕ vĩ rá ũ to jykrén nĩ, ti tỹ ĕg ter ja tá vỹn ke tó ti. Topĕ hã ne tỹ vĕmén ja nĩ mỹr, hã kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. ³² “Abraão vỹ iso: Topĕ, he tĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. Kãgter

ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topê tóg: “tỹ inh ag Topê nĩ,” he ja nĩgtĩ, ag ter kar kỹ. Hã kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, Topê tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ³³ Kỹ ag tóg ti vĩ mềg mũ sir, kỹ ti jykre tóg ag mỹ e pẽ tĩ, ti vĩ ti.

*Topê tỹ ẽg jyvẽn kãfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

³⁴ Kỹ Fariseu ag tóg mềg mũ, Jesus tỹ Saduceu ag mỹ vĩ há han ja ti. Tĩ tỹ ag mỹ vĩ há han kỹ ag tỹ ti mỹ hẽ ri ken kỹ kafãn ke tóg tũ tĩ sir. Hã mềg ag tóg mũ, Fariseu ag. Kỹ ag tóg Jesus to vẽnhmãn mũ sir. ³⁵ Kỹ ag kã ù tóg ti mré vĩ mũ. Topê vĩ to professor vẽ, ù tỹ Jesus mré vĩ mũ ti. Kỹ tóg Jesus mỹ: ³⁶ “Senhor,” he mũ. “Topê tỹ ẽg jyvẽn tỹ hẽ nỹ hỹn ti tỹ ẽg jyvẽn kar kãfór nỹnh mũ?” he tóg mũ sir. ³⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Topê to, ẽg jóg mág to há tâvĩ nỹtĩmnĩ, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩmnĩ,” he mũ. ³⁸ “Topê tỹ ẽg jyvẽn kãfór kar hã vẽ. ³⁹ Kỹ ti tỹ ẽg jyvẽn ù tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke, he mũ,” he tóg. ⁴⁰ “Vẽn jyvẽn tag vỹ vẽn jyvẽn kar kãfór nỹtĩ. Régre ti nỹtĩ, Topê tỹ ẽg jyvẽn kãfór nỹtĩ ti. Ẽg tỹ tag ki króm kỹ ẽg tóg Topê jykre ki króm kãn mũ. Tĩ tỹ ẽg jyvẽn mũ han kãn ẽg tóg mũ, Topê vĩ tó tĩ tỹ ẽg jyvẽn mũ mré hã, ẽg tỹ tag ki króm kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Cristo tỹ tỹ Davi kósin nĩ
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Hã ra Fariseu ag vỹ vẽn mãn kỹ nỹtĩ, kỹ Jesus tóg ag ki jẽmẽ sór mũ gé sir. ⁴² Kỹ tóg ag mỹ: “Cristo to ãjag hẽ ri ke tĩ?” he mũ. “Ủ kósin nẽ hỹn, Cristo

ti?” he tóg, Jesus ti. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Davi kósin vë,” he mÿ. ⁴³ Kÿ tóg ag mÿ: “hã ra Davi tóg ti to: inh Senhor, he ja nÿ,” he mÿ. “Topê kuprîg tÿ ti krîn kÿ tóg tag tó ja nÿ, ha mÿ: ⁴⁴ “êg jóg tÿ Topê vÿ inh Senhor mÿ: “nÿ ra ver, inh pëgja tá,” he mÿ, “sÿ ã kato vãsãnsãn mÿ ag tÿ ã krêm vin ke vë, kÿ ag sigse vë sir. Tag jãvãnh nÿ ver,” he tóg mÿ, Topê ti, inh Senhor mÿ,” he ja tóg nÿgtÿ, Davi ti,” he tóg mÿ, Jesus ti. ⁴⁵ “Hã kÿ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nÿ. Ti tÿ tÿ ti kósin nÿ ra ti kósin mÿ tÿ ti kri ke nÿnh mÿ vë?” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ Fariseu ag ki jëmëg mÿn hã vë. ⁴⁶ Hã ra ag tÿ ti mÿ ne tónh ke tóg tÿ tÿ, ag tÿ ti vÿ kafãn sór mÿ ra. Vãhã ag tóg ti ki jëmë sór mãn tÿ nÿ. Ti kamëg ag tóg mÿ, hã kÿ ag tóg ti ki jëmë sór mãn tÿ nÿ.

23

*Ón kÿ Topê vÿ to professor ag jykre
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)*

¹ Kÿ Jesus tóg vënh kar kanhrãn mÿ sir, ti mré mÿ tÿ ag mré hã. Kÿ tóg ag mÿ: ² “Moisés vÿ êg jóg ag kanhrãn ja nÿgtÿ,” he mÿ. “Ti nón Topê vÿ to professor ag tóg êg kanhrãn sór mÿ, Fariseu ag ke gé,” he tóg. ³ “Ag tÿ ãjag mÿ nén tó mÿ ên ki króm nÿ. Ag vÿ kri fimnÿ. Ag tÿ nén han mÿ ri ke han tÿg nÿ jãvo, ag jykre kórég ên han tÿg nÿ. ãjag kanhrãn há han ag tóg tÿ, hã ra ag tóg ki króm sór tÿ nÿgtÿ, ãjag vÿ há ên ki. ⁴ ãjag mÿ ag tóg vënh jykre kufÿ vin tÿ, hã ra ag hã tóg han sór tÿ nÿgtÿ, vënh jykre kufÿ ên ti. ⁵ Ag tÿ nén ù há han kÿ ag tóg tÿ ùn mág nÿtÿ sór mÿ sir, vënh kar tÿ ag vigve jé. Ag tÿ Topê mré vÿ jé ag tóg ti vÿ rá tÿ ãjag nÿgé tógfÿg tÿ, ãjag kakã ke

gé. Vēsógfīn ja tāpér tỹ ag tóg vēsógfīg tĩ. Topě jykre han jé ag tóg kur tóv mág tu tĩ gé. ⁶ Festa ki ag tóg jēn vén sór tĩ. Vēnh kanhrān jafā krēm ag tóg vēnh kāpov kỹ nỹtĩ. ⁷ Cidade kuju ki vēnh kar tóg ag mỹ: “ã mỹ há?” he tĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. Kỹ ag tóg ag to: “Senhor,” he tĩ gé, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. ⁸ Ag jāvo jagně mỹ: “Senhor,” he sór tũg nĩ, kỹ ag tỹ ājag mỹ: “Senhor,” he mũ ra ag mỹ: “inh pi(jé) tỹ ũn mág nĩ,” hemnĩ. Ũn pir vỹ tỹ ājag kri ke nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ, jó ājag tóg tỹ jagně mré ke nỹtĩ. ⁹ Kỹ ũ mỹ: “ēg jóg,” he tũg nĩ gé, ēprā. Ũn pir vỹ tỹ ājag jóg nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ, kanhkā tá nĩ ěn ti. ¹⁰ Kỹ ũ tỹ ājag mỹ: “ēg kri tỹ ũn mág nĩmnĩ,” he kỹ ag mỹ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hemnĩ gé. Ũn pir vỹ ājag kri tỹ ũn mág nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ. ¹¹ Ājag kāmĩ ũn mág ag jé ājag ki rĩr há han, ājag camarada tỹ ājag ki rĩr há han tĩ ěn ri ke. ¹² Ājag tỹ tag ki vēsỹ tỹ ũn mág han sór nỹtĩn kỹ ājag tóg tá térenh ke mũ, ha vemnĩ. Ājag tỹ hã ra: “tỹ inh ũn sĩ nĩ,” hen kỹ ājag tóg tá jāpryn h ke mũ, tỹ ũn mág ājag nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Topě vĩ to professor ag jagtar ke
(Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47)*

¹³ “Ón kỹ Topě vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ājag nỹtĩ,” he tóg. “Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Ũ ag tóg ũ tỹ kanhkā tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve sór nỹtĩ, hã ra ājag tóg ag mỹ kanhkā ti nenh tĩ. Ag jāvo ājag tóg ve sór tũ nĩgtĩ. Ājag tỹ kanhkā ve sór tũ nĩn kỹ ājag tóg ũ ag mỹ nenh tĩ gé, ag tỹ vég tũ nĩ jé, ājag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

14 “Ón kÿ Topẽ vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre rêgre ãjag nÿtĩ,” he tóg. “Topẽ vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ãjag ne tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ’. Kar kÿ ãjag tóg ón kÿ Topẽ mré vĩ téj han mũgtĩ, ãg tÿ ãjag to: “há ag nÿtĩ,” he jé. Hã kÿ Topẽ vÿ ãjag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

15 “Ón kÿ Topẽ vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre rêgre ãjag nÿtĩ,” he tóg. “Topẽ vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ãjag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ’, ga mĩ, goj mĩ ke gé, ãjag tÿ ù tÿ Israel ag jykre han sór mũ ù jãvãnh jé. Hã jé ãjag tóg mũ mág han tĩ. Kÿ ãjag tÿ ù ven kÿ ãjag tóg ti tÿ Japo krê han mũ sir, ti tÿ ón kÿ Topẽ vĩ mẽ jé, ãjag ri kén, ti tÿ nũgme ki kutẽ jé, inferno ên ki. Kÿ ti jykre pãno vÿ ãjag jykre pãno kãfór nÿ sir,” he tóg, Jesus ti.

16 “Topẽ vÿ ãjag ve kónãn mÿr,” he tóg. “Kyvó ãjag nÿtĩ, hã ra ãjag tóg ù tÿ ki kagtÿg ag tatĩn mũ sór mũ. Hã kÿ ãjag tóg kygnẽg tĩ. Kÿ ãjag tóg ag kanhrãn kónãn tĩ. “Ëg tÿ ón kÿ: tag han jé sóg ke mũ, he sór kÿ ãg tóg: “Topẽ jo ãn krêm nĩ ên vÿ ki kanhró nĩ,” henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. “Ëg tÿ hã ra: Topẽ jo ãn krêm ouro tân ên vÿ ki kanhró nĩ, hen kÿ ãg tóg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. 17 Vẽnhmÿ ti nĩ, ãjag vĩ tag. Krĩ tũ ãjag tóg nÿtĩ, kyvó ãjag tóg nÿtĩ. Ouro mÿ Topẽ jo ãn kãfór nĩ’? Vó’. Ouro vÿ tÿ Topẽ tũ nĩ, ti tÿ Topẽ jo ãn krêm nĩn kÿ. Hã kÿ tóg tÿ Topẽ tũ kar nĩ sir, ouro ti, ti jo ãn ti ke gé. Ón kÿ: “Topẽ hã vÿ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. 18 “Ãjag vĩ vẽnhmÿ ù vÿ nĩ gé. “Ón kÿ ãg tóg: ãg tÿ mesa kri ùn mÿ nén ù pũn mũ ên vÿ ki kanhró nĩ, henh ke

mũ,” he ãjag tóg tĩ gé. “Ëg tỹ hã ra: ãg tỹ ùn mỹ ãg mẽg pũn tĩ ãn vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ãg ón ke tú nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁹ Vẽnhmỹ ti nĩ gé, ãjag vĩ tag ti. Kyvó ãjag nỹtĩ mỹr. Ëg tỹ Topẽ mỹ ãg mẽg pũn mũ mỹ mesa kãfór nĩ? Vó!. Topẽ jo ãn krẽm mesa kri ãg tóg ãg mẽg ti pũn tĩ, hã kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩ, ãg mẽg ti, ãg tỹ ti jo ãn tá ti mỹ mesa kri ti pũn tugrĩn. ²⁰ Æjag tỹ Topẽ jo ãn krẽm mesa tón kỹ, kỹ ãjag tóg ãg tỹ ãg mẽg tỹ mesa ãn kri pũn mũ ãn tó tĩ gé. ²¹ Æjag tỹ Topẽ jo ãn tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topẽ ti tó tĩ gé. ²² Æjag tỹ kanhkã tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topẽ nĩgia tó tĩ gé, kỹ ãjag tóg Topẽ ti tó tĩ gé sir. Nén ù pir vẽ, ti kar ti. Hã kỹ ón kỹ: Topẽ hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ón kỹ Topẽ vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ón kỹ ãjag tóg Topẽ mỹ ãjag jakré ki dízimo vin tĩ. Æjag jakré tỹ hortelã tỹ 10 (ke) nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topẽ mỹ ùn pir nĩm tĩ, ãjag jakré tỹ erva doce tỹ ke gé, ãjag jakré tỹ cominho tỹ ke gé. Há ti nĩnh mũ vẽ. Hã ra ãjag tóg ti tỹ ãg jyvẽn mũ ãn han tũ nĩgtĩ. Vẽnh jykre kuryj han tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Æn jagãgtar ag jagãgtãn tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Topẽ vỹ kri fig tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Æjag tỹ ti vỹ ki króm tag tóg inh mỹ há nĩnh mũ vẽ, ha mẽ. Æjag tỹ ti tỹ ãg jyvẽn ki króm mré hã ãjag jakré ki dízimo vin (hã) ra tóg inh mỹ há nĩnh mũ vẽ, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ²⁴ Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag tatĩn mũ sór nỹtĩ. Topẽ vỹ ù ki króm sór ãjag tóg tĩ, ti tỹ Topẽ mỹ tỹ nén ù sĩ (hã) ra, kỹ ãjag tóg ti vỹ ù mrynhmranh tĩ, ti tỹ Topẽ mỹ kórég pẽ

(hã) ra. Kÿ tóg goj ki ka ri ke nĩ. Ājag tÿ ka gón tũ nĩ jé ājag tóg kur ki kujëg tĩ, kÿ tóg pan tĩ, goj ti. Hã ra ājag tóg cavalo tÿ goj ki ter mũ ra (ājag tóg) goj kórëg ên kron tĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ “Ón kÿ Topë vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ājag nÿtĩ, kÿ Topë vÿ ājag ve kónãn,” he tóg. “Copo venja kupég ājag tóg tĩ, pénky venja, hã ra ti kátá tóg kavéj nĩ. Kÿ ājag vÿ ge nÿgtĩ gé. Jykre há nĩ ve ājag tóg nÿgtĩ gé, hã ra ājag tóg vënh jykre pãno han tĩ, hã vÿ: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nÿ tĩ, he mũ gé. ²⁶ Kyvó ājag nÿtĩ, ājag tÿ tÿ Fariseu nÿtĩ ra. Ājag jykre pãno tovãnh nĩ, ājag jãnhkri nÿtĩ jé. Kÿ vãhã vënh kar vÿ ājag jykre há vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ “Ón kÿ Topë vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ājag nÿtĩ, kÿ Topë vÿ ājag ve kónãn,” he tóg. “Vënh kej sÿnvĩ ri ke ājag nÿtĩ. Sÿnvĩ nĩ ve ti nĩ, vënh kej ti, êg tÿ pó tÿ kri tam kÿ, kar tinta tÿ pó to tÿn kÿ. Ti sÿnvĩ nĩ ve nĩ ra ti kátá tóg kórëg nĩ. Vëser vÿ krëm nÿ nĩ, vëser vag mũ ti, ti kuka. ²⁸ Tag ri ke ājag nÿtĩ. Há nĩ ve ājag nÿtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ājag nÿtĩ, hã ra ājag kátá tóg kórëg nĩ, ājag jykre régre nÿtÿn kÿ, ājag tÿ Topë vĩ ki króm sór tũ nÿtÿn kÿ mÿr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn jykre régre ag jagãgtar ke
(Lc 11.47-51)*

²⁹ “Ón kÿ Topë vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ājag nÿtĩ, kÿ Topë vÿ ājag ve kónãn,” he tóg. “Ājag jóg’jóg ag vÿ Topë vĩ tó tĩ ag kãgtén ja nÿgtĩ. Jãvo ājag tóg ag kej sÿnvĩ han

tĩ, ãn jykre kuryj han ja ag kej ti. ³⁰ Kĩ ãjag tóg ag to: “Ëg tỹ Ëg jóg'jóg ag mré ga kri mũ hã ra Ëg tóg ag kãgtén ke tũ nĩ vè,” he ti. “Ag mré Ëg ag vóg ke tũ nĩ vè,” he ãjag tóg tĩ, ón kỹ. ³¹ Hã ki ãjag tóg ãjag jóg'jóg ag tó tĩ. “Ëg jóg'jóg ag vỹ ag kãgtén, Topẽ vĩ tó tĩ ag,” he ãjag tóg tĩ. “Û tỹ ag kãgtén mũ ag krẽ'krẽ vỹ tỹ Ëg nỹtĩ,” he ãjag tóg tĩ. ³² Kuri ãjag jóg'jóg ag ri ke han nĩ, kuri ãjag jóg'jóg ag tỹ ãn kãgtén ja tũ ãn ag kãgtén nĩ, ãjag tỹ tỹ ãjag jóg'jóg ag krẽ'krẽ nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ³³ “Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ, mĩg ri ke ãjag nỹtĩ. Æjag pi(jé) nũgme ki vár ke tũ nĩnh ke mũ', inferno ki',” he tóg. ³⁴ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag jëgnënh ke mũ, vënh vĩ há tó mũ ag, Topẽ vĩ rán tĩ ag. Ag jëgnë jé sóg ke mũ, ag tỹ ãjag jyvën jé. Kỹ ãjag tóg ag kãgtén ke mũ gé, ha vemnĩ. Ka to ãjag tóg ag sanh ke mũ. Ag mrãnmrãn jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ vënh kanhrãn jafã krëm. Cidade kar ki ãjag tóg ag nón mũnh mũ, ãjag tỹ ag vóg kónãn jé. ³⁵ Hã kỹ tóg ãjag tỹ ãn jykre kuryj kar kãgtén mũ ri ke nĩ. Ûn tỹ hën ri ke ag kãgtén ag tóg huri, ãprã ke ag, hã ra tóg ãjag tỹ ag kãgtén kãn ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ãn mré hã, Baraquias kósin ãn. Ën tỹ ãjag tóg Topẽ jo ãn jo ti tén ja nĩ, Topẽ mỹ nén ã pũn jafã ãn tá ãjag tóg ti tén ja nĩ, Zacarias ãn. ³⁶ Æjag mỹ sóg tó mũ, ha mẽ. Æjag hã to ti jũnh ke mũ, Topẽ ti, ãjag jóg'jóg ag tỹ ag kãgtén tigrĩn, ãjag tỹ ag kãgtén tigrĩn ke gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ
(Lc 13.34-35)*

37 Kÿ tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mŭ. Fe kaj han tóg, ag to, kÿ tóg: “Jerusalém tá ke ag mÿ sóg tag tó sór mŭ, ha mẽ,” he mŭ. “Topě vĭ tó tĭ ag kãgtén ag tóg tĭ. Topě tÿ ag mÿ ũn jëgnëg tĭ ag pin ag tóg tĭ, pó tÿ, ag tÿ ag kãgtén jé. Isÿ ag vënh măn há tóg tĭ vë, isÿ ag ki rĭr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kÿ sóg ag jé prër tÿ hën ri ke han mŭ. Garĭnh fi jykre ri ke han sór isóg mŭ vë, ag mÿ. Garĭnh fi vÿ ã krë kri jë nĭ, fi tÿ ag vësÿrënh tũ nĭ jé ke vë. Ĕn ri ke han sór sóg mŭ vë, hã ra ag tóg ke jãvãnh nÿtĭ. 38 Hã kÿ ag tóg ag jamã pŭn kãn ke mŭ, kÿ vãpŭr vë sir. Ũ vÿ kãnhmar tá nĭg măn ke tũ nĭ ha, ag tÿ cidade kókén ja tá. 39 Hã kÿ sóg ag mÿ ke mŭ. Inh ve măn ke tũ ag nĭ ha (mÿr). Kejën ag tóg iso: “Topě tÿ ti jënë ja vë,” henh ke mŭ. “Topě vÿ ti ve há han, ti tÿ ti jiji tó kãtĭg kÿ,” he jé ag tóg ke mŭ iso, kejën. Ĕn kã ag tóg inh ve măn ke mŭ,” he tóg, Jesus ti.

24

Topě jo ĩn kókén kÿ nĭnh ke

(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Kÿ Jesus tóg Topě jo ĩn tá kãkutë kÿ tĭ mŭ sir. Kÿ ti mré mŭ tĭ ag tóg ti tá junjun mŭ, kÿ ag tóg ti mÿ Topě jo ĩn ĩn ag venven mŭ sir. ² Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag mÿ pó tÿ ĩn mág tag ag vigvëg mŭ?” he mŭ. “Kejën pó tóg jagnë kri nÿtĭ măn ke tũ nĭ ha. Ag tÿ gŭm ke kãn ke vë. Ki hã sóg tó mŭ,” he tóg, Jesus ti.

Ĕg jagtar ke

(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

³ Kar k̄y tóg kr̄i t̄y Oliveiras ra t̄i m̄ũ sir. Ti t̄y tá n̄i k̄y ti mré m̄ũ t̄i ag tóg vyr m̄y ti ki jēmēnh kāmũ m̄ũ. K̄y ag tóg ti m̄y: “ēg m̄y ti kurā ti tóg,” he m̄ũ. “Ēg t̄y ne ve k̄y ēg ti kurā ki kanhró n̄yťĩnh m̄ũ, ā k̄at̄ig m̄anh ke kurā ěn ti, nén kar t̄ũg ke kurā ěn ti?” he ag tóg ti m̄y. ⁴ K̄y tóg ag m̄y: “ker ũ ājag lograr hé hē!” he m̄ũ. ⁵ “Cristo v̄y t̄y inh n̄i,” he jé ag tóg ke m̄ũ, inh jyjy tóg k̄y. Ũ t̄y hēn ri ke ag tóg tag tónh ke m̄ũ, k̄y ũ t̄y hēn ri ke ag tóg ag v̄i kri n̄im ke m̄ũ. ⁶ Vēnh génh to vēme mē jé ājag tóg ke m̄ũ, tag ki vēnh génh to, kuvar há tá vēnh génh to ke gé. To j̄ũr̄un ke t̄ũg n̄i, h̄ã ra. Vēnh génh enh ke vē. H̄ã ra kurā t̄y ěgno to h̄ã ke vē ver. ⁷ Nação ag t̄y jagnē kato tēgtēnh ke vē, p̄ã'i krēm ke ag t̄y p̄ã'i ũ krēm ke ag to j̄ũnh ke vē. K̄y ga t̄y ragra ke t̄y hēn ri ke han ke vē, ěm̄ã t̄y hēn ri ke ki. Vējēn t̄y t̄ũ' henh ke vē gé. ⁸ H̄ã ra ājag jagāgtar ke vēnh ven vén vē ver,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Kar k̄y ājag jagtar ke m̄ũ, ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄yťĩ tigr̄ĩn. Ājag vóg kónān jé ag tóg ke m̄ũ, ājag k̄agtén jé ag tóg ke m̄ũ gé. Nação kar v̄y ājag to v̄i kónān ke m̄ũ gé, ājag t̄y inh jiji tóg tigr̄ĩn. ¹⁰ K̄y ũ t̄y hēn ri ke ag v̄y isogvānh ke m̄ũ sir, ěn k̄ã. Ājag mré ke fag tóg jé ag tóg ke m̄ũ, inh kato v̄ãsānsān m̄ũ ag m̄y, k̄y ag tóg jagnē to v̄i kónān t̄ãv̄i han ke m̄ũ gé. ¹¹ Ōn k̄y inh v̄i tóg t̄i ag v̄y junjun ke m̄ũ gé, k̄y ag tóg ũn e kr̄ĩnkr̄ĩn ke m̄ũ sir, ag t̄y isogvānh jé. ¹² K̄y vēnh kar v̄y vēnh jykre p̄āno to há n̄yťĩnh m̄ũ, h̄ã k̄y ũ t̄y ón k̄y iso há s̄i n̄yťĩ ěn ag tóg isogvānh ke m̄ũ gé, ũn e ag. ¹³ H̄ã ra ũ t̄y isovānh t̄ũ pē ěn ag tóg krenkren ke m̄ũ. ¹⁴ K̄y nação kar v̄y vēnh v̄i sér mēnh m̄ũ, ga kar m̄i h̄ã, k̄y ag tóg Topē t̄y t̄y ěg p̄ã'i n̄inh ke ěn mēnh m̄ũ ha. Ag t̄y mē k̄an k̄y kurā t̄y ěgno vē sir,” he tóg,

Jesus ti.

*Ëg jagãgtar mág pẽ ti
(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)*

¹⁵ “Kejẽn ãjag tóg vãhã sir ãjag tỹ nén (ũ) kamẽg tĩ ãn venh ke mũ, ãg kavénh mũ ãn ti,” he tóg. “Topẽ ví tó tĩ tỹ Daniel vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Topẽ jo ãn tá tóg jẽnh mũ, ãg kavénh mũ ãn ti,” he tóg, Jesus ti. (Û tỹ vẽn rá tag to ke mũ ãn jé ki kanhró nĩ.) ¹⁶ ãjag tỹ ti ve kỹ ga tỹ Judéia ki ke kar ag jé vẽn pigjunh mũjẽg, pãnónh ra, fag mré hã. ¹⁷ Û tỹ re tá nĩ ãn jé kãra rá tũg nĩ, ti ãn ki, ti tũ mãn jé. ¹⁸ Kỹ ù tỹ ã japỹ tá jẽ ãn jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé. ¹⁹ Ûn kufy fag jagtar mág ke vẽ, kurã ãn kã, ù tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé. ²⁰ Topẽ mré vĩmnĩ, ti tỹ kusa kã vẽn ven tũ nĩ jé, ti tỹ vẽnkán ke kurã kã vẽn ven tũ nĩ jé. ²¹ Jagtar mág tỹ ge han ja tũ ãg tóg nỹtĩ, Topẽ tỹ mundo han jãn ki. Kỹ ãg ge han mãn ke tũ nĩ gé, kar kỹ. ²² Ëg tỹ kurã ki jagtar ke mũ ãn vỹ e nỹtĩnh mũ vẽ, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topẽ tỹ ùn kuprẽg ja ãn ag tugrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ (mũ) ra ù vỹ kren ke tũ nĩ vẽ, ag jagtar mág ãn to,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ën kã ù tỹ ãjag mỹ: Cristo vỹ tag kã jẽ nĩ, he mũ ra kri nĩm tũg nĩ, ag tỹ: tãtã ti jẽ nĩ, he mũ ra. ²⁴ Ón kỹ Cristo ag vỹ vẽn venven ke mũ, ón kỹ Topẽ ví tó tĩ ag ke gé. Ëg tỹ nén han vãn hyn han jé ag tóg ke mũ, milagre tỹ hẽn ri ke ti, ón kỹ Cristo ãn ag. Ag tỹ vẽn kar krĩn kónãn sór vẽ, ag tỹ kygnẽ jé, Topẽ tỹ ùn kuprẽg ja ãn ag mré hã, hẽn ri ke mũn. ²⁵ ãjag mỹ sóg tó kãn mũ, ti kutẽnh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

²⁶ “Kejën ag tóg ãjag mÿ: êmã kórég tá tóg jê, Cristo ti, henh ke mÿ. Ra ti venh mÿ tÿg. Ag tÿ ãjag mÿ: ãn kãtã tóg nÿ nÿ, he mÿ ra kri fi tÿg nÿ. ²⁷ ãnh kãtÿg mãn ke vÿ ta tÿ kóm kóm ke ri ke nÿ. Ti tÿ kóm kóm ke kÿ êg tóg nén kar vég tÿ, rã jur ja tá, rã pur ja tá ke gé. ãnh kãtÿg mãn ke vÿ ri ke nÿnh mÿ. Tÿ sóg êprã ke fi kósín nÿ,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ “Nén ù ter nÿgja ri ke ti nÿ gé. Hã tá tóg vênh mãn tÿ, jãtã ti. Tag ri ke ti nÿnh mÿ, ãnh kãtÿg mãn ke ti,” he tóg, Jesus ti.

*Topê kósín kãtÿg mãn ke
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)*

²⁹ “Jagtar ên kar kÿ rã vÿ nhyr ke mÿ, kÿ kysã vÿ jêngrê he mãn ke tÿ nÿ gé. Krÿg vÿ vár ke mÿ gé, kanhkã krêm. Êg tÿ kanhkã tá nén vég tÿ kar ên vÿ ragra ke kãn mÿ gé. ³⁰ Kÿ vãhã êprã ke fi kósín vÿ vênh ven ke mÿ, kanhkã tá. Kÿ ga kri mÿ kar ag vÿ kygfÿ kãn ke mÿ sir, povo kar ti, ag tÿ ãnh kãtÿg ven kÿ. Kanhkã góg kãmÿ sóg térenh ke mÿ. Kÿ sóg tar pê nÿnh mÿ, ha vemnÿ, kÿ ãnh ve vÿ kókov pê nÿnh mÿ gé. ³¹ Kÿ sóg isÿ jêgnê jafã ag jêgnênh mÿ, ag tÿ ténténtén kynkyn jé, kÿ ag tóg isÿ ùn kuprêg mÿ ag jé prênprêr kãn ke mÿ sir, ga kar mÿ hã, kanhkã fyr mÿ hã,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tÿ figueira to comparação
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)*

³² “Ka tÿ figueira to ki kanhrãn nÿ, to comparação han kÿ. Ka tÿ figueira pê tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ tóg kakó tÿ sir, êkré tygtãnh kurã ti. ³³ Ri ke ti nÿ, ãjag tÿ ãnh kãtÿg mãn ke kurã ki kanhró nÿtÿnh ke mÿ ti. ãjag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mÿ tag ve kÿ tóg sir kakó

tĩnh ha, kakó tãvĩ tóg tĩnh ha, inh kãtĩg mãn ke ti, ěn kã. ³⁴ Sỹ ke há vĕ, hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ: ũri ũn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ěn venh ke vĕ, ag kãgter ke to hã. ³⁵ Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus kãtĩg mãn ke kurã

(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)

³⁶ “Hã ra ũ pi(jé) isỹ kurã ki kãtĩg mãn ke mũ ki kanhró nĩ', hora ki ke gé. Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ'. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé. Ěg jóg mág hã vỹ ã pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutĕnh ke mũ ěn ki. ³⁷ Inh kãtĩg mãn ke kurã vỹ Noé tỹ ga mĩ tĩg ja ěn ri ke nĩnh mũ. ³⁸ Ta kutĕ to hã ag tóg jĕn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagnĕ tỹ prũg ja nĩgtĩ, jagnĕ tỹ mén ja nĩgtĩ, Noé mré ke ag. Ěn kã kejĕn Noé tóg barco tỹ ĩn kãra rã mũ. ³⁹ Hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ũ tũ tĩ, ti tỹ barco kãra rã mũ ti. Kejĕn ta tóg kutĕ mũ, kỹ goj tóg var mũ sir. Kỹ ag tóg kãgter kãn mũ sir vãhã. Ge ti nĩnh mũ, ěprã ke fi kósin kãtĩg mãn kỹ, inh kãtĩg mãn kỹ mỹr. ⁴⁰ Ěn kã ũn régre ag vỹ ãjag japy ki rãnrãj ke mũ. Inh kãtĩg mãn kỹ sóg ũn pir jé prĕr ke mũ, jãvo ti régre vỹ tá jĕnh mũ sir. ⁴¹ ũn régre fag vỹ ěgtynyn nỹtĩnh mũ, jagnĕ mré, kurã ěn kã. Kỹ sóg ũn pir fi jé prĕr ke mũ, jãvo fi régre fi vỹ tá jĕnh mũ gé sir. ⁴² Vĕnh ki ěmĕmnĩ, nũr tũ ri ke han nĩ. Inh kãtĩg ke hora ki kãgtĩg ãjag tóg nỹtĩ. ãjag Senhor vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg.

⁴³ “Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ěg pi(jé) ũ tỹ ěg tỹ nén péju sór mũ kãtĩg ke ki kanhró nỹtĩ'. Ěg tỹ ti kãtĩg ke tỹ hora ki kanhró nỹtĩ ra ěg tóg to ěg tỹ nén

ki rĩr mũ vễ, kỹ ù pi(jé) ẽg ãn kãra rãnh ke mũ vễ'. Hã ra ẽg tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ⁴⁴ Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ha vễnh kãn, ha vễnh ki ẽmẽ. Ẽprã ke fi kósin vỹ kãtĩg ke mũ, ãjag tỹ inh kãtĩg ke to jykrén tũ ra," he tóg, Jesus ti.

*Ûn camarada ag to comparaçãu
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ Kỹ tóg ag mỹ ã kãtĩg mãn ke tó mãn mũ. "Kejẽn patrãu ù tóg hẽ ra tĩg sór mũ," he tóg. "Kỹ tóg ã camarada ag kã ù tỹ pã'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. Û tỹ ã rãnhrãj ki rĩr há han tĩ ẽn kuprẽg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vễjẽn ven jé, vễjẽn ke horan ki. ⁴⁶ Ti tỹ ag ki rĩr há han kỹ ti patrãu vỹ ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kãtĩg mãn ken kã. ⁴⁷ Ti tỹ pã'i han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. ⁴⁸ Kejẽn ti camarada ù tóg hã ra jykre pãno nĩ. Kỹ tóg tag to jykrén mũ. "Ẽg patrãu vỹ kãtĩg vãnh han mũ," he tóg mũ sir, ùn jykre pãno ẽn. ⁴⁹ Kỹ tóg ã mré camarada ag vóg kónãn mũ sir, ag mrãnmrãn kỹ. Kỹ tóg ùn kronkron tĩ ag mré kron mũ gé sir, jẽn mág han tóg mũ gé sir. ⁵⁰ Kỹ ti patrãu vỹ ti kãnhmỹ kãtĩg ke mũ sir, ti tỹ ti kãtĩg ke kurã ki kagtĩg nĩn kỹ, ti horan ke gé, ùn jykre kórég ẽn ti. ⁵¹ Æ kãtĩg kỹ tóg ti kapãn ri ke han ke mũ sir, kỹ tóg ti fón ke mũ gé sir, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mũ, ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn ke mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ, jũ kỹ, ùn jykre kórég ẽn ag," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ti rãnhrãj han kónãn mũ kãmẽn hã vễ.

25

Tátãg tỹ 10 (ke) fag to comparação

¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ ã kãtĩg mãn ke ên kãmén mãn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ên kã ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Tátãg fag ri ke ti nĩnh mũ. Û tỹ 10 (ke) fag vỹ nỹtĩ, tátãg fag. Vênh kyprũg ve jé fag tóg lampião vyn kỹ mũ mũ, ùn prũg mũ ên kato. ² Fag tỹ 5 (ke) fag vỹ jykre kórég nỹtĩ, jãvo ù fag vỹ jykre há nỹtĩ, ù tỹ 5 (ke) ù fag. ³ Kỹ ùn jykre kórég fag vỹ vyrmỹ azeite ma mũ ja tũ nĩ, hã ra tóg sĩn kỹ lampião kãkã nĩ nĩ. ⁴ Fag jãvo ùn jykre há fag vỹ azeite ma mũ mũ, vyrmỹ. ⁵ Hã ra tóg kãtĩg vãnhan mũ, ùn prũg mũ ti. Kỹ tóg kejên fag nũgnũr há tĩ sir, ti jun tũg ki, kỹ fag tóg nũgnũr kãn mũ sir. ⁶ Meia noite ki vênhvĩ tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg: “!..nĩgnĩ ra..!” he mũ. “!..Ûn prũg mũ vỹ kãteg..!” he tóg. “!..Ha ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. ⁷ Kỹ tátãg ên fag vỹ nĩgnĩg kỹ fag lampião gruggrug mũ sir. ⁸ Kỹ ùn jykre kórég fag vỹ ùn jykre há fag mỹ azeite to vỹ mũ. “Ëg mỹ ãjag azeite vênhvĩ kãpãm. Nhyn ke ti nỹtĩ ha, êg lampião ti,” he fag tóg mũ. ⁹ Hã ra ùn jykre há fag tóg fag mỹ: “vó!” he mũ. “Ëg tỹ ãjag mỹ vênhvĩ kãpãm kỹ tóg êg mỹ kã kyn ke mũ gé, ãjag ri kén. Negócio ra mũjêg, ãjag tỹ azeite ven jé,” he fag tóg mũ. ¹⁰ Kỹ fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ùn prũg mũ ti. Kỹ fag tóg ti mré mũ mũ sir, ùn lampião gru nỹtĩ fag. Vênhvĩ kyprũg ve jé fag tóg mũ mũ, kỹ ag tóg jãnkã ti nĩfénh mũ sir, ùn jykre kórég fag jy. ¹¹ Kỹ vãnã tátãg ù fag vỹ tá junjun mũ gé sir, kỹ fag tóg ti mỹ: “Senhor', Senhor',” he mũ sir. “Ëg mỹ nón,” he fag tóg. ¹² Hã

ra tóg fag mÿ: “ãjag ki kagtīg sóg nĩ, mÿr, ha mẽ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti. ¹³ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ: vënh ki rĩr, nũr tũ ri ke han kÿ, he mũ. Kătīg jé sóg ke mũ. Hã ra ãjag tóg inh kătīg ke kurã ki kagtīg nÿtĩ, inh hora ki ke gé. Hã kÿ inh jãvãnh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Û camarada ag to comparaçãu
(Lc 19.11-27)

¹⁴ Kÿ Jesus tóg: “inh kătīg mãn ke vÿ tag ri ke nĩnh mũ gé, ha mẽ,” he mũ. “Kejën ù tóg ga ù venh tīg sór mũ, kÿ tóg ã camarada ag jé prër mũ, ti tÿ ag mÿ ã tÿ nén kar vënh kãpãm jé, ã jãnkamy kar. ¹⁵ Û mÿ tóg jãnkamy kãmur tÿ 5 (ke) vin mũ, ù mÿ tóg ti kãmur régre vin mũ, ù mÿ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. Ûn krĩ há ãn mÿ tóg ti kãmur e vin mũ, ùn krĩ pãgsĩ ãn mÿ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. ¹⁶ Kÿ ù tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mãg mũ ãn vÿ tĩ mũ. Jãnkamy ãn tÿ rãnhraj mág han kÿ tóg kejën ù tÿ 5 (ke) ù mãg mũ, kÿ ti tũ vÿ tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) nÿtĩ sir. ¹⁷ Kÿ ù tÿ ti kãmur régre mãg mũ ãn vÿ tÿ rãnhraj mũ gé. Ti kãmur régre ù mãg tóg mũ sir, ã rãnhraj to, kÿ tóg tÿ 4 (ke) nÿtĩ. ¹⁸ Ag jãvo ù tÿ ti kãmur pir mãg mũ ãn vÿ ã tũ nég tĩ mũ sir. Æ patrãu tÿ ti mÿ jãnkamy nĩm ãn nég tóg mũ, mÿr, ha mẽ.

¹⁹ Kejën ag patrãu vÿ vÿn ke mũ sir, si há tĩ kÿ. ²⁰ Kÿ ti camarada tóg ti venh kătĩ mũ, ù tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mãn ja ãn ti. Kÿ tóg ti mÿ ù tÿ 5 (ke) ù ãn ven mũ sir, ti ganho ti, kÿ tóg ã patrãu mÿ: “ù tÿ 5 (ke) vin ã tóg inh mÿ,” he mũ, “hã ra sóg tÿ rãnhraj kÿ ù tÿ 5 (ke) ù mãn ja nĩ,” he tóg. ²¹ Kÿ ti patrãu tóg ti mÿ: “jÿkre há ã tóg nĩ,” he mũ. “Ã tũ ki rĩr há han

ã tóg nĩ mÿr. Nén sĩ ki rĩr há han ja ã tóg nĩgtĩ, kÿ sóg ã mÿ nén ù e vin sór mũ, ã tÿ ki rĩr jé. ã patrão fe tÿ mrin ke ã mÿr. Hã inh mré kãtĩg,” he tóg, ti patrão ti. ²² Kÿ ti camarada ù tóg jun mũ gé, ù tÿ ti kãmur régre mãn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿ ã tóg ti kãmur régre vin ja nĩ,” he mũ. “Tÿ rãnrãj kÿ sóg ùn régre ù mã. Hã vè ha,” he tóg. ²³ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre há ã tóg nĩ,” he mũ gé. “ã tũ ki rĩr há han ã tóg nĩ mÿr. Nén sĩ ki rĩr há han ja ã tóg nĩgtĩ, kÿ sóg ã mÿ nén ù e vin sór mũ, ã tÿ ki rĩr jé. ã patrão fe tÿ mrin ke ã mÿr. Ha inh mré kãtĩg,” he tóg, ti patrão ti.

²⁴ Kÿ ti camarada ù tóg jun mũ gé sir, ù tÿ ti kãmur pir mãn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor’,” he mũ. “Vĩ tar han ã tóg tĩgtĩ, ki kanhró sóg nĩ. ã tÿ nén krãn ja tũ ên mäg ã tóg tĩgtĩ, ã tÿ ti fy vãm tũ ra ã tóg ti kanē ve sór tĩgtĩ. ²⁵ Hã kÿ sóg mũmæg kÿ ti kãmur né. ã tũ ti hã vè ha,” he tóg, ti patrão mÿ. ²⁶ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “ã tũ ki rĩr kónãn ã tóg nĩ mÿr. Inh mÿ isÿ nén krãn ja tũ mäg tĩgtĩ? Inh mÿ isÿ nén ù fy vãm tũ ra ti kanē ve sór tĩgtĩ? Hã ki kanhró ã mÿ nĩ? ²⁷ ã tÿ ne jé inh jãnkamy tÿ banco ki rãnrãj tĩ ag mÿ vin ja tũ nĩ nē? Kÿ sÿ ti juro ven kÿ sóg isũ kãfór mãn ke vè vè. ²⁸ Ti tũ ma ra,” he tóg mũ sir, polícia ag mÿ. “Inh camarada ù mÿ nĩm, sÿ ti mÿ nĩm ja ên ti. ù tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) mäg mũ ên mÿ nĩm, ti kãmur pir tÿ, sÿ ùn jykre kórég tag mÿ nén nĩm ja ên ti,” he tóg, ag patrão ti, polícia ag mÿ,” he tóg, Jesus ti. ²⁹ “Ge ti nĩ. ùn tũ mág vÿ mãn mãn mũ, kÿ tóg ti mÿ tũ’ henh ke tũ pẽ nĩ. ùn tũ tũ ên tũ sĩ mãn jé ag tóg ke mũ,

kỹ tóg tỹ tũ tũ nĩ sir,” he tóg, patrão ti. ³⁰ “Kỹ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ên kãkã. Tá ag tóg jagtar tĩ, ãjag jã tỹ ag gyngyn ke tĩ, vëso jũ kỹ,” he tóg, patrão ti,” he tóg, Jesus ti, ã tỹ ã kãtĩg mãn ke kãmén kỹ.

Jesus tỹ vënh kar jykre tugnỹm ke

³¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “êprã ke fi kósin ên kãtĩg mãn kỹn ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Inh kãtĩg mãn kỹ sóg tar pẽ kãtĩ mũ, sĩnvĩ. Isỹ jëgnë jafã ag vỹ inh mré kãmũnh ke mũ. Kỹ sóg inh nĩgja kri nĩnh ke mũ sir, kỹ inh jykre tar vỹ vënh ven ke mũ. ³² Kỹ êprã ke kar vỹ inh jo vënh mãn kãn ke mũ sir. Kỹ sóg vënh kar vënh kãpãm ke mũ sir, ha mẽ. Carneiro mré cabrito ki rĩr tĩ ên vỹ kejën ã mëg vënh kãpãm tĩ. Carneiro ag tỹ tóg vyrmỹ vin tĩ, cabrito ag tỹ ke gé. ³³ Kỹ tóg carneiro ag tỹ ã pëgja tá vin tĩ, jó tóg cabrito ag tỹ ã jakãnh tá vin tĩ. Tag ri ke han jé sóg ke mũ. ³⁴ Tỹ sóg vënh kar kri pã'i mág nĩnh mũ, kurã ên kã. Kỹ sóg inh pëgja tá nỹtĩnh ke mũ ag mỹ: “ha inh mré kãmũ jëg,” henh ke mũ. “Inh panh vỹ ãjag to vĩ há han mũ mỹr. Topẽ tỹ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jëg. Topẽ tỹ ga han kurã ên kã tóg ãjag hã kuprëg ja nĩ, ãjag tỹ ti tỹ ga tãg mré kanhkã tãg tag ve jé. ³⁵ Kejën sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg inh jën. Isỹ kron há nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ goj jun. Isỹ ãjag ĩn tá jun kỹ ãjag tóg inh mỹ: “ha kãrã, êg mré nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. ³⁶ Inh kur tũ nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ kur vin. Inh kaga nĩn kỹ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ. Ise kỹ jẽ kỹ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ gé,” he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he tóg.

³⁷ “Kỹ ũn jykre kuryj tag ag vỹ inh mỹ: “Senhor’,” henh ke mũ. “Ëg hẽ kã ã kókĩr vé, êg tỹ ã mỹ vëjën

ven jé? Ëg hẽ kã ã kron há tĩ vé, ãg tỹ ã mỹ goj ven jé? ³⁸ ã hẽ kã ãg ãn tá jun, ãg tỹ ã mỹ: “ha kãrã,” he jé? Ëg hẽ kã ã kur tũ vé, ãg tỹ ã mỹ kur vin jé? ³⁹ Ëg hẽ kã ã kaga vé, ãg hẽ kã ã se vé, ãg tỹ ã venh kãmũ jé? Ki kagtĩg ãg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ.

⁴⁰ Kỹ sóg ag mỹ: “ũn jagãgtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nĩgtĩ, inh mré ke ag, hã ra tóg ãjag tỹ inh jagãgtãn ri ke nĩ, ãjag tỹ ag jagãgtãn ja ti, ki hã sóg tó mũ,” he jé sóg ke mũ, isỹ tỹ pã'i mág nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ “Kỹ sóg inh jakãnh tá nỹtĩ ag mỹ: “ha mũjẽg, tãra,” henh ke mũ gé. “Inh panh vỹ ãjag mỹ vĩ kónãn. Pĩ nhyr vãn ra mũjẽg. Nén-Kórég mỹ tóg kar kỹ nĩ, pĩ nhyr vãn ãn ti, Nén-Kórég tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ tóg kar kỹ nĩ gé. Ën ra mũjẽg. ⁴² Inh kókĩr ra ãjag pi(jé) inh mỹ vỹjẽn ven'. Isỹ kron há ra ãjag pi(jé) inh mỹ goj jun'. ⁴³ Isỹ ãjag ãn tá jun mũ ra ãjag pi(jé) inh mỹ: “ha kãrã,” he ja nĩgtĩ'. Isỹ kur tũ ra ãjag pi(jé) inh mỹ ã vin'. Inh kaga nỹ ra, ise kỹ jẽ ra ãjag pi(jé) inh venh kãmũ ja nĩgtĩ’,” he jé sóg ke mũ,” he tóg.

⁴⁴ “Kỹ ag tóg inh mỹ kenh ke mũ gé. “Senhor’,” he jé ag tóg ke mũ gé. “Ëg hẽ kã ã kókĩr vé, ã kron ha ti? ã hẽ kã ãg ãn tá jun'? Ëg hẽ kã ã kur tũ vé', ã kaga ti', ã se ti', ãg tỹ ã ki rĩr jé? Ki kagtĩg ãg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé.

⁴⁵ Kỹ sóg ag mỹ: “ũn jagãgtar ag jagãgtãn ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ,” henh ke mũ, “hã kỹ tóg ãjag tỹ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, ki hã sóg tó mũ, mỹr, ha mẽ,” he jé sóg ke mũ. ⁴⁶ Kỹ ag tóg jagãgtar kenh ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo

ũn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

26

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Vãhã tóg tó kãn ja nĩgtĩ, ti tỹ nén tónh ke ja ti, Jesus ti. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: ² “kurã régre tũg kỹ tóg ãg festa mág tỹ Páscoa nĩ,” he mũ. “Ën kã ag tóg ãprã ke fi kósin ti senh ke mũ, kỹ ag tóg ti fẽg ke mũ, ka to ti sa jé. Inh hã vễ,” he tóg, Jesus ti.

³ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ vẽn h mãn mũ sir, Topẽ vĩ to professor ag mré hã, kófa ag mré ke gé. Pã'i mág ãn tá ag tóg vẽn h mãn mũ sir, pã'i ãn jijin hã vỹ: Caifás, he mũ. ⁴ Kỹ ag tóg Jesus se to jykrén mũ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vễ, ti se jé, ti tén jé. ⁵ Kỹ ag tóg to jykrén kỹ: “festa tag to mẽ jé ãg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ëg tỹ festa kã ti se kỹ vẽn h gẽn h mág hỹn tóg kutẽn h mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỹ.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

⁶ Ën kã Jesus tóg kejẽn ãmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ãn krêm, vẽn h kaga kren vãn h han ja ãn ãn krêm. ⁷ Ti jẽg nĩ ra ã fi tóg tá jun mũ, garrafa mãn kỹ. Pó kupri tãnãj tỹ tóg há nĩ, garrafa ti. Ti ki nĩ vỹ tỹ nén kar tãg nĩ, ger há ãn, ãn kaja e ãn. Ti gãn h tãg fi tóg mũ, ger há ãn tỹ. ⁸ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg fi vэг mũ, hã ra tóg ag mỹ kórég nĩ. Fi to jũ kỹ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nẽ?” he mũ. ⁹ “Ëg tỹ ger

há tag fón ke vë vë, kaja há to, ãg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin jé,” he ag tóg mũ.

¹⁰ Kỹ Jesus tóg mềg mũ, ag vĩ ti, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé fi mỹ kaga han nẽ?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg. ¹¹ Inh hã tóg ver nĩ sĩ han mũ, ãjag mré, jãvo ùn jagãgtar ag vĩ kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ. ¹² Fi tỹ inh kãn vë, ag tỹ vënh kej tá inh fón jé hã jé fi tóg ger há tag tỹ inh kri kujëg. ¹³ Ag tỹ vënh vĩ sér tugtón kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, ga kar mĩ hã, kỹ vënh kar vĩ fi tỹ nén han mũ mềnh ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke
(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ag kã ù tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ. ùn tĩg mũ jyjyn hã vĩ: Judas Iscariotes, he mũ. ¹⁵ Tá jun kỹ tóg ag mỹ: “sỹ ãjag mỹ Jesus ven ke vë, ãjag tỹ ti se jé,” he mũ. “ãjag mỹ inh mỹ kajãm ke tũ, sỹ ãjag mỹ ti ven ke ti?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vó,” he kỹ jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ kajãm mũ sir. ¹⁶ Ti tỹ jãnkamy ên mãn kar kỹ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ, isỹ vënh kar vatánh tá ag mỹ Jesus ven jé?” he tóg mũ sir, Judas ti, ón kỹ Jesus mré tĩ mũ ên ti.

*Jesus tỹ Páscoa ko
(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)*

¹⁷ Kejën tóg pão jëgja tũ konh ke kurã tá krỹg mũ, kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ẽg hỹn hẽ tá ã mỹ carneiro sĩ tân h mũ, ẽg tỹ kon jé?” he mũ. ¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “êmã mág tag ra mũjëg,” he mũ. “Tá ù tóg nĩ nĩ. Ti mỹ: “ẽg Senhor vĩ ã mỹ vënh vĩ jënëg mũ,” hemnĩ. “Inh kurã vĩ kakó tĩ ha, kỹ sỹ ã ãn krêm

Páscoa konh há tóg tĩ, inh mré mũ tĩ ag mré,” he tóg mũ,” hemnĩ ti mĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹ Kĩ ag tóg mũ mũ sir, ti mré mũ tĩ ag. Ti tỹ ag mĩ tó mũ han ag tóg mũ sir. Cordeiro tân̄h ag tóg mũ sir, ag tỹ Páscoa kã ko tĩ ěn.

²⁰ Rã pur kar kũ tóg tá jun kũ ù tỹ 12 (ke) ag mré nĩ mũ sir, jẽn jé. ²¹ Ag jẽn kã tóg ag mỹ: “ãjag kãmĩ ù tóg pã'i ag mỹ inh ven ke mũ, ag tỹ ise jé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. ²² Kĩ tóg ag fe kaj tĩ sir, kũ ag tóg ti mỹ: “inh mỹ vó'? Inh mỹ vó'?” he kãn mũ sir.

²³ Kĩ tóg ag mỹ: “ũ tỹ inh mré pão tỹ kã punpun mũ ěn hã vẽ,” he mũ. “Û tỹ ã nĩgé tỹ pẽnky kãki pão tỹ kã punpun mũ ěn hã vẽ. Ěn hã vỹ ag mỹ inh ven ke mũ,” he tóg. ²⁴ “Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ěprã ke fi kósın nĩn kũ. Hã kũ tóg rãn kũ nĩ, isĩg ke ti. Hã ra ù tỹ ag mỹ inh ven ke mũ ěn mỹ tóg vĩ kónãn tâvĩ han ke mũ, Topẽ ti. Ti tỹ mur ja tũ nĩ ra tóg ti mỹ há tĩ vẽ,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ Kĩ Judas tóg ti mỹ ke mũ gé sir, ù tỹ pã'i ag mỹ ti ven ke mũ ěn ti. Ěn tóg ti mỹ: “Senhor', inh hã mỹ'?” he mũ gé. Kĩ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²⁶ Kĩ ag tóg jęg mũ. Ag jẽn nỹtĩ ra Jesus tóg ěmĩ mäg mũ sir. Topẽ mré tóg vĩ mũ sir, ěmĩ to, kũ tóg vẽn̄h kã kugpãn kũ ag mỹ vẽn̄h kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mỹ. Kĩ tóg: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vẽ,” he tóg, ěmĩ to.

²⁷ Kar kũ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tỹ ki jẽn kũ. To tóg Topẽ mré vĩ mũ gé. Ag mỹ copo jun kũ tóg: “ha kronkron,” he mũ. ²⁸ “Inh kyvẽn̄h hã

vê,” he tóg, vinho to. “Inh kyvénh tỹ vãnh kar jagfy kutěn hã vễ. Sỹ vãnh e mré vãnh jykre tãg han to ke hã vễ, hã vỹ tỹ inh kyvénh ti nĩ. Inh kyvénh tag to Topê vỹ ãjag mỹ vãnh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg. ²⁹“Ha mẽ, uva me kron mãn ke tũ inh nĩ ha. Kejẽn sóg kron mãn ke mũ, inh panh tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke kurã ẽn kã. Kỹ sóg ãjag mré kron mãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ Kỹ ag tóg jãn mũ gé sir, ag jẽn kar kỹ. Ag tỹ Topê jé tó kar kỹ ag tóg krĩ tỹ Oliveiras ra mũ mũ sir.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³¹ Ag tỹ ra mũn kỹ Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ. “Kuty tag kã ãjag tóg inh fón kỹ mũ kãn ke mũ,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ. “Ủ tỹ carneiro ki rĩr tĩ ẽn tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mẽg ag vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. ³² Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. Ẽn kã sóg ãjag jo tĩg ke mũ, ga tỹ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

³³ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “inh pi(jé) ã fón kỹ tĩg ke mũ', ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra,” he mũ. ³⁴ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ủri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti. ³⁵ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “sỹ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

Getsêmani tá

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Kÿ Jesus tóg ka krãn ja tá jun mũ sir, ag mré, ka krãn ja ãn jijin hã vỹ: Getsêmani, he mũ. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mũ. “Sỹ ver Topê mré vĩnh ke vễ, tãtã,” he tóg. ³⁷ Kÿ tóg Pedro mré Zebedeu krẽ ag mỹ: “inh mré kãmũ jẽg,” he mũ. Kÿ tóg fe kaj nĩ sir. Mũmẽg tóg mũ sir. ³⁸ Kÿ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kỹ inh fe kaj tóg inh mỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩmĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh ri kén,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kÿ tóg tĩg sĩ han mãn kỹ mũg ke mũ sir, Jesus ti, kỹ tóg ga kri nỹ mũ. Topê mré tóg vĩ mũ. “Panh’,” he tóg mũ. “Mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jãvãnh?” he tóg. “Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ãn hã han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁰ Kar kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ sir, hã ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kÿ tóg Pedro mỹ: “mỹ ãjag mỹ hora pir ki nũr tũ kórég?” he mũ. ⁴¹ “Nũr tũg nĩ, Topê mré vĩmĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tỹ mranh sór tũ vễ vễ, hã ra ãjag tóg to krój nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁴² Kÿ tóg tĩg mãn mũ sir, kỹ tóg Topê mré vĩ mãn mũ. Kÿ tóg: “panh’,” he mãn mũ. “ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ henh jãvãnh nĩn kỹ sóg jagtar ke mũ. ã tỹ isỹ nén han ke mũ ãn han nĩ,” he tóg. ⁴³ Kÿ tóg ag venh tĩg mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn nỹtĩ, ag nũr há pẽ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kÿ tóg ag mỹ vĩ tũ ra tĩ mũ sir, Topê mré vĩ mãn jé. Ti mỹ tóg ã tỹ tó ja ãn tó mãn mũ. ⁴⁵ Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩg mãn mũ gé sir, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ” he mũ, “vẽnhkãn ja ãjag tóg nĩ’,” he tóg mũ. “Pétẽm

ti huri, hora ti. Ti tỹ ag mỹ inh fẽg ke nẽ ha, Topẽ vĩ mranh tĩ ag mỹ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kỹ,” he tóg. ⁴⁶ “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Ủ tỹ ag mỹ inh ven mũ vĩ jun ke mũ ha,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus se

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vēmén jẽ ra Judas tóg jun mũ sir. Ủ tỹ 12 (ke) ag kã ù ẽn vẽ, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmũ mũ. Rógro génh kỹ ag tóg kãmũ mũ, ka kykyv génh kỹ ke gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tỹ ag jẽgnẽ vẽ, kófa ag tỹ ke gé. ⁴⁸ Hã ra ù tỹ ag mỹ Jesus ven ke mũ ẽn tóg ag mỹ: “ti ki sóg nhun kenh mũ,” he ja nĩ. “Sỹ ùn ki nhun ke mũ ẽn hã semnĩ,” he ja tóg nĩ ag mỹ. ⁴⁹ Hã kỹ tóg vėsỹmér Jesus to grẽn ke kỹ ti mỹ: “ã mỹ há, Senhor'?” he mũ. Kỹ tóg ti ki nhun ke mũ, Judas ti. ⁵⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “régre',” he mũ. “Ã tỹ nén han ke mũ ẽn han nĩ,” he tóg.

Kỹ polícia ag tóg vėsỹmér ti to ge kỹ ti ség mũ sir, Jesus ti. ⁵¹ Kỹ Jesus mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kỹ polícia ù nĩgrẽg kym mũ sir. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág camarada vẽ, ti tỹ ùn nĩgrẽg kym mũ ẽn ti. ⁵² Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ã rógro fẽg han ra,” he mũ. “Ëg tỹ rógro tỹ ke kỹ ag tóg rógro tỹ ẽg tén ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg. ⁵³ “Isỹ inh panh mỹ to vĩ mũ ra tóg inh mỹ ã tỹ jẽgnẽ jafã ag jẽgnẽnh ke mũ vẽ, ùn e ẽn, 12 mil (ke) kãfór, ag tỹ ijy nĩgãn jé. ⁵⁴ Hã ra sóg ve sór mũ, nén tỹ iso rán kỹ nĩ ẽn ti, hã kỹ sóg ti mỹ tag to vĩ tũ nĩ. Ve jé sóg ke mũ ha, inh jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁵ Ën kã tóg polícia ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kÿ kãmũ mũ', ka kykyv mré', ãjag tÿ ise jé',” he mũ. “Inh pi(jé) tÿ bandido nĩ'. Kurã kar ki sóg ãjag mré jê ja nĩgtĩ, Topê jo ãn krêm. Vênh kar kanhrãn kÿ sóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vê mÿr,” he tóg. ⁵⁶ “Hã ra sóg nén tÿ iso rán kÿ nĩ ãn vэг mũ, Topê vĩ tó tĩ ag tÿ iso nén rán ja ãn ti, hã kÿ ãjag tóg ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kÿ pétê kãn mũ sir, vênh pigju jé, mÿr, ha mẽ.

Pã'i ag tÿ Jesus ki jêmê

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Kÿ ù tÿ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ra, hã vÿ: Caifás, he mũ. Tá ag tóg vênh mãn kÿ nÿtĩ, Topê vĩ to professor ag, kófa ag ke gé.

⁵⁸ Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá, kÿ tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ãn kãra rã mũ sir. Polícia ag mré tóg tá nĩ nĩ. Ti tÿ ag tÿ Jesus tÿ hên ri kenh ke mũ ãn ve sór vê.

⁵⁹ Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ù ag jãvãnhvãnh mũ, ag tÿ Jesus jykre kórég tó jé. Ti vĩ to ag tóg ti tén sór mũ, kófa ag, vênh jyvên tĩ kar ag. ⁶⁰ Hã ra ag tóg ù tÿ ki hã tó mũ vэг tũ nĩ. Û tÿ hên ri ke ag tóg ón kÿ ti jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ. Kÿ vãhã ùn régre ag tóg tá junjun kÿ ón kÿ ti to vĩ mũ. ⁶¹ Ën ag vÿ tóg sir: “ti vĩ vênhmÿ mẽ êg,” he mũ. “Topê jo ãn kókén há inh nĩgtĩ, he ja tóg nĩ. Kókén kar sóg ù han mãn ke mũ. Kurã tãgtũ ki tóg kar kÿ nĩ, ãn ti, ha vemnĩ, he ja tóg nĩ, Jesus ti,” he ag tóg mũ, ón kÿ ti to vĩ kÿ.

62 Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ jěgně mũ sir, kÿ tóg ti mÿ: “ã tỹ nén tónh ke mÿ tũ'?” he mũ. “Ag hã ne ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé” he tóg. 63 Hã ra Jesus tóg hun ke mũ, nén ù tó mẽ kã. Kÿ pã'i mág tóg ti mÿ: “Topê vỹ rĩr nĩ,” he mũ. “Ûn rĩr nĩ vỹ ěg vég mũ. Ti rĩnve sóg ã ki jěměg mũ. ã mÿ tỹ Cristo nĩ', ã mÿ tỹ Topê kósin nĩ'? Ha ěg mÿ tó,” he tóg, pã'i mág ti. 64 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Kÿ sóg ã jag mÿ tag tó mũ gé, ha mẽ. Ěprã ke fi kósin ěn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Kÿ ã jag tóg ù tỹ nén (ũ) kar han mũ ěn pěgja tá inh venh ke mũ. Kÿ sóg kanhkã góg kãmĩ kãtěrenh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

65 Kÿ pã'i mág ěn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kÿ. Kÿ tóg: “Topê kato vĩ kónãn ti huri,” he mũ. “Mẽ kãn ěg mÿr, kÿ ěg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg. 66 “Ěg hÿn ti tỹ hě ri kenh mũ ha?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag to,” he kãn mũ sir. 67 Kÿ ag tóg ti kakã to sugrug mũ sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mũ gé sir. Ag kã ù tóg ti vatánh tá ti tãnh kÿ ti mÿ: 68 “Cristo něji tỹ ã jě, kÿ ã něji nén kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Û nÿ ã tãnh?” he tóg mũ gé. Ti tãnh kÿ tóg ke mũ. Gen kÿ ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

69 Hã ra Pedro vỹ re tá nĩ nĩ, ĩn vãso kã. Kÿ pã'i camarada ù fi tóg ti ve jé kãkutě mũ, kÿ fi tóg ti mÿ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé, Galiléia tá ke ěn mré,” he mũ. 70 Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “ã tỹ ne tó ně hÿn'?” he tóg mũ, Pedro ti. Kÿ ag kar vỹ ti vĩ mẽg mũ. 71 Kÿ

tóg jänkã fĩn rãm sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti vэг mũ gé, kÿ fi tóg tá ke ag mÿ: “Jesus mré ke ù vễ, Nazaré tá ke ẽn mré ke ù vễ,” he mũ gé. ⁷² Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, Topẽ vÿ ki kanhró nĩ,” he tóg, Pedro ti. ⁷³ Si há ke tũ ra ù tÿ tá nÿtĩ ag kã ù ag tóg ti venh kãmũ kÿ ti mÿ hã tó mãn mũ gé. Kÿ ag tóg Pedro mÿ: “ha mẽ, ag kã ù vÿ tÿ ã nĩ,” he mũ. “Á vĩ ki ẽg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg mũ. ⁷⁴ Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ'. Inh ón mũ ra Topẽ vÿ inh vóg kónãn mũ vễ,” he tóg, Pedro ti. Hã ra vễsÿmér galo tóg kyr mũ. ⁷⁵ Kÿ Pedro tóg Jesus vĩ to jykrén mũ, ti tÿ ti mÿ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã,” he ja ẽn mĩ. Tag mĩ ẽkrén kÿ tóg tá kãkutẽ mũ sir, hã ra tóg fÿ jagy han mũ sir, Pedro ti.

27

Ag tÿ Pilatos mÿ Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

¹ Tÿ vaj kÿ kusã ki ag tóg Jesus to jykrén mũ sir, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã. Ag tÿ ti tén sór vễ. ² Kÿ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũn kÿ ag tóg pã'i mág tÿ governador mÿ ti fẽg mũ sir, Pilatos ẽn mÿ.

Judas ter

(Hk 1.16-19)

³ Hã ra Judas tóg vэг mũ. Pã'i ag mÿ tóg Jesus ti ven ja nĩ, ag tÿ ti se jé. Kÿ tóg ag tÿ ti tén sór mũ tag vэг mũ, Judas ti. Kÿ tóg to jykrén mãn mũ sir. Vãhã tóg ti mÿ e tĩ. Kÿ tóg jãnkamy tÿ prata ẽn ma kãtĩ mũ sir, ù tÿ 30 (ke) ẽn. Ma kãtĩg kÿ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mÿ ven mũ, kófa ag mÿ. ⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “ti

kórég han inh,” he mũ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nĩgtĩ, hã kũ tóg vẽnhmỹ nĩ, ti tỹ inh vĩ to ter kũ,” he tóg.

⁵ Hã ra ag tóg ti mỹ: “ëg tũ pijé’,” he mũ. “Ã tũ hã nẽ’,” he ag tóg mũ. Kũ tóg jãnkamy ên vãm mũ sir, Topê jo ãn krêm, kũ tóg hên ra tĩ mũ sir. Tá tóg ã nunh kã vênh jãján mũ sir, kũ tóg ter mũ sir.

⁶ Kũ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ jãnkamy ên mãn kũ to jykrén mũ. “Ëg tỹ Topê mỹ jãnkamy tag vin kũ tóg vẽnhmỹ tĩ. Vênh kyvénh kajãm ja ti nĩ, hã kũ ëg tóg Topê mỹ vin sór tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir, jãnkamy ên to. ⁷ Kũ ag tóg to vênh mãn kũ to jykrén mũ. To jykrén kũ ag tóg tỹ êpỹ kajãm mũ, ag tỹ tá go'or vég tĩ ên. Tá ag tóg fóg ag kej han sór mũ, fóg tỹ Jerusalém ra pasa tĩ ag mỹ. ⁸ Hã kũ ëg tóg êpỹ ên to: “êpỹ kyvénh,” he tĩ.

⁹ Hã ra Topê vĩ to tĩ tỹ Jeremias vỹ Judas to tag rán ja nĩ, ha mẽ: “jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ ag tóg êpỹ kajãm ke mũ. Jãnkamy ên tỹ ag tóg êprã ke ù kajãm vén ke mũ, Israel ag, ti kaja tag tỹ ag mỹ há nỹn kũ.

¹⁰ Êprã ke ên tỹ kajãm kar kũ ag tóg tỹ êpỹ kajãm mũ sir, ag tỹ tá go'or vég tĩ ên. Hã to ja tóg nĩ, inh mỹ, ëg jóg tỹ Topê ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg ge nĩ.

Pilatos tỹ Jesus ve

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹ Hã ra Jesus tóg fóg tỹ pã'i mág rã jẽ nĩ. Kũ pã'i mág tóg ti ki jẽmẽ sór mũ, kũ tóg: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i nĩ?” he mũ. Kũ Jesus tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg to mũ,” he mũ. ¹² Kũ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág han mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kũ jẽ nĩ. ¹³ Kũ Pilatos tóg ti mỹ: “mỹ ã mỹ tỹ nén ù tũ

nĩ, ag tỹ ã kato vĩ mág han mũ tag ti?” he mũ. ¹⁴ Hã ra Jesus tóg vĩ mǎn tú nĩ, kỹ tóg Pilatos mỹ e tĩ sir.

*Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he
(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)*

¹⁵ Hã ra Pilatos tóg ag mỹ vése ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festar tỹ Páscoa kar ki. Ti jykre vë. Ag tỹ ùn to vĩ mũ ãn kyvãg tóg tĩ. ¹⁶ Kỹ ù tóg se kỹ jẽ nĩ, ãn kã. Ùn vënhmỹ vë, ù tỹ ag ri ke tũ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ.

¹⁷ Jãvo ag tóg tá vënhmǎn kỹ nỹtĩ, Judeu kar ag. Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “inh hỹn ù kavãn ha?” he mũ. “Û nỹ ãjag mỹ há nĩ? Barrabás mỹ, Jesus mỹ vó, ag tỹ ù to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ ãn?” he tóg, Pilatos tĩ. ¹⁸ Pã'i ag tỹ véké Jesus to jũ nỹtĩn ki kanhró tóg nĩ, Pilatos tĩ. Ti há nĩn hã kỹ ag tóg ti to jũ mũ, hã kỹ tóg ti kavãn sór mũ, Pilatos tĩ.

¹⁹ Fóg tỹ pã'i ãn tỹ vënh jyvën jafã tá nĩn kỹ ti prũ fi tóg ti mỹ vënh vĩ jëñëg mũ, kỹ fi tóg ti mỹ: “vënh jykre kuryj han ti tĩ,” he mũ, Jesus to. “Hã kỹ ti vóg sór tũg nĩ. Kuty tag kã sóg ti to vënh péti kónãn, ãg jagtar ke ti ve inh, inh vënh péti ki,” he fi tóg, Pilatos mỹ vënh vĩ jëñën kỹ, hã kỹ tóg ti kavãn sór tâvĩ han mũ, Pilatos tĩ. ²⁰ Hã ra Topë tú ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vënh kar krĩn mũ sir, kófa ag mré, vënh kar ag tỹ Barrabás kavar kỹ jẽ ve sór jé, ag tỹ Jesus ter ve sór jé.

²¹ Kỹ fóg tỹ pã'i tóg ag ki jëmë mǎn mũ. “Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hë kavãn mũ ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Barrabás ti,” he mũ. ²² Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “kỹ inh Jesus tỹ hë ri kenh mũ?” he mũ. “Ag tỹ ù to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ ãn tỹ inh hë ri kenh mũ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “cruz to ti sã,”

he kãn mũ sir. ²³ Kĩ fóg tỹ pã'i tóg ag mỹ: “ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kĩ.

²⁴ Ag tỹ hẽ ri ke tũ tóg nĩ, Pilatos ti, hã kĩ tóg ag mỹ hã han sór mũ. Vẽnh génh kutẽ nĩ ve tóg nĩ, hã kĩ tóg goj jé prẽn mũ. Kĩ tóg kã nĩgpég mũ sir, vẽn kar rĩnve, Pilatos ti, kĩ tóg ag mỹ: “inh jykre pijé!” he mũ. “Inh nĩgé kavénh ke tũ ti nĩ, ti kyvénh ti. Ûn jykre kuryj vẽ, kĩ sóg ti tén jãvãnh nĩ. Ājag jykre vẽ,” he tóg, Pilatos ti. ²⁵ Kĩ vẽn kar ag tóg ti mỹ: “ẽg jykre vẽ,” he kãn mũ. “Ëg hã ne ti tén sór mũ'. Kĩ Topẽ ẽg hã vóg kónãn ke mũ, ẽg krẽ ag ke gé, ti tỹ ti ter to ù vóg kónãn ken kĩ,” he ag tóg, vẽn kar ẽn ag.

²⁶ Kĩ Pilatos tóg Barrabás kavãn mũ sir. Jesus to tóg soldado ag mỹ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tỹ ti mrãnmrãn kar kĩ Pilatos tóg ag mỹ ti fẽg, soldado ag tỹ ka to ti sa jé.

*Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)*

²⁷ Kĩ fóg tỹ pã'i krẽm soldado ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i ãn ra, ãn tỹ Palácio do Governador ẽn ra. Kĩ ag tóg soldado ù ag jé prẽn kãn mũ. ²⁸ Ti kur kunũg ag tóg mũ, kĩ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ. ²⁹ Sónh pirĩn kĩ ag tóg tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir, krĩ tógfĩn ja rẽn tỹ. Vãn tỹ ag tóg ti nĩgé kã fẽg mũ, ti pẽgja tá. Kĩ ag tóg ti krẽm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kĩ. Ti to é he ag tóg mũ, hã kĩ ag tóg: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ. ³⁰ Kĩ ag tóg ti to sugsgũ mũ gé. Vãn ẽn tỹ ag tóg ti krĩ mũ mrãnmrãn mũ sir.

³¹ Ag tỹ ti nyg kar kỹ ag tóg ti ki kunũg mũ, kur ẽn ti. Kỹ ag tóg ti tũ pẽ tỹ ti kãra rãg mãn mũ sir. Kỹ ag tóg ti pẽre mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé sir.

Jesus tỹ cruz to sa

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³² Ag mũn kã ag tóg ã kato tẽ mũ, Cirene tá ke ã, ti jijin hã vỹ: Simão, he mũ. Ẽn mỹ ag tóg vĩ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé ti jo, hã kỹ tóg vyn kỹ tĩ mũ.

³³ Gen kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir. Gólgota to ẽg tóg: vẽn krĩ kuka, he tĩ, ẽg vĩ ki. ³⁴ Tá junjun kỹ ag tóg ti mỹ vinagre ven mũ, nén ã tỹmẽ jynh mré ha. Kỹ tóg kron sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vẽnhkagta tag. ³⁵ Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mỹ vẽn kãpãm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag. ³⁶ Kỹ ag tóg nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, ti ki rĩr jé, soldado ag. ³⁷ Ag tỹ nén tỹ ti kato vĩ mũ vỹ rán kỹ nĩ, hã vỹ: “Jesus, Judeu ag pã'i tỹ rei vẽn,” he mũ. Ti kri tóg sa, vẽn rán ti. Ti tỹ nẽji vẽn pã'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ. ³⁸ Ti kóm ag tóg ãn régre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. Kỹ ã tóg ti pẽgja tá sa, jó ã tóg ti jakãnh tá sa.

³⁹ Kỹ ã tỹ mũ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gé, vỹn vỹn hen kỹ. ⁴⁰ “Ã mỹ Topẽ jo ãn kókén sór mũ'?” he ag tóg mũ. “Ã mỹ kurã tãgtũ ki ã han mãn sór mũ'? Vẽn kren han ra kema', cruz to kãtére kema', ã tỹ tỹ Topẽ kósin nĩn kỹ,” he ag tóg ti mỹ. ⁴¹ Ge ag tóg mũ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vĩ to professor ag mré hã, kófa ag mré hã. Ti nyg ag tóg mũ gé, kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: ⁴² “ũ ag krenkren han tóg, hã ra tóg vẽn hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. “Israel pã'i

tỹ rei jé cruz to kãtère kema', ãg tỹ ve jé, ãg tỹ ti ki ge jé," he ag tóg. ⁴³ "Topẽ ki ti nẽji rã kỹ jẽ, kỹ Topẽ jé ti kren han, ti tỹ ti to há nĩn kỹ. "Topẽ kósin vỹ tỹ inh nĩ," he ti mỹr," he ag tóg ti to, ti nyg kỹ, Judeu pã'i ag. ⁴⁴ Kỹ bandido ag, ù tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ãn ag tóg ti nyg mũ gé.

Jesus ter

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

⁴⁵ Rã tỹ ãg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ãn tóg hora tãgtũ tũg mũ. ⁴⁶ 3 hora ki Jesus tóg prẽr mũ sir, kỹ tóg: "Eli, Eli, lemá sabactani?" he mũ. ãg vĩ ki ãg tóg tag to: "Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãnh nẽ?" he mũ. ⁴⁷ Kỹ ù tỹ tá nỹtĩ ag tóg mẽg kỹ (ag tóg) jagnẽ mỹ: "Elias jé tóg prẽr mũ," he mũ. ⁴⁸ Kỹ ù tóg vẽn hvãg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mỹ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh' ùnh' ke jé. ⁴⁹ Hã ra ù ag tóg: "toreg'," he mũ. "Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩg mũ, ti kren han jé," he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra Jesus tóg prẽr mág han mãn kỹ hun ke mũ sir.

⁵¹ Hã ra Topẽ jo ĩn krẽm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mũ, ha mẽ, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mũ sir, ha mẽ. ⁵² Kỹ ga tóg ragra ke mũ gé sir, pãró vỹ gỹm ke mũ, vẽn kej tỹ hẽn ri ke vỹ nugnor mũ, kỹ ù tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ tỹ hẽn ri ke ag tóg rĩnrĩr mãn mũ gé, ùn kãgter ja ag. Ājag kej tá ag kãpa mũ. ⁵³ ãn ag vỹ Jesus rĩr mãn kar kỹ tá kãpa kỹ cidade tỹ Jerusalém kãra ge mũ, kỹ ag tóg ùn mỹ vẽn venven mũ sir, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ag vigvég mũ, Jerusalém tá ke ag.

⁵⁴ Hã ra capitão tóg soldado ag mré Jesus ki rĩr jẽ nĩ. Ga tỹ ragra ke ẽn vėg ag tóg mũ, nén kar ti, Jesus ter ẽn kã. Kỹ tóg ag mỹ e ti. Kỹ ag tóg: “hã ja vė,” he mũ. “Topẽ kósin ja vė mỹr,” he ag tóg mũ, capitão ag.

⁵⁵ Kỹ ùn tỹtá fag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ hẽn ri ke fag. Kuvar há tá nỹtĩ kỹ fag tóg ti vėg nỹtĩ nĩ. Ti mré fag tóg kãmũ ja nĩ, ga tỹ Galilėia tá. Ti ki fag rĩr ja nĩgtĩ. ⁵⁶ Fag kã ù fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, kỹ ù fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago mỹnh tag fi. Kỹ ù fi vỹ tỹ Zebedeu krẽ ag mỹnh fi nĩ gé. Fag mré ke ù fag vỹ tá nỹtĩ gé.

Ag tỹ vėnh kej kãkã Jesus fi

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷ Rãké tóg nỹ ha, kỹ ùn há tóg tá jun mũ. Ari-matėia tá tóg kãtĩg ja nĩ. Ti jijin hã vỹ: José, he mũ. Jesus mré ke ù vė gé. ⁵⁸ Ẽn vỹ tóg Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ Jesus to vĩ mũ, ti ter kar kỹ. Kỹ Pilatos tóg soldado ag mỹ: “ha ti mỹ ti fi,” he mũ. ⁵⁹ Kỹ José tóg Jesus va tĩg kỹ ti pãg mũ sir, kur jãnhkri tỹ. ⁶⁰ Kỹ tóg ã kej kãkã ti fig mũ sir. Pó kãkã tóg han ja nĩgtĩ, vėnh kej ti, hã ra tóg tãg nĩ. José tũ vė, vėnh kej ẽn ti. Ẽn kãkã tóg ti fig mũ sir, kỹ tóg pó tãpér tĩn mũ, vėnh kej jãnkã to, pó ẽn tỹ tóg ti kej nĩfėnh mũ sir, José ti. Kỹ tóg tĩ mũ. ⁶¹ Hã ra Maria Madalena fi vỹ tá nĩ nĩ, Maria ù ẽn fi ke gé. Ti kej rã fag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ nĩ.

Ag tỹ ti kej ki rĩr

⁶² Tỹ vaj kỹ, festa kurã kã Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vėnh mãn mãn mũ sir, Fariseu ag mré hã. Kỹ ag tóg Pilatos venh mũjėg. ⁶³ Ti mỹ ag tóg:

“governador’,” he mũ. “Věnh kar krĩn kónãn tĩ ěn tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ: “kurã tâgtũ ki sóg rĩr mãn ke mũ,” he ja ti nĩ. Ěg tỹ tag to jykrén kỹ ěg tóg ã mỹ nén ũ to vĩ sór mũ gé ver. ⁶⁴ Soldado ag tỹ ti kej ki rĩr há tóg tĩ, kurã tâgtũ ki. Ěg mỹ tóg ti mré mũ tĩ ag tỹ ti to nón kỹ ti péjunh ha mẽ tĩ. Ěg mỹ tóg ag tỹ ti péju kar věnh kar mỹ: “rĩr mãn ti, ã ter kar kỹ,” henh ha mẽ tĩ gé. Kỹ věnh ó tãg tag vĩ ti ón ja ěn kãfór pẽ nỹnh ke mũ. Hã kỹ soldado ag jěgně, ag tỹ ti kej ki rĩr jé,” he ag tóg, Pilatos mỹ. ⁶⁵ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. “Vỹ nỹtĩ, ti kej ki rĩr ke mũ ag,” he tóg, soldado ũ ag to. “Ti kej ki rĩr há han nĩ, ge kỹ,” he tóg. ⁶⁶ Kỹ ag tóg mũ kỹ ti kej to ag vin mũ, ti kej ki rĩr ti ěn ag. Ti kej nífěnh mũ ěn sėg ag tóg mũ gé, vãfe tỹ, pãró to. Kỹ ag tóg go'or tỹ vãfe ěn kri tỹ tam ke mũ, ũ tỹ ti kej nĩfe kunũg tũ nĩ jé.

28

Jesus rĩr mãn

(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Věnhkán ke kurã tỹ vaj kỹ, semana tỹ kurã ve tag ki Maria Madalena fi tóg ti kej venh tĩ mũ, kusã ki, Maria ũ ěn fi mré hã. ² Hã ra ga tóg ragra ke tar han mũ sir. Kỹ Topě tỹ jěně jafã tóg kanhkã tá kãtère mũ. Ti kej tá jun kỹ tóg pó tỹ jãnkã nĩfe ěn tĩn mũ, kỹ tóg kri nĩ mũ sir, pó ěn kri. ³ Hã ra tóg tỹ ta tỹ kóm kóm ke ve nĩ, anjo ěn ti. Ti kur vĩ kóprėj nĩ, kukryr kó kupri ri ke. ⁴ Kỹ soldado ag tóg jũrũn ke mũ, kaměg kỹ ag tóg kãgter nỹtĩ ve nĩ. ⁵ Kỹ Topě tỹ jěně jafã tóg ũn tỹtã fag mỹ vĩ mũ, kỹ tóg: “kaměg tũg nĩ,” he mũ. “Jesus jãvãnh ãjag nỹtĩ, ag tỹ cruz to ũn sãg mũ ěn ti. ⁶ Ki ti tũ nĩ, rĩr ti huri, hã kỹ tóg ãjag

mỹ tó ja nĩgtĩ. Ki ti nỹ ja nĩgtĩ, ha kãge jẽg, ãjag tỹ ti nỹgja ve jé,” he tóg mũ, fag mẽ, anjo ti. ⁷ “Kuri, ti mré mũ tĩ ag mẽ tónh mũjẽg, ti rĩr mãn ti, ti ter kar kỹ. Ha vé, ãjag jo tóg tũg mũ, Galiléia ra. Tá ãjag tóg ti venh mũ, ha vemnĩ. Inh vĩ kã jatu' he tũg nĩ,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti. ⁸ Kỹ fag tóg ti kej tá kãpa mũ sir, to fũrũrũn kỹ. Fag mẽ tóg e tĩ. Fag mẽ tóg sér pẽ tĩ, hã kỹ fag tóg pêtẽ mũ sir, fag tỹ Jesus mré mũ tĩ ag mẽ tó jé.

⁹ Fag mũ ra Jesus hã ne fag kato jun ke mũ', kỹ tóg fag mẽ: “mỹ sér nỹtĩmnĩ,” he mũ. Kỹ fag tóg ti to grẽn ke mũ, ti pẽn kãgmĩg fag tóg mũ sir. Ti krêm fag tóg mũg ke mũ gé. ¹⁰ Kỹ Jesus tóg fag mẽ: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ha mũjẽg, inh régre ag mẽ tónh mũjẽg, ag tỹ ga tỹ Galiléia ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Kỹ fag tóg mũ mũ.

Soldado ag ón

¹¹ Fag mũn kỹ soldado ẽn ag tóg cidade ra mũ mũ, soldado tỹ Jesus kej ki rĩr mũ ẽn ag. Tá junjun kỹ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mẽ tó kãn mũ, ag tỹ nén vég mũ ẽn ti. Kỹ tóg ag mẽ e tĩ. ¹² Kỹ ag tóg kófa ag mré vẽn mãn mũ sir, ag tỹ to jykrén jé. “Ëg hỹn hẽ ri kenh mũ, vẽn kar tỹ ti rĩr mãn tag to: ag ón vẽ, he jé?” he ag tóg mũ jagnẽ mẽ. Ag tỹ to jykrén kar kỹ ag tóg soldado ag mẽ jãnkamy e ven mũ sir. ¹³ “Jãnkamy tag to vẽn kar mẽ un'ón,” he ag tóg mũ, pã'i ag, soldado ag mẽ. “Un'ón kỹ vẽn kar mẽ: ẽg nũgnũr mũ jãvo Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti péju ja nĩ, kuty si há tá, hã kỹ tóg ki tũ nĩ ha, hemnĩ,” he ag tóg, pã'i ag, soldado ag mẽ. ¹⁴ “Hẽn ri ke mũn ãjag pã'i tỹ governador tóg mẽnh mũ, ãjag nũgnũr ja ti. Kỹ ẽg tóg ti mré vēmẽn ke mũ, ti tỹ ãjag vóg kónãn tũ nĩ

je,” he ag tóg, Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, soldado ag mĩ. ¹⁵ Kĩ soldado ag tóg jãnkamy ěn mãn kũ mũ sir. Věnh kar mĩ ag tóg un'ón mũ mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag to. Hã kũ Judeu ag tóg ver tag tó tĩ, ũnri.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mĩ věnh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶ Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ga tỹ Galilėia ra mũ mũ, pãnónh ũ ra, Jesus tỹ ag mĩ: “ěn ra mũjėg,” he ja ěn ra. ¹⁷ Kĩ ag tóg tá ti vėg mũ sir, kũ ag tóg ti krēm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra ag kãmĩ ũ ag mĩ tóg věnhmỹ tĩ, ag tỹ ti vėg mũ ra, kũ tóg ag mĩ ki hã ke tũ nĩ. ¹⁸ Kĩ Jesus tóg ag rã hã jun mũ, kũ tóg ag mré vēmén mũ sir. “Nén kar vỹ tỹ inh krēm ke nĩ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹ “Hã kũ mũjėg, povo kar kanhrãn jé, ag tỹ inh ki ge jé. Ag tỹ inh ki ge kũ nỹtĩn kũ ag kygpenĩ gé. Inh panh jiji tómnĩ, ag kygpe kũ, kũ ti kósin jyjy tómnĩ gé, kũ Topě kuprĩg jiji tómnĩ gé, ģjag tỹ ag kygpe kũ. ²⁰ Kũ isỹ ģjag mĩ nén tó mũ kãmén kãn nĩ gé, ag tỹ ki króm jé. Ha mẽ, ģjag mré sóg jě nĩ, kurã kar ki, ga tũg ke kurã ki ke gé. ģjag tovãnh ke tũ sóg nĩ ha,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag jėgnėg mũn hã vē.

Topẽ vĩ rá **New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc